

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PODNIKOHOSPODÁŘSKÁ

Analýza podnikatelského prostředí v Žilinském kraji
Analysis of Business Environment in Žilina Region

Student: **Bc. Katarína Soliková**
Vedoucí diplomové práce: **Ing. Hana Štverková, Ph.D.**

Ostrava 2011

Prehlasujem, že som diplomovú prácu na téma *Analýza podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji* vypracovala samostatne pod vedením Ing. Hany Štverkovej Ph.D. a uviedla som v zozname použitej literatúry všetky použité literárne a odborné zdroje.

V Ostrave dňa 29.4.2011

.....

Podpis autora

Podakovanie

Na tomto mieste by som rada poďakovala Ing. Hane Štverkovej, Ph.D. za odborné rady, optimistický prístup a cenné pripomienky, ktorými prispela k vypracovaniu tejto práce.

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Teoreticko-metodologická časť.....	2
	2.1 Podnikanie.....	2
	2.2 Podnik.....	2
	2.2.1 Vymedzenie kategórie malých a stredných podnikov a ich klasifikácia.....	3
	2.2.2 Výhody a nevýhody malých a stredných podnikov	4
	2.2.3 Význam malých a stredných podnikoch na Slovensku	5
	2.3 Podnikateľské prostredie	6
	2.3.1 Typológia podnikateľského prostredia.....	6
	2.3.2 Charakteristika makropodnikateľského prostredia.....	7
	2.3.3 Charakteristika mezzopodnikateľského prostredia	7
	2.3.4 Charakteristika mikropodnikateľského prostredia	8
	2.3.5 Metódy a techniky pre analýzu podnikateľského prostredia.....	10
	2.3.6 Vytváranie vhodného podnikateľského prostredia.....	19
	2.3.7 Podpora podnikateľského prostredia	21
	2.3.7.1 Formy podpory podnikania malých a stredných podnikateľov	22
	2.3.7.2 Systém inštitucionálnej podpory MSP na Slovensku	23
	2.3.7.3 Vybrané inštitúcie pre podporu MSP na Slovensku	23
	2.3.7.4 Poradenstvo a vzdelávanie MSP	28
	2.3.7.5 Dotačná politika SR- programovacie obdobie SR 2007-2013	30
	2.4 Zhrnutie teoreticko-metodologickej časti.....	34
3	Praktická časť	36
	3.1 Charakteristika Žilinského kraja	36
	3.2 PEST analýza Žilinského kraja	37
	3.2.1 Politické a legislatívne faktory	37

3.2.1.1	Politická stabilita štátu	37
3.2.1.2	Daňová politika	38
3.2.1.3	Podpora a vzdelávanie MSP v Žilinskom kraji	39
3.2.2	Ekonomické faktory	40
3.2.2.1	Ekonomický rozvoj v Žilinskom kraji	40
3.2.2.2	Vývoj spotrebiteľských cien na Slovensku	42
3.2.2.3	Základné hodnotenie makroekonomickej situácie v Žilinskom kraji	43
3.2.2.4	Vývoj podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji	45
3.2.3	Sociálne a demografické faktory	46
3.2.3.1	Demografický vývoj populácie v Žilinskom kraji	46
3.2.3.2	Sociálna infraštruktúra	48
3.2.4	Technologické faktory	49
3.2.4.1	Podpora investícií v Žilinskom kraji	49
3.2.4.2	Výskum a vývoj, podpora rozvoja inovácií a budovanie klastrov	50
3.2.4.3	Životné prostredie	51
3.3	Zhrnutie PEST analýzy	51
3.4	Vyhodnotenie dotazníkového šetrenia	52
3.4.1	Základné údaje	52
3.4.2	Zmeny po vstupe do EÚ	56
3.4.2.1	Výhody resp. nevýhody vstupu	56
3.4.2.2	Dotácie z EÚ	61
3.4.2.3	Časť pre firmy, ktoré využívajú dotácie	64
3.4.2.4	Časť pre firmy, ktoré nevyužívajú dotácie	67
3.5	SWOT analýza Žilinského kraja	68
4	Vyhodnotenie a odporúčania	72
4.1	Vyhodnotenie výsledkov výskumu	72

4.2	Navrhnuté odporúčania.....	73
4.2.1	Podnikateľské prostredie	73
4.2.1.1	Legislatíva a administratíva	74
4.2.1.2	Prístup k finančným prostriedkom	75
4.2.2	Zamestnanosť	76
4.2.3	Vzdelávanie	76
4.2.4	Výskum, vývoj a inovácie	77
4.3	Zhrnutie praktickej časti.....	78
5	Záver.....	80

1 Úvod

Podnikateľské prostredie hrá kľúčovú úlohu v modernej spoločnosti. Na kvalitných podmienkach pre podnikanie závisí úspech každej firmy, ktorá je dôležitou súčasťou rozvoja dnešného tržného hospodárstva. Prosperujúce podniky vytvárajú v mieste pôsobenia pracovné príležitosti a posilňujú ekonomickú stabilitu nielen regiónu, ale i samotnej krajiny. Z toho vyplýva, že podnikateľské prostredie ako také má pozitívny, ale i negatívny dopad na všetkých ľudí, ktorí žijú na území určitého mesta, regiónu či štátu. Práve preto by skvalitnene podnikateľského prostredia malo byť prioritnou oblasťou pre predstaviteľov štátnej správy a samosprávy obcí. Štát by mal vytvoriť v spoločnosti také podmienky pre podnikanie, ktoré umožňujú čo najväčší rozmach firiem a živnostníkov a takisto podmienky, ktoré budú čo najviac podnikateľov motivovať v ich činnosti a umožnia ich rozvoj a napredovanie.

Pozornosť v tejto diplomovej práci je zameraná najmä na malé a stredné podniky, resp. na ich podporu ako zo strany štátu, tak i zo strany kraja samotného. Práve tento typ podnikov tvorí dôležitú súčasť ekonomiky nielen v Európskej únii, ale i v jednotlivých členských štátoch. Ani Slovenská republika, kde predstavuje sektor malých a stredných podnikov najväčšiu skupinu podnikateľských subjektov, nie je v tomto smere výnimkou. Nielen predstavitelia Európskej únie, ale i vláda Slovenska, si tento potenciál dobre uvedomujú a v posledných rokoch zameriavajú na sektor malých a stredných podnikoch pomerne veľkú pozornosť. Ich cieľom je čo najviac skvalitniť podnikateľské prostredie a tým zlepšiť podmienky pre fungovanie už existujúcich podnikov, ale takisto podporiť nových a začínajúcich podnikateľov.

Cieľom tejto diplomovej práce je pomocou vhodne zvolených metód zanalyzovať stav podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji a na základe zistených nedostatkov navrhnúť možné zlepšenia, ktoré by prispeli nielen k zvýšeniu atraktivity tohto regiónu pre potenciálnych investorov, ale ktoré by podporili najmä činnosť malých a stredných podnikov. Pozornosť je zameraná i na jednu z najdôležitejších foriem podpory zo strany vlády, a to na dotácie z fondov EÚ.

2 Teoreticko-metodologická časť

V nasledujúcej časti práce sú definované základné pojmy súvisiace so zvolenou problematikou a to najmä s podnikom, podnikaním, podnikateľským prostredím, ale i možnými prostriedkami pre podporu podnikateľského prostredia v konkrétnom kraji. Pre analýzu podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji je vhodné priblížiť si základné charakteristiky tohto regiónu.

2.1 Podnikanie

Podstatou podnikania je rozhodovanie o tom, čo vyrábať, resp. aké služby poskytovať, o právnej forme podnikania, o umiestnení podniku, jeho organizácii, o rozdelení rizika a podobne. Účelom podnikania je zvyčajne dosiahnutie zisku. Podnikanie je upravené podľa obchodného zákonníka, ako „*sústavná činnosť vykonávaná podnikateľom samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku.*“¹ Ku všeobecným rysom podnikania patrí:

- cieľavedomá činnosť
- iniciatívne, inovatívne a kreatívne prístupy
- organizovanie a riadenie transformačných procesov
- praktický prínos, úžitok a pridaná hodnota
- prevzatie rizika
- opakovanie či cyklický proces

2.2 Podnik

Podľa Vebra sa podnikom rozumie subjekt, v ktorom dochádza k premene zdrojov (vstupov) v statky (výstupy).² Obsiahlejšia definícia vymedzuje podnik ako ekonomicky a právne samostatnú jednotku, ktorá existuje za účelom podnikania. S ekonomickou samostatnosťou, ktorá je prejavom slobody v podnikaní, súvisí zodpovednosť vlastníkov za konkrétne výsledky v podnikaní. Právnu samostatnosťou rozumieme možnosť podniku vstupovať do právnych vzťahov s inými tržnými subjektmi, uzatvárať s nimi zmluvy, z

---

¹ Zákon č. 513/91 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

² VEBER, J.; SRPOVÁ, J. *Podnikání malé a střední firmy*. 2.vyd Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.

ktorých pre neho vyplývajú ako práva, tak i povinnosti.³ Podľa obchodného zákonníka chápeme podnik ako „súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku alebo vzhľadom na svoju povahu majú na tento účel slúžiť.“⁴

2.2.1 Vymedzenie kategórie malých a stredných podnikov a ich klasifikácia

„Malé podniky pre svoju flexibilitu a adaptabilitu novým podmienkam sú často považované za hlavný prvok revitalizujúcej sa ekonomiky. Pripisuje sa im kľúčový význam ako zdroja nápadov, nových produktov a hlavne nových pracovných príležitostí.“⁵

K najčastejšie používaným kritériám pre klasifikáciu podnikov patria predmet činnosti, vlastníctvo, veľkosť a právna forma. Podľa predmetu činnosti rozoznávame podniky výrobné a poskytujúce služby. Malé podniky sa viac zameriavajú práve na služby a to najmä na obchod, dopravu, cestovné kancelárie či stravovacie a ubytovacie zariadenia ale i rôzne iné. Podľa vlastníctva členíme podniky na súkromné, verejné a zmiešané. V malých podnikoch prevažuje verejné vlastníctvo. Čo sa týka právnej formy, rozoznávame podniky jednotlivcov a podniky spoločností. Malým podnikaním sa rozumie podnikanie fyzických osôb, kde podnikateľ je zároveň i vlastníkom. Stredné podniky sú podniky súkromných podnikateľov, obchodných spoločností, kapitálových spoločností alebo i zmiešané. Asi najvýznamnejším kritériom na rozlišovanie podnikov je veľkosť podniku. Pre určenie veľkosti podniku sa obvykle používa jeden alebo viac znakov, ktoré sa považujú za reprezentatívne. Tieto znaky sa členia na kvantitatívne a kvalitatívne. Ku kvantitatívnym znakom na meranie veľkosti podniku patrí počet zamestnancov, veľkosť obratu, množstvo vložených výrobných faktorov a ich hodnota a výška vloženého kapitálu. Kvalitatívne znaky môžu byť merateľné ako napr. intenzita práce či postavenie podniku na trhu a nemerateľné ako je napr. typ organizačnej štruktúry alebo vlastnícka forma.

V roku 1999 boli zákonom č. 231/1995 Z. z. o štátnej podpore definovaní malý a stredný podnikateľ takto:

---

³ SRPOVÁ, J.; ŘEHOŘ, V.; kol. *Základy podnikání: Teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

⁴ Zákon č. 513/91 Zb. Obchodný zákonník, v znení neskorších predpisov

⁵ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2. s. 7.

- a) „ malým podnikateľom je podnikateľ, ktorý
1. zamestnáva menej ako 50 zamestnancov,
  2. dosahuje ročný obrat najviac 7 mil. EUR alebo vykazuje v účtovnej závierke hospodársky výsledok najviac 5 mil. EUR,
  3. je ekonomicky nezávislý;
- b) stredným podnikateľom je podnikateľ, ktorý
1. zamestnáva menej ako 250 zamestnancov,
  2. dosahuje ročný obrat najviac 40 mil. EUR alebo vykazuje v účtovnej závierke hospodársky výsledok najviac 27 mil. EUR
  3. je ekonomicky nezávislý;
- c) ekonomicky nezávislý je podnikateľ, u ktorého podiel iných podnikateľov ako malých podnikateľov na základnom imaní alebo hlasovacích právach nie je 25 % a viac a sú preukázateľné vlastnícke vzťahy.“⁶

2.2.2 Výhody a nevýhody malých a stredných podnikov

Malé podniky vzhľadom na obmedzené kapitálové možnosti sú vydané napospas výkyvom na trhu. To znamená, že musia pružne reagovať na tieto zmeny, čo je ich veľkou výhodou, nakoľko veľkým podnikom trvá dlhšie, kým dokážu adekvátne zareagovať na dané zmeny. Ďalšou výhodou malých a stredných podnikov je rýchlosť prijímania podnikateľských rozhodnutí, schopnosť vytvárať a realizovať v širšom rozsahu inovácie ale i odolnosť voči hospodárskej recesii. Prínosným môže byť i to, že podnik, resp. jeho manažment má bližšie ako ku svojim zákazníkom, dodávateľom, tak i k svojim zamestnancom, ktorým zároveň poskytuje pocit, že ich pracovný výkon je dôležitý. I jednoduchosť a prehľadnosť organizačnej štruktúry je nemalou výhodou, nakoľko môže viesť k efektívnejšiemu riadeniu.

K nevýhodám MSP môžeme priradiť napr. obmedzené možnosti získavania výhod z rozsahu produkcie, vyššiu intenzitu práce a menej priaznivé pracovné podmienky, obmedzené možnosti zamestnávania odborníkov v správe a riadiacich činnostiach ale i obmedzené prostriedky na propagáciu a reklamu. MSP sú limitované najmä personálne, tzn. že majú obmedzený počet kvalifikovaných pracovníkov a preto stredný a top manažment musí zvládnuť širší okruh práce. Toto môže následne v praxi viesť k určitým komplikáciám.

---

⁶ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2. s. 11.

Výraznou nevýhodou MSP je i problematický prístup k finančným zdrojom a to nielen zo strany bánk pri poskytovaní úveru, ale i v oblasti žiadosti o finančnú podporu z verejných rozpočtov či iných fondoch EU.

2.2.3 Význam malých a stredných podnikoch na Slovensku

Malé a stredné podniky sú neoddeliteľnou súčasťou palety firiem vo väčšine štátov na svete. V európskom hospodárskom priestore vrátane Švajčiarska existuje viac ako 20 miliónov podnikov, ktoré zamestnávajú viac ako 122 miliónov ľudí. Približne 93% týchto podnikov patria medzi tzv. mikro podniky, okolo 6% tvoria malé podniky, 0,8% sú stredne veľké podniky a len 0,2% je veľkých podnikov s viac ako 250 zamestnancami. Nárast MSP možno pozorovať posledných 30 rokov vo vyspelých európskych krajinách, ale i v USA. Dôvodom rastu MSP je ich pozitívny príspevok k rozvoju ekonomík týchto štátov, čo sa vzťahuje i na Slovenskú republiku. *„Rozvoj malopodnikateľskej sféry je výsledkom transformácie ekonomiky v SR, vzniku súkromného vlastníctva, v nemalej miere aj reštrukturalizácie priemyslu a trhového mechanizmu dopytu, ponuky po niektorých tovaroch a službách.“*⁷ Okrem pozitívnych výsledkov, ktoré MSP dosiahli, brzdia rozvoj podnikov mnohé finančné, legislatívne či informačné bariéry. Táto skutočnosť svedčí o potrebe cieľavedomej, koncepcnej vládnej politiky podpory a pomoci najmä pre malých a stredných podnikateľov. Ak majú ekonomiku oživovať, musia byť životaschopné. Malé podniky utvárajú predpoklady na hospodárnejší spôsob výroby, vyššie uspokojovanie potrieb obyvateľstva nielen novými výrobkami, ale najmä kvalitnými službami rôzneho druhu. Rozvoj malého podnikania je výrazne podmienený rozvojom veľkých podnikov a to najmä priemyselných, ktoré uspokojujú štandardné potreby zákazníkov, ale tie neštandardné potreby často spĺňajú práve malé či stredné podniky, ktoré sú viac orientované na zákazníkov a na ich špecifické potreby. MSP sa významnou mierou podieľajú i na tvorbe pracovných miest, vyváženého regionálneho rozvoja a v zavádzaní inovácií do hospodárskej praxe, a to najmä v regiónoch, v ktorých pôsobia. Malé a stredné podniky na Slovensku poskytujú pracovné príležitosti viac ako dvom tretinám aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty.

---

⁷ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2. s. 7.

2.3 Podnikateľské prostredie

Nevyhnutným predpokladom rozvoja podnikateľského sektora je vytvorenie zdravého podnikateľského prostredia. Podľa Grublovej je podnikateľské prostredie definované ako súhrn podstatných vplyvov pôsobiacich na podnikateľov, podnik a podnikanie⁸. Okrem ekonomických a prírodných zložiek podnikateľského prostredia sa do popredia dostávajú i zložky nehmotného prostredia, medzi ktoré patria napr. kultúra, legislatíva, sociálne vzťahy, vedecké poznatky apod. Je zrejmé, že podnikateľ môže byť ovplyvňovaný iným prostredím než podnik, ktorý vlastní. Dokonca i podnikateľské aktivity sa môžu nachádzať v inom podnikateľskom prostredí. Rozvinuté podnikateľské prostredie sa vyznačuje prvkami ako vlastná identita, vlastná filozofia života, vlastné záujmy, vlastná aktivita, vývojové fázy apod. Podnikateľské prostredie je teda prostredím života podnikateľských subjektov. Je to akýsi organizmus previazaný sieťou vzťahov.⁹

2.3.1 Typológia podnikateľského prostredia

Reálne podnikateľské prostredie je veľmi pestré. Skladá sa z mnohých dimenzií - z vecnej, časovej, priestorovej a pod. Môžeme ho popísať pomocou faktorov, ktoré sa v podnikateľskom prostredí uplatňujú. Podľa toho, či sa faktory nachádzajú zvnútra lebo z vonku podnikateľského prostredia, spravidla rozlišujeme vnútorné a vonkajšie podnikateľské prostredie. Zatiaľ čo k vonkajšiemu prostrediu patrí v podstate všetko, čo sa nachádza za pomyselnými hranicami podniku a tieto faktory sa dotýkajú všetkých podnikov, vnútorné prostredie sa bezprostredne dotýka daného podniku. Z toho usudzujeme, že vonkajšie prostredie pôsobí na podnik veľmi intenzívne a samotný podnik ho nemôže ovplyvniť, zato vnútorné prostredie sa dá ovplyvniť pomerne ľahko. U vonkajšieho prostredia je takisto vhodné rozlíšiť dve vrstvy. Jedna vrstva, označovaná ako makroekológia podniku reprezentuje celospoločenskú podnikateľskú klímu a druhá vrstva, označovaná ako mezzookológia podniku je spojená s pôsobením konkrétnych vecných regionálnych, mikroregionálnych a lokálnych faktorov.¹⁰

---

⁸ GRUBLOVÁ, E. a kol. *Podniková ekonomika*. 1.vyd. Ostrava: Repronis, 2004. 438 s. ISBN 80-86122-75-1.

⁹ LUDVÍK, L. *Rozvoj mikroregionálního podnikatelského prostředí*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 124 s. ISBN 80-86458-03-2.

¹⁰ LUDVÍK, L. *Rozvoj mikroregionálního podnikatelského prostředí*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 124 s. ISBN 80-86458-03-2.

2.3.2 Charakteristika makropodnikateľského prostredia

Makrookolie je tvorené prevažne týmito faktormi:

- rast alebo pokles výkonu ekonomiky (vyjadrený napr. v podobe HDP, priemyselnej, stavebnej či inej výroby apod.),
- rast alebo pokles inflácie, ktorá sa odzrkadľuje v cene zbožia, služieb, peňazí samotných a pod.,
- rast alebo pokles zamestnanosti a s tým súvisiace sociálne aspekty,
- udržanie alebo narušenie politickej stability a ďalších mimoekonomických parametrov v krajine, skupine krajín atd.,
- reziduálne faktory (tzn. ostatné vplyvy makrookolia, napr. zmena v infraštruktúre štátu, v technologickej politike, apod.).

O tieto faktory a ich konkrétne parametre sa zaujímajú ako veľké, tak malé a stredné podniky. Avšak záujem veľkých firiem je iného, globálneho charakteru, ich pozornosť sa sústreďuje na národný, prípadne nadnárodný trh, zato malé a stredné firmy svoju pozornosť upierajú na región, či okolie, ktoré je úzko spojené s ich podnikateľskou činnosťou.

2.3.3 Charakteristika mezzopodnikateľského prostredia

Štruktúra mezzookolia podniku je tvorená nasledujúco:

- prírodné ekologické prvky, ktoré sa prejavujú pri kontakte podniku, resp. podnikateľa s konkrétnym prírodným prostredím (hornatosť krajiny, vodné plochy, lesy, apod.),
- technická a dopravná infraštruktúra, ktorá zahŕňa i stav technickej a dopravnej vybavenosti príslušného regiónu, resp. priestoru s ohľadom na podnikateľské aktivity a ktorá má podstatný vplyv na rozhodnutí o umiestnení firmy či inej investície v danej lokalite,
- všeobecná a ekonomická kultúra- tzn. vzdelanosť, kultúrnosť, pracovitosť obyvateľstva vo vymedzenom území s ohľadom na potreby rozvoja podnikania,
- ekonomická a podnikateľská infraštruktúra, ktorá zahŕňa napr. rozvinutosť služieb pošty, bánk, poradenských firiem, reklamných agentúr, hotelov apod.,

- vodcovské podnikateľské (resp. iné) subjekty, ktoré za sebou strhávajú ostatné subjekty a ktoré sú schopné sa prepojiť a vytvárať siete, alebo svojou činnosťou inak ovplyvňujú podnikateľské prostredie,
- reziduálne faktory (tzn. ostatné vplyvy mezzookolia, napr. sociálna infraštruktúra).

Mezzopodnikateľské prostredie je významne spojené s fungovaním malých a stredných podnikov. Predstavuje pre nich každodenný reálny kontakt s prostredím, v ktorom sa nachádzajú. Mezzookolie podnikov možno rozčleniť do troch hladín, a to regionálne, mikroregionálne a lokálne podnikateľské prostredie. Tieto jednotlivé hladiny sú veľmi úzko spojené s územnými hľadiskami.

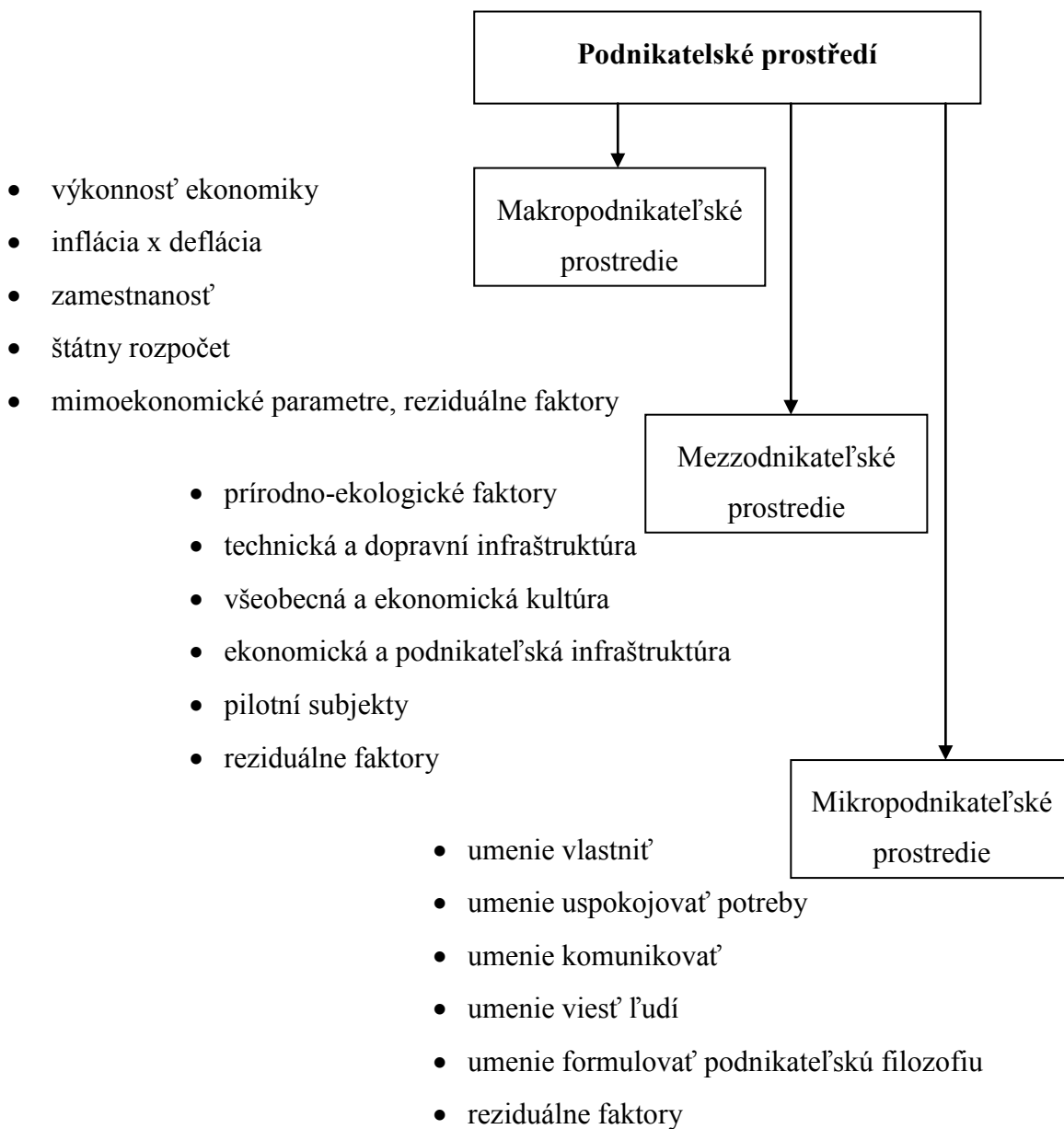
2.3.4 Charakteristika mikropodnikateľského prostredia

Toto prostredie je vymedzené klímou, kultúrou, a ďalšími znakmi, ktoré vytvárajú v podniku pre jednotlivé subjekty pracovné, prevádzkové, resp. životné prostredie. Rozhodujúce faktory tohto prostredia sú:

- umenie podnikateľa vlastniť, tzn. optimalizovať, resp. harmonizovať vlastnícke podnikateľské portfólio,
- umenie viesť ľudí, čo v podstate znamená rozvíjať vzťahy medzi vlastníckmi a manažmentom, medzi manažmentom a podriadenými apod.,
- umenie uspokojiť potreby čo znamená prejsť marketingovou filozofiou podnik zvnútra i navonok,
- umenie komunikovať s makro i mezzookolím vrátane mimoekonomických aktivít (napr. rôzna forma spoluúčasti, dary, sponzoring, súťaže apod.),
- umenie formulovať podnikateľskú filozofiu, zaistiť identitu a integritu firmy, tzn. zjednotiť záujmy, predstavy, hodnoty a prístupy vlastníkov, manažmentu a ostatných zamestnancov firmy,
- reziduálne faktory (tzn. ostatné vplyvy mikropodnikateľského prostredia).

Mikropodnikateľské prostredie v podstate vypovedá o zrelosti charakteru podniku. Tejto problematike spravidla venujú pozornosť najmä veľké firmy, malé a stredné podniky sa snažia tento trend nasledovať.¹¹

Obr. č. 2.1. Faktory podnikateľského prostredia

Zdroj: GRUBLOVÁ, E. a kol . *Podniková ekonomika*. 1.vyd. Ostrava : Repronis, 2004. 438 s. ISBN 80-86122-75-1. s. 45, vlastná úprava.

¹¹ LUDVÍK, L. *Rozvoj mikroregionálneho podnikateľského prostredia*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 124 s. ISBN 80-86458-03-2.

2.3.5 Metódy a techniky pre analýzu podnikateľského prostredia

Metódy a techniky majú napomáhať k rozvoji podnikateľského prostredia. Aby sa dosiahlo konkrétneho cieľa, je nutné zvoliť vhodnú metódu, správnym spôsobom. Je takisto nutné zohľadniť typ a špecifiká podnikateľského prostredia. Pred akoukoľvek analýzou je vhodné presne definovať problematiku, napr. či sa hľadá odpoveď na stanovenie hlavných rozvojových ťahov zvoleného podnikateľského prostredia v regióne, alebo sa pokúšame hľadať využitie regiónu pre turistické účely apod.

Pri riešení sa obvykle kombinuje viacero metód a techník. Využívajú sa ekonomické, sociologické, geografické, demografické, špeciálne sociálno-regionálne metódy a prístupy. Používajú sa ako metódy klasické, tak i moderné matematicko-štatistické, často sa robia šetrenia v teréne, riadené rozhovory s predstaviteľmi obcí, s vybranými podnikateľskými subjektmi apod.

Analytické metódy zaručujú, že otázky, ktoré sa týkajú danej problematiky budú jasne definované už od začiatku analýzy a budú založené na faktoch a nie na názoroch, resp. domnienkach. Avšak tieto metódy sú pri analýze a riešení problémov v podnikateľskom prostredí samé o sebe nedostačujúce, pretože čisto analytické myslenie je vo svojej podstate prísne racionálne a evidentne nemôže priniesť nekonvenčné možnosti a riešenia. Pre riešenie nových otázok i pre nové riešenia starých otázok je nutné mať k dispozícii tvorivé, invenčné prístupy a odpovedajúce metódy. Ak však chceme dosiahnuť určitú efektívnosť v riešení, musíme vo väčšine prípadov kombinovať niekoľko metód a techník. Pri kombinácii analytických a kreatívnych metód je nevyhnutná ich kompatibilita vzhľadom k riešenému problému.

Vhodne zvolené metódy a techniky práce môžu výrazne uľahčiť a zefektívniť riešenie problémov podnikateľského prostredia. V nasledujúcej časti budú stručne charakterizované vybrané metódy a techniky, ktoré sa pri analýze podnikateľského prostredia osvedčujú. K doporučeným metódam a technikám patria najmä:

Analýza budúcich trendov a možností je veľmi dôležitá vtedy, keď sa zisťujú budúce potreby rozvoja regiónu a podnikania v ňom. Dokonca, i keď sa jedná o krátkodobý časový horizont, je nevyhnutné mať dostatok znalostí o trendoch, aby sa dalo vyhnúť napr. zbytočnému vynakladaniu financií a síl na akcie, ktoré už nie sú dostatočne perspektívne. Ak

sa jedná o budúce potreby, môžu byť posudzované jedine so znalosťou trendov a megatrendov podnikania a podnikateľského prostredia. Hlavné otázky, na ktoré sa hľadajú odpovede sú: aká je perspektíva rozvoja podnikateľského prostredia v danom regióne v budúcnosti, aká by mala byť budúca stratégia kraja apod.

Zrovnávanie podnikateľského prostredia v rôznych regiónoch je metóda, ktorá sa zameriava na posúdenie jednotlivých javov a faktorov zvoleného podnikateľského prostredia so situáciou v susednom, resp. inom kraji, prípadne s celoštátnymi trendmi a tendenciami v daných okruhoch a sférach. Zmyslom je odhaliť a vysvetliť dôvody rozdielov. Obvykle sa porovnáva podnikateľské prostredie regiónov, ktoré sú zhruba rovnako veľké a majú niektoré podobné vlastnosti. Porovnáva sa napr. ekonomická situácia (počet a štruktúra podnikateľských subjektov, daňová výnosnosť na obyvateľa, dlhová služba pre podnikateľov apod.), zamestnanosť, kvalita a dostupnosť dopravnej a technickej infraštruktúry apod. Túto metódu je možné použiť napr. pri riešení otázok rozvojových predpokladoch a možnosti daného podnikateľského prostredia.

Benchmarking podnikateľského prostredia sa sústreďuje na zlepšenie rozhodujúcich stránok podnikateľského prostredia. Hľadajú sa a študujú najlepšie prístupy a výsledky, dosahované podnikateľským prostredím v iných regiónoch. Tieto novo získané poznatky, prístupy, programy, technológie apod. sa aplikujú pre záujmové podnikateľské prostredie tak, aby sa zvýšila jeho vlastná bonita a kvalita podnikania.

Diagnóza podnikateľského prostredia predstavuje metódu vyhľadávania faktorov na ich diagnostické skúmanie. Hlavným zmyslom je vytvorenie dobrého obrazu o potenciály daného podnikateľského prostredia, o jeho prednostiach a slabínach, o možnostiach rozvoja ale i zlepšeniach. Diagnóza odhaľuje hlavné problémové okruhy, ktoré vyžadujú prijatie nápravných opatrení. Dáva odporúčenie pre orientáciu ďalšieho riešenia problémov. Na základe výskumných poznatkov a praktických skúseností sa rozlišujú tri základné prístupy k diagnóze a to lokálny (diagnóza určitého segmentu, časti, faktoru, detailu regionálneho podnikateľského prostredia), globálny (skúmanie podnikateľského prostredia ako celku) a komplexný prístup (sleduje ucelený reťazec faktorov spôsobujúcich určitý stav podnikateľského prostredia bez rozdielu vnútorných, alebo vonkajších javov).

Prieskum podnikateľského prostredia, ktorého hlavným poslaním je zistenie názorov, pocitov a postojov podnikateľských, ale i nepodnikateľských subjektov pôsobiacich v kraji na vymedzený problém. Prieskum postojov môže vyústiť v lepšie pochopenie príčin rôznych problémov, nežiaducich javov podnikateľského prostredia apod. Podstata metódy spočíva v príprave vhodných otázok, na ktoré určitým spôsobom zvolená vzorka respondentov odpovedá. Najčastejším spôsobom pre zisťovanie názorov respondentov je v dnešnej dobe najmä internet, resp. e-mail, ktorým sa dá naraz osloviť veľké množstvo respondentov.

Analýza SWOT je metóda, ktorá sa značne rozšírila vďaka svojmu jednoduchému princípu. Táto analýza sa dá pomerne jednoducho aplikovať na firmu, resp. akýkoľvek podnikateľský subjekt, ale i na región, kraj či dokonca krajinu ako celok. V tomto prípade SWOT analýza sleduje štyri charakteristické rysy regionálneho podnikateľského prostredia: silné a slabé stránky (vnútorný potenciál) a príležitosti a hrozby (vonkajší potenciál).

Silnou stránkou je to, čo podnikateľské prostredie a jeho subjekty dobre zvládajú, čo poskytuje v porovnaní s inými výnimočné podmienky, čím sa dá ťažiť zo situácie apod. k silným stránkam podnikateľského prostredia v danom kraji môže patriť napr. existencia miestnej pilotnej firmy so zahraničnými skúsenosťami, dobrá úroveň ekonomickej infraštruktúry, kvalifikovaná pracovná sila, záujem verejnosti o podnikateľské dianie v kraji apod.

Slabou stránkou sa rozumie to, čo podnikateľské prostredie nezvláda, čo spôsobuje, že podnikateľské aktivity musia fungovať v nevýhodných podmienkach, čo činí, že podnikateľské prostredie je akýmkoľvek spôsobom zraniteľné. K typickým slabým stránkam podnikateľského prostredia patria dopravná nedostupnosť pre nákladnú dopravu, nedostatok finančných prostriedkov pre rozvojové zámery, neexistencia vhodných lokalít k podnikaniu, negatívny postoj obyvateľov k určitým podnikateľským aktivitám apod.

Príležitosti predstavujú možnosti vonkajších vplyvov pôsobiacich na podnikateľské prostredie regiónu. Jedná sa napr. o záujem zahraničných investorov, o možnosti spolupráce s rodákmi pôsobiacich mimo kraj, alebo so susediacimi štátmi, či regiónmi, o štedrejšie grantové agentúry a fondy apod.

Hrozby sú zase nebezpečenstvom prichádzajúceho z vonka pre dané podnikateľské prostredie, napr. recesia v národnom hospodárstve či vo svetovej ekonomike, reštriktívne opatrenia iných regiónov či štátov, útlmové tendencie podnikateľských oborov, okolitý vandalizmus a kriminalita apod.

Začleňovanie jednotlivých stránok a vplyvov by malo byť preukázateľné. Analýza SWOT sa spravidla sústreďuje na kombináciu silných stránok a príležitostí (tzn. na rozvojové možnosti daného podnikateľského prostredia) a slabých stránok a ohrození (tzn. na obranný mechanizmus podnikateľského prostredia).

Táto metóda sa rozširovala najmä v 70. a 80. rokoch a býva s obľubou odporúčaná k zlepšovaniu a optimalizovaní kondície firmy, podnikateľského prostredia apod. Avšak v prostredí, ktoré sa veľmi rýchlo mení nie je najdôležitejšie optimalizovať to, čo robíme, ale zistiť a rozhodnúť sa, čo by sa malo zmeniť. A teda preskúmať podnikateľské prostredie v perspektíve a nájsť tu pozíciu, kde by sme sa mali v skutočnosti nachádzať. V tomto je slabina aplikácie klasickej metódy SWOT.

Pasportizácia podnikateľského prostredia je vcelku jednoduchá metóda, ktorá systematizuje informácie o podnikateľskom prostredí. Spočíva v realizácii piatich krokov:

- 1) Príprava vhodnej vlastnej alebo prevzatej metodiky pre pasportizáciu.
- 2) Zber požadovaných údajov o podnikateľskom prostredí.
- 3) Preverenie vierohodnosti získaných údajov.
- 4) Zostavenie, prezentácia a využívanie pasportu.
- 5) Aktualizácia pasportu.

Pasportom podnikateľského prostredia chápeme väčšinou tabuľkovú formu spracovania informácií o určitom priestore (záujmovej zóne, lokalite, obci, regióne apod.). Tento stručný informačný prehľad obsahuje najmä slovné, číselné, poprípade mapové a obrazové informácie týkajúce sa identifikácie záujmového územia, základných údajov, retrospektívne charakteristiky, plochy podľa využitia, štatistiky podnikania, zoznamu najdôležitejších firiem a prevádzok, prehľadu žiaducich rozvojových oborov a činností v záujmovej zóne z pohľadu územných správcov, ekologické obmedzenia podnikania, kultúrnych pamiatok a zariadení, chránených území, prírodných rezervácií a zvláštností obce, resp. kraja a prehľadu služieb

v záujmovej zóne (napr. ubytovanie, stravovanie, miestna doprava, právne či ekonomické poradenstvo apod.).

Pasport býva doplnený i o mapové materiály a schémy, fotografie zachycujúce dominanty regionálneho podnikateľského prostredia, môže byť výtvarne spracovaný vo forme informačných, reprezentačných, propagačných a iných prehľadov, účelových tlačív, publikácií, internetových stránok apod.

Diagnostickejšia misia je vlastne rýchly externý a interný diagnostický test podnikateľského prostredia, firiem i podnikateľov a vlastníkov. Po preškolení členovia diagnostickej misie navštevujú vybrané lokality, obce, firmy, organizácie apod. Priamo v teréne sa robia účelové šetrenia, upresňujú sa vstupné podkladové informácie o danom priestore a podnikaní. Zároveň sa zbierajú nové informácie a súčasne sa preverujú diagnostické hypotézy. Výnimkou nebývajú ani výsledky v podobe nových podnetov pre ďalší postup a zameranie diagnózy. Získané poznatky sú bezprostredne spracované do správy o skutočnostiach z diagnostickej misie. Dá sa povedať, že táto metóda práce má mimoriadny význam nielen pre skvalitnenie diagnostickej analýzy, ale i pre jej zrýchlenie.

Monitoring podnikateľského prostredia je permanentná činnosť spravidla špecializovaných firiem zameraných na účelové sledovanie podnikateľského prostredia. Táto aktivita sa obvykle označuje ako monitoring podnikateľského prostredia. Monitoring prebieha obvykle podľa nasledujúcej schémy:

- 1) Príprava.
- 2) Sledovanie a zhromažďovanie číselných údajov a ďalších informácií.
- 3) Spracovanie získaných informácií pre potreby hodnotenia.
- 4) Vlastné hodnotenie priebehu a výsledku sledovaných procesov s použitím vopred určených ukazovateľov a porovnávacích meradiel.
- 5) Prezentácia výsledkov.

Zásadný význam má pracovný postup prípravy monitoringu. Ten obsahuje:

- a) určenie predmetu hodnotenia,
- b) určenie ukazovateľov, s pomocou ktorých budú hodnotené sféry záujmu,

- c) určenie sledovaných veličín v podobe merných jednotiek a ďalších sprievodných informácií,
- d) určenie zásad sledovania,
- e) vytvorenie technických a organizačných podmienok pre sledovanie.

Monitoring má neoceniteľný signálny význam ako pre výskumné riešenie, tak najmä pre prípravu reálnych rozhodovacích krokov v podnikateľskom prostredí.

Brainstorming je známy ako metóda kreatívneho riešenia problémov a generovania myšlienok, ktorá našla svoje pevné miesto nielen pri riešení problémov s podnikateľským prostredím. Metóda obsahuje postup, ako primäť skupinu ľudí, aby priniesla množstvo nápadov behom krátkého časového úseku. Vyžaduje určitú prax, aby priniesla svoje ovocie. Je založená na piatich pravidlách:

- 1) Žiadny nápad sa nesmie kritizovať.
- 2) Podporuje sa absolútna voľnosť v myslení.
- 3) Snaha o získanie maximálneho množstva nápadov.
- 4) Všetky nápady sa zaznamenávajú.
- 5) Všetky nápady sa pred vyhodnotením nechávajú istý čas (napr. týždeň) uležať.

Pri vyhodnocovaní je dobré nápady zoskupiť do tém, a následne vybrať tie, ktoré vyriešia väčšiu časť problémov.

Metóda diáru je metóda, v rámci ktorej sa používa zápisník, ktorý sa ľahko vojde do náprsného vrečka košele. Obsahuje prezentáciu problému, čisté stránky a príslušné informatívne či vysvetľujúce údaje. Riešiteľ posudzuje problém a možné riešenia a nápady si zaznamenáva aspoň raz denne. Po určitej dobe, napr. koncom mesiaca, sa zostaví zoznam najlepších myšlienok, ktorý je sprevádzaný príslušnými návrhmi.

Táto technika môže slúžiť i skupine jednotlivcov, ktorí si zaznamenávajú svoje nápady do zápisníkov, ktoré potom posúvajú ústrednému koordinátorovi, ktorý zhrnie údaje i celý materiál. Tento súhrn sa potom stane námetom finálnej kreatívnej skupinovej diskusie.

Metóda tvorby hypotéz je často využívaná metóda v rôznych oblastiach výskumu. Predstavuje sformulovanie určitej novej domnienky na základe pozorovania, doposiaľ uskutočnených rozborov, experimentov, meraní apod. Novo sformulovaná hypotéza je potom preverovaná vhodnými prostriedkami, hľadá sa jej vierohodnosť. Tá je potom potvrdená, alebo vyvrátená.¹²

PEST analýza sa spravidla používa pre analýzu makrookolia podniku, v ktorom podnik funguje. V dnešnej dobe sa však dá použiť i na zhodnotenie celkového podnikateľského prostredia, ktoré hodnotí zo širokého spektra, čím poskytuje objektívny pohľad na aktuálnu situáciu prostredia v regióne, resp. v krajine. Za kľúčové súčasti makrookolia sa dajú označiť faktory politické a legislatívne, ekonomické, sociálne a kultúrne a technologické.

Politické a legislatívne faktory, ako je stabilita zahraničnej a národnej politickej situácie, členstva krajiny v EÚ apod. predstavujú pre skúmaný prvok významné príležitosti, ale zároveň i ohrozenia. Politické obmedzenia sa dotýkajú každého podniku pôsobiaceho v krajine prostredníctvom daňových zákonov, protimonopolných zákonov, regulácie exportu a importu, cenovej politiky, ochrany životného prostredia a mnohých ďalších činností zameraných na ochranu ľudí, životného prostredia, domácich podnikateľských subjektov apod. Existencia zákonov, právnych noriem a vyhlášok nevymedzuje len priestor pre podnikanie, ale upravuje i samotné podnikanie a môže významne ovplyvniť rozhodovanie o budúcom vývoji podnikateľských subjektov. Najmä pre aktivity národných podnikov mieriacich za hranice krajiny majú význam politické vzťahy s ostatnými štátmi (napr. zlepšenie vzťahov medzi USA a Čínou i Ruskom vyústilo v poslednej dobe v prínosne ekonomické dohody). Takisto i ekonomickú aktivitu môžu zmeniť výsledky volieb v zahraničí (to sa môže odraziť v preferencii tzv. spolupracujúcich krajín).

Ekonomické faktory vyplývajú z ekonomickej podstaty a základných smerov ekonomického rozvoja a sú charakterizované stavom ekonomiky. Každý podnikateľský subjekt je pri svojom rozhodovaní významne ovplyvnený vývojom makroekonomických trendov. Základnými indikátormi stavu makroekonomického okolia, ktoré majú bezprostredný vplyv na plnenie základných cieľov každého podniku, sú miera ekonomického rastu, úroková miera, miera inflácie, daňová politika a menový kurz. Miera ekonomického

---

¹² LUDVÍK, L. *Rozvoj mikroregionálneho podnikateľského prostredia*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 124 s. ISBN 80-86458-03-2.

rastu ovplyvňuje úspešnosť podniku na trhu tým, že priamo vyvoláva rozsah i obsah príležitostí, ale súčasne i hrozieb, pre ktoré sú podniky postavené. Ekonomický rast vedie k zvýšenej spotrebe, zvyšuje príležitosti na trhu a naopak. Takisto úroveň úrokovej miery pôsobí na celkovú výnosnosť podnikov a ovplyvňuje skladbu použitých finančných prostriedkov a tým, že určuje cenu kapitálu významne ovplyvňuje investičnú aktivitu podniku, resp. jeho rozvoj. Nízka úroveň úrokovej miery predstavuje príležitosti pre realizáciu podnikových zámerov. Obdobný bude i vplyv miery inflácie, ktorá je jedným zo základných ukazovateľov charakterizujúcich stabilitu ekonomického vývoja. Vysoká miera inflácie sa môže negatívne odrážať v intenzite investičnej činnosti a bude tak limitovať ekonomický rozvoj. Ďalším indikátorom je devízový kurz, ktorý ovplyvňuje predovšetkým konkurencieschopnosť podnikov na zahraničných trhoch.

Sociálne a demografické faktory odrážajú vplyvy spojené s postojmi a životom obyvateľstva a jeho štruktúrou. Zmeny v demografickej štruktúre vytvorili priestor napr. pre výrobcov kozmetiky v oblasti mlade, či seniorskej populácie. Starnutie obyvateľstva obecné vytvára omnoho väčšie príležitosti pre rozvoj oblastí spojených so zdravím či starostlivosťou o seniorov než tomu bolo doteraz. Životný štýl obyvateľstva sa zasa odráža v spôsobe trávenia voľného času, v štýle obliekania apod. V súvislosti s rastúcim záujmom o vyššiu kvalitu osobného života podniky častejšie ponúkajú zamestnancom pružnú pracovnú dobu, kratšie týždenné úväzky, dlhšie dovolenky apod., namiesto toho, aby im len zvýšili plat. Silnejúce hlasy vyjadrujúce postoje k životnému prostrediu naznačujú, že i táto oblasť sa pre podniky stáva dôležitým faktorom ovplyvňujúcim ich rozhodovanie. Podniky sú nútené meniť svoje výroby, technologické postupy, zaistiť likvidáciu použitých produktov apod. Lobbying ekologických organizácií sa stáva dôležitou súčasťou i nadnárodných politík. Všetky zmienené elementy sú výsledkom kultúrnych, ekonomických, demografických, náboženských, vzdelávacích a etických podmienok života človeka. Podobne ako ostatné oblasti sú i sociálne faktory v neustálom vývoji, ktorý plynie z úsilia jednotlivcov naplniť svoje túžby a potreby. Poznanie trendov v tejto oblasti jednoznačne vedie z úsilia k získaniu predstihu pred konkurentmi v boji zákazníka, ale i v celkovom posilnení konkurencieschopnosti regionálne pôsobiacich podnikateľských subjektov.

Technologické faktory slúžia k poznaniu toho, či sa podniky snažia vyhýbať zaostalosti a preukazujú inovačnú činnosť. Aby tomu tak mohlo byť musia byť tieto informované o technických a technologických zmenách, ktoré v okolí prebiehajú. Zmeny v tejto oblasti

môžu náhle a veľmi dramaticky ovplyvniť podnikateľské prostredie. Predvídavosť vývoja smerov technického rozvoja sa môže stať významným činiteľom úspešnosti podnikov.¹³

Tab. 2.1 Národné zhrnutie niektorých príkladov z faktorov PEST analýzy

Politicko-legislatívne faktory	Ekonomické faktory
<ul style="list-style-type: none"> Existencia a funkčnosť podstatných zákonných noriem (napr. antimonopolné zákony, daňové zákony, regulačné opatrenia, legislatívne obmedzenia, ochrana životného prostredia, ochrana spotrebiteľa), právna úprava pracovných podmienok, politická stabilita (napr. forma a stabilita vlády, kľúčové orgány a úrady, existencia a vplyv politických osobností, politická strana pri moci), politicko-ekonomické faktory (napr. postoj voči privátnym a zahraničným investíciám, vzťah k priemyslu, postoj voči súkromnému sektoru), hodnotenie externých vzťahov (napr. zahraničné konflikty, stabilita regiónu), politický vplyv rôznych skupín, sociálna politika, nehotová legislatíva, ďalšie faktory (napr. funkčnosť súdu, vymáhateľnosť práva, autorské práva). 	<ul style="list-style-type: none"> Základné hodnotenie makroekonomickej situácie (napr. miera inflácie, úroková miera, obchodný deficit, alebo prebytok, výška HDP, HDP na obyvateľa a jeho vývoj, miera nezamestnanosti, priemerná mzda, menová stabilita, stav menového kurzu), prístup k finančným zdrojom (napr. náklady na miestne pôžičky, bankový systém, dostupnosť a formy úverov), daňové faktory (napr. výška, vývoj daňových sadzieb, cla a daňové zaťaženia, zmeny v daňovom systéme).

¹³ SEDLÁČKOVÁ, H.; BUCHTA, K. *Strategická analýza*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 121 s. ISBN 80-7179-367-1.

Sociálne a demografické faktory	Technologické faktory
<ul style="list-style-type: none"> • Demografické charakteristiky (napr. veľkosť populácie, veková štruktúra, pracovné preferencie, geografické rozloženie, etnické rozloženie), • makroekonomické charakteristiky trhu práce (napr. rozdelenie príjmov, miera zamestnanosti resp. nezamestnanosti), • sociálno-kultúrne aspekty (napr. životná úroveň, zmeny životného cyklu, rovnoprávnosť pohlaví, populačná politika), • dostupnosť pracovnej sily, pracovné zvyklosti (napr. dostupnosť potenciálnych zamestnancov s požadovanými schopnosťami, existencia vzdelávacích inštitúcií schopných poskytnúť potrebné vzdelanie, diverzita pracovnej sily). 	<ul style="list-style-type: none"> • Podpora vlády v oblasti výskumu, • výška výdajov na výskum, • nové vynálezy a objavy, • rýchlosť realizácie nových technológií, • rýchlosť morálneho zastarania, • nové technologické aktivity, • obecná technologická úroveň.

Zdroj: Martin Zeman. SLEPT (PEST) analýza. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <<http://zeman.webnode.cz/products/slept-pest-analyza/>>, Vlastné spracovanie.

2.3.6 Vytváranie vhodného podnikateľského prostredia

Každá trhovú ekonomiku si ku svojmu rastu vyžaduje priaznivé podnikateľské prostredie, a teda také, v ktorom štát podporuje a chráni hospodársku súťaž tým, že pre ňu vytvára jasné a stabilné pravidlá, zabezpečuje ich dodržiavanie a minimalizuje bariéry, administratívne prekážky a požiadavky smerom k podnikateľom. Tieto bariéry rozvoja malých a stredných podnikov môžeme rozčleniť na externé a interné bariéry. Za externé bariéry rozvoja podnikateľského prostredia sa považujú také, ktoré ovplyvňujú podnikateľské subjekty zvonku ako napr. opatrenia hospodárskej politiky či nedostatočná rozpracovanosť právnych predpisov. Z pohľadu vzniku a rozvoja malého a stredného podnikania môžeme špecifikovať externé bariéry ako:

- získavanie finančných zdrojov- v dnešnej dobe existuje mnoho inštitúcií, ktoré môžu poskytnúť podnikom finančné prostriedky, ale málo z nich je ochotných poskytnúť finančnú pomoc malým podnikateľom. Značnému počtu podnikateľov chýba počiatočný kapitál a preto je pre nich jediným zdrojom získania finančných prostriedkov práve banková sústava. Tento zdroj je však ťažko prístupný. Problémom je najmä vyžadovanie záruk na úvery. V tejto oblasti chýbajú možnosti dlhodobých a preklenovacích úverov či odklady splátok. Jedným z riešení je Slovenská záručná rozvojová banka, ktorá za určitých podmienok poskytuje záruky na úvery iných komerčných bánk.
- daňové bariéry- daňové zákony sa považujú za vážnu prekážku rozvoja malého a stredného podnikania. Zákony platia pre všetkých rovnako, bez ohľadu na to, či ide o malú začínajúcu firmu alebo o veľkú akciovú spoločnosť, ktorá je kapitálovo zabezpečená. Na malého podnikateľa v začiatkoch, ktorý je často krát zaťažený úverom pôsobí daň z príjmu ako platba štátu za niečo, čo ešte nevlastní.
- legislatívne bariéry- legislatíva je často pre podnikateľov neprehľadná a málo zrozumiteľná. Prijaté zákony sa inovujú, dopĺňajú alebo menia, čo spôsobuje problémy malým podnikateľom, ktorý ekonomické činnosti v podniku vykonávajú sami a tieto zmeny nestačia sledovať.
- informačné bariéry- malým podnikateľom chýbajú informácie z oblastí ako marketing, vedenie podniku alebo ľudské zdroje, a to i napriek pôsobeniu Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a jej regionálnych informačných centier, ktoré poskytujú za určitých podmienok poradenské služby malým a stredným podnikateľom. S tým súvisí aj vzdelanie podnikateľov, ktoré často krát závisí len na krátkodobých kurzoch či samoštúdiu.

Interné bariéry vychádzajú zo samotnej podstaty podniku, resp. podnikateľského subjektu a možno ich vhodnými riešeniami vzniknutej situácie eliminovať. K interným bariéram patria:

- nedostatočná motivácia- motivácia je pre rast nielen súkromného podnikania významným činiteľom. Motivačná úroveň môže byť zvyšovaná alebo znižovaná opatreniami hospodárskej politiky, meniacimi sa príležitosťami na realizáciu vlastných ziskov, predstáv, ale i medzerami či sprísneniami v legislatíve.

- obava z rizika- každá podnikateľská aktivita je zákonite spojená s určitou mierou rizika. Úspech alebo neúspech podnikania určujú s pravidla tri kategórie rizika. Prvé je ekonomické riziko, ktoré je spojené s ekonomikou, v ktorej sa daný subjekt nachádza, druhé je odvetvové riziko a tretie riziko je spojené so samotným podnikaním. Odstránenie niektorých faktorov vonkajšieho rizika znamená vytvorenie vhodného podnikateľského prostredia, odstránenie vnútorných faktorov rizika znamená pripravenosť podnikateľa na podnikanie.
- nízka úroveň znalostí a informácií- podnikateľ, ktorý chce uspieť v konkurencii, musí mať dostatočné znalosti, a to nielen odborné v danej podnikateľskej činnosti, ale i všeobecné z oblastí marketingu, manažmentu, personálnej práce, práce s počítačom a samozrejme aj cudzích jazykov, čo je v dnešnej dobe nevyhnutné.
- nedostatok kapitálu- táto bariéra patrí k najdôležitejším interným bariéram. Jedná sa najmä o vlastný kapitál a pri súčasnom stave bankovníctva podnikateľ nemôže často krát realizovať sľubný projekt, ktorý by zaručil úspech pre podnikateľa, pre ekonomiku, i celú spoločnosť. Práve preto v Slovenskej republike viazne záujem o výrobnú sféru, ktorá je spojená s vyššími finančnými nárokmi ako sféra obchodu, prípadne služieb. Je teda pochopiteľné, že táto bariéra spôsobuje vysokú zraniteľnosť malých a stredných podnikov a často ich zánik.¹⁴

2.3.7 Podpora podnikateľského prostredia

Malé a stredné podniky zastávajú v ekonomike veľmi významné miesto, a preto je snahou ako Slovenskej republiky, tak i celej Európskej únie tieto podniky podporovať a vytvárať im optimálne podmienky ku vzniku i k rozvoji. Vhodná vládna politika tvoriaca sieť účinných foriem pomoci a podpory malého a stredného podnikania je dôležitou podmienkou pri ich revitalizácii a ďalšom fungovaní v transformujúcej sa ekonomike. Dôležitou úlohou štátu je zavádzať okrem iného do ekonomiky nové impulzy na jej oživenie. Jedným z týchto impulzov je práve vytváranie podmienok pre uplatnenie podnikateľských aktivít. Pomoc a podpora malým a stredným podnikateľom sú zložitou záležitosťou, ktorej

---

¹⁴ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2.

musí napomáhať ako veda a výskum tak i dobrá inštitucionálna sieť. Dôležitý je i široký systém komunikácie medzi vládnyimi orgánmi, podpornými inštitúciami a podnikateľmi.¹⁵

Vďaka programom, ktoré slúžia na podporu činnosti MSP môžu tieto podniky realizovať napr. rôzne podnikateľské projekty, získať záruky za úvery a leasing, záruky za kapitálový vstup, záruky na návrh do obchodnej súťaže, úvery so zníženou úrokovou sadzbou, príspevky na úhradu úrokov a dotácie apod.

2.3.7.1 Formy podpory podnikania malých a stredných podnikateľov

Na Slovensku je momentálne široká škála rôznej podpory, ktorá je poskytovaná malým a stredným podnikateľom. Tieto podpory môžeme rozdeliť buď z hľadiska formy poskytovania, alebo z hľadiska priestoru (územného celku).¹⁶

- Z hľadiska formy poskytovania:
  - ❖ Priame (dotácie a subvencie, úhrada úrokov alebo časti úrokov z úveru poskytnutého podnikateľovi, nenávratný úver, realizácia štátnej alebo bankovej záruky, nenávratná finančná pomoc)
  - ❖ Nepriame (prevzatie štátnej alebo bankovej záruky, poskytnutie úľavy na penále, pokute, úroku alebo na iných sankciách, predaj nehnuteľného majetku štátu alebo obce za nižšiu cenu, ako je trhovacia cena, poskytnutie poradenských služieb)
- Z hľadiska územného celku:
  - ❖ Úniové
  - ❖ Národné
  - ❖ Krajské a regionálne (NUTS III a NUTS II)

---

¹⁵ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2.

¹⁶ MALACH, A. *Jak podnikat po vstupu do EU : právo a podnikání, podnikatelské řízení, podpora podnikání v ČR a EU, podnikatelské a podpůrné instituce, podnikání a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 524 s. ISBN 80-247-0906-6.

2.3.7.2 Systém inštitucionálnej podpory MSP na Slovensku

Súčasný stav podpory MSP na Slovensku je pomerne neprehľadný. Zahŕňa množstvo aktérov, ktorí sa zaoberajú touto problematikou a medzi ktorými sú zložité väzby. Nasledujúca tabuľka znázorňuje prehľad poskytovania podpory podľa oblasti, v ktorej je podpora poskytovaná a podľa jej úrovni, čo by mohlo poskytnúť aspoň základný prehľad.

Obr. 2.2 Systém inštitucionálnej podpory MSP v SR

	Oblasť podpory			
Úroveň	Legislatíva	Služby podnikateľom	Finančná podpora	Úverové záruky
Národná	NR SR, vláda SR ZMOS, ZPS	NARMSP, Asociácia RPIC, BIC, SOPK	NARMSP, Fondy	SZRB
Regionálna	Regionálne štátne orgány, samosprávy	RPIC a BIC, CPK	Regionálne banky a fondy	Záručné schémy
Miestna	Mestá a obce	Poradenské vzdelávacie centrá	Miestne banky a fondy	Záručné schémy

Zdroj: Štátna podpora rozvoja MSP [online]. [cit. 2011-4-2]. Dostupný z WWW: <http://www.daqq.eu/download/skola/Zajko%20Statna%20podpora%20rozvoja%20MSP.pdf>.

2.3.7.3 Vybrané inštitúcie pre podporu MSP na Slovensku

Najdôležitejším inštitucionálnym aktérom na podporu MSP je **Ministerstvo hospodárstva SR (MH SR)**, ktoré pôsobí ako garant a koordinátor mnohých aktivít v tejto oblasti. Do kompetencii rezortu tohto ministerstva spadá priemysel, obchod a cestovný ruch. Štátna podpora prostredníctvom ministerstva je realizovaná v niekoľkých oblastiach:

1. Oblasť stratégie a rozvoja MSP, vrátane podpory potravinárskeho podnikateľského prostredia, a to navrhovaním finančných nástrojov a programov podpory MSP.
2. Oblasť tvorby inštitucionálneho prostredia pre podporu MSP. MH SR ako jeden zo zakladateľov koordinuje a metodicky usmerňuje činnosť Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP), vrátane rozvoja siete regionálnych

poradenských a informačných centier (RPIC) a podnikateľských inovačných centier (BIC) určených pre MSP.

3. Oblasť spolupráce s medzinárodnými inštitúciami v ktorej MH SR pôsobí ako gestor za slovenskú stranu. Zabezpečuje spoluprácu s rôznymi medzinárodnými organizáciami v oblasti MSP ako sú OECD, SEI, UNIDO a EHK OSN.
4. Oblasť legislatívy a regulačných opatrení na podporu podnikateľského prostredia. MH SR koordinuje spoluprácu nielen s orgánmi štátnej správy a príslušnými inštitúciami v rámci SR, ale i so zahraničnými inštitúciami a poradenskými firmami.
5. Oblasť zabezpečovania finančných zdrojov pre MSP, ktorá patrí medzi jednu z najdôležitejších aktivít MH SR. Finančné prostriedky, ktoré každý rok požaduje rezort hospodárstva na podporu MSP zo štátneho rozpočtu, sú určené na finančné krytie programov štátnej podpory MSP.
6. Oblasť podpory a rozvoja MSP na úrovni regiónov SR, v ktorej ide o projekty schvaľované v rámci medzirezortnej komisie so zastúpením MH SR.

Do pôsobnosti MH SR patria i nasledujúce neziskové a príspevkové organizácie, ktoré sa takisto podieľajú na podpore MSP. Európska vzdelávacia akadémia (poskytuje vzdelávanie, rekvalifikačné a jazykové kurzy v oblasti zahraničného obchodu, cestovného ruchu a podnikania), Slovenská agentúra pre cestovný ruch (propagácia SR, spolupráca s MSP pôsobiacimi v cestovnom ruchu, zabezpečovanie ich účasti na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu, plní funkciu Sprostredkovateľského orgánu pod Riadiacim orgánom pre implementáciu) a Slovenská inovačná a energetická agentúra (získavanie, spracovanie a umiestňovanie informácií o činnosti fyzických a právnických osôb v energetike, o hospodárení s energiou a racionálnom využívaní zdrojov energie, zároveň má agentúra funkciu implementačnej agentúry na čerpanie štrukturálnych fondov EÚ).

Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (MVRR SR), ktoré vystupuje najmä v oblasti regionálneho rozvoja logicky s dôrazom práve na rozvoj MSP. Do jeho pôsobnosti patrí napr.:

- navrhovanie stratégií, koncepcií a programov na financovanie regionálneho rozvoja,
- koordinácia a metodické usmerňovanie ministerstiev a iných orgánov štátnej správy na úseku regionálneho rozvoja,

- koordinácia, efektívne využívanie zahraničnej pomoci a jej spájanie s domácou pomocou,
- tvorba podmienok pre ekonomický a sociálny rozvoj regiónov s dôrazom na MSP, prostredníctvom implementácie rozvojových politík EÚ,
- spolupráca s rozvojovými agentúrami a ďalšími účastníkmi regionálneho rozvoja,
- poskytovanie grantov a príspevkov na podporu programov a projektov v uvedenej oblasti.

MVRR SR, ktoré je takisto zodpovedné za efektívne a účinné riadenie a čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, spracovalo dokument Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007-2013, ktorý slúži ako referenčný nástroj na prípravu programovania fondov a kohézneho fondu v danom období.

Ministerstvo financií SR (MF SR) slúži ako ústredný orgán štátnej správy pre oblasť financií, daní a poplatkov, colníctva, finančnej kontroly a vnútorného auditu v zásade aj pre oblasť cien a cenovej kontroly, je tvorcom a prostredníctvom daňových úradov i vykonávateľom daňových predpisov. Jeho podporná funkcia vo vzťahu k rozvoju MSP sa prejavuje hlavne v možnostiach poskytovania určitých úľav a oslobodení (daňové úľavy, započítanie colných pohľadávok, apod.).

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (MPSVR SR) sa priamou podporou MSP nezaobrá, poskytuje však podporu nepriamo, prostredníctvom výkonných orgánov, ktorými sú úrady práce, sociálnych vecí a rodiny- ako jeden z prejavov aktívnej politiky trhu práce. Z hľadiska MSP sa jedná najmä o nenávratné, v prevažnej miere účelovo viazané príspevky zamestnávateľom na úhradu miezd a poistných odvodov, ako aj príspevky na samozamestnanie. Príspevky zamestnávateľom sa vyplácajú mesačne a obyčajne vytvorené pracovné miesta sú viazané na ich vyplácanie. Okrem iného úrady podporujú MSP i formou poradenstva pre zamestnávateľov, najmä v oblasti pracovnoprávných vzťahov vrátane možnosti rekvalifikácie.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR (MP SR) usmerňuje a riadi poskytovanie podpôr v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom a rybnom hospodárstve, ako aj v oblasti rozvoja vidieka. Podpora podnikateľských subjektov v rezorte hospodárstva je v podstate podporou MSP, pretože až 97% podnikateľských subjektov v uvedenom rezorte spadá práve do kategórie MSP. MP SR od roku 2004 realizuje spolu s Intervenčnou agentúrou Národný

program podpory domácich poľnohospodárskych výrobkov a potravín (označovanie výrobkov logom Značka kvality). Okrem priamej finančnej pomoci podporuje MP SR malých a stredných podnikateľov realizáciou poradenstva a vzdelávania (poradenské a vzdelávacie aktivity organizované napr. Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou, Agroinštitútom v Nitre, Združením roľníkov a agropodnikateľov Slovenska, apod.).

Ministerstvo životného prostredia SR uskutočňuje nasledovné aktivity, ktoré prispievajú k podpore a rozvoju MSP a do ktorých sa môžu zapojiť aj malý a stredný podnikatelia.:

- Environmentálny fond (môže poskytnúť podporu právnickej a fyzickej osobe, ktorá podniká formou úveru a dotácie)
- Poradenské služby v oblasti ochrany prírody
- Recyklačný fond (neštátny účelový fond, v ktorom sa sústreďujú finančné prostriedky na podporu zberu, zhodnocovania a spracovania odpadov)
- Environmentálne manažérstvo a audit
- Environmentálne označovanie výrobkov (udelenie špeciálnej značky výrobku, ktorý významne prispieva k zlepšeniu životného prostredia počas celého jeho životného cyklu)

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) vznikla spoločnou iniciatívou Európskej únie PHARE a vlády SR ako nadácia v roku 1993, v roku 1997 sa transformovala na záujmové združenie právnických osôb. Účelom združenia je podpora a rozvoj MSP v SR so zreteľom na štátnu štruktúralnu, priemyselnú, technickú, regionálnu a sociálnu politiku. Podporu MSP zabezpečuje realizáciou podporných programov pre MSP a finančných návratných a nenávratných výpomocí, ktoré v rámci týchto programov. NARMSP zabezpečuje implementáciu programov podpory rozvoja MSP a zároveň plní funkciu všestranného informačného centra pre podnikateľov nielen na domácej, ale i na zahraničnej úrovni, organizuje vzdelávacie a poradenské programy a realizuje mnoho finančných podporných programov pre MSP. Takisto agentúra prispieva k vybudovaniu siete regionálnych poradenských a informačných centier, podnikateľských a inovačných centier, centier prvého kontaktu a podnikateľských a technologických inkubátorov.

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) je od 1.10.2001 príspevkovou organizáciou MH SR, ktorá je financovaná zo zdrojov štátneho rozpočtu. Jej cieľom je zvyšovanie životnej úrovne občanov Slovenska prostredníctvom zvyšovania zamestnanosti a znižovaním regionálnych rozdielov. Ďalšími aktivitami agentúry je zviditeľňovanie krajiny pre zahraničných investorov, rozvoj investičných projektov, podpora exportných aktivít slovenských podnikateľov či administrácia štrukturálnych fondov EÚ.

Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s. (SZRB) je špecializovanou bankovou inštitúciou, ktorej zakladateľom je ústredný orgán správy MF SR. Svoju činnosť SZRB začala 1.9.1991 a stala sa tak prvou bankou vo východnej Európe zameranou na podporu MSP. Zdrojovo je banka závislá od pravidelných transferov zo štátneho rozpočtu, od zverených zdrojov príslušných rozpočtových kapitol spolupracujúcich ministerstiev a na vlastných zdrojoch získaných z pôžičiek od medzinárodných finančných inštitúcií na komerčnom základe a na zhodnocovaní zdrojov, predovšetkým viazaných v objeme vystavených záruk. Podporu MSP zabezpečuje SZRB prostredníctvom záručných, príspevkových a úverových programov a produktov finančného sprostredkovania.

Eximbanka SR bola zriadená zákonom č. 80/1997 Z.z. o exportno-importnej banke SR. Jediným vlastníkom banky je štát, ktorý ručí za jej záväzky vzniknuté pri získavaní finančných prostriedkov na zahraničných finančných trhoch ale i za ostatné záväzky. Hlavným cieľom Eximbanky je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie najmä do krajín EÚ a OECD pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií. Táto inštitúcia vykonáva svoje funkcie a činnosti v dvoch hlavných oblastiach, t.j. financovanie a poisťovanie vývozných úverov. Zákon o Eximbanke okrem toho umožňuje v určitom rozsahu podporiť import, avšak len za účelom nasledovného exportu tovarov alebo služieb.

Slovensko-americký podnikateľský fond (SAEF). Fond funguje na komerčnom základe, avšak s cieľom podporiť hospodársky rast, zamestnanosť a konkurencieschopnosť podnikov v prostredí voľného trhu. Zdrojom fondu sú finančné prostriedky vyčlenené Kongresom USA. SAEF pomáha nájsť spoločnostiam strategického partnera, vytvára finančné produkty vzťahujúce sa na konkrétnu potrebu spoločnosti, aktívne spolupracuje na plánovaní, finančnom a operatívnom procese v spoločnosti, pomáha analyzovať príležitosti

na trhu, prináša do spoločnosti talent v podobe ľudských zdrojov a poskytuje finančný know-how a prístup k sieti svojich obchodných kontaktov. Prostredníctvom dvoch programov (Priame kapitálové investície a Malý úverový program) fond ponúka kapitál v rozmedzí 30 000 USD až 4 000 000 USD formou úveru, majetkovej účasti v spoločnosti alebo kombináciou oboch.¹⁷

2.3.7.4 Poradenstvo a vzdelávanie MSP

Formy poradenstva a vzdelávania poskytujú MSP, okrem ministerstiev, najmä rôzne agentúry pre rozvoj malých a stredných podnikov. Vytvárajú a podporujú rôzne typy centier či parkov, kde sa sústreďujú nielen začínajúce podnikateľské subjekty.

Regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC) boli založené na báze partnerstva verejného a súkromného sektora ako neziskové inštitúcie vo forme záujmového združenia právnických osôb a s cieľom podporovať hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom MSP.

Regionálne inovačné centrá (BIC) boli založené so zámerom aktívne podporovať vybrané podnikateľské zámery v danom regióne a poskytovať im dlhodobú starostlivosť. Orientujú sa najmä na firmy s inovatívnym charakterom, ktoré podnikajú s novým výrobkom, službou, alebo technológiou. Prostredníctvom Európskej siete inovatívnych centier, ktorej sú členmi, sprostredkujú kontakty s rôznymi firmami pracujúcimi v tejto sfére.

Centrá prvého kontaktu (CPK) boli založené ako združenia právnických osôb, v ktorých má zastúpenie miestna samospráva, ale i vybrané inštitúcie (ako sú RPIC, BIC, organizácie podnikateľov apod.). cieľom ich vzniku bolo rozšíriť informačnú sieť pre podnikateľov a záujemcov o podnikanie v menej ekonomicky vyspelých regiónoch Slovenska, v ktorých nemá zastúpenie žiadna organizácia zameraná na pomoc MSP.

Centrá RPIC, BIC a CPK poskytujú komplexné informačné, poradenské, vzdelávacie a finančné služby najmä pre záujemcov o podnikanie (najmä z radov nezamestnaných), ktorí majú záujem realizovať svoje podnikateľské myšlienky a pre začínajúce a existujúce malé a stredné podniky, ktoré potrebujú riešiť svoje problémy, resp. majú záujem rozšíriť rozsah svojej podnikateľskej činnosti.

---

¹⁷ Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Politika štátnej podpory MSP [online]. [cit. 2011-3-28]. Dostupný z WWW: <<http://www.nadsme.sk/sk/content/politika-statnej-podpory-msp>>.

Napriek odlišnostiam medzi jednotlivými centrami RPIC a BIC poskytujú tieto centrá isté spoločné spektrum služieb. K týmto službám patrí poskytovanie informácií (o aktuálnom systéme podpory MSP, možnostiach a formách ich využitia), poradenské služby (pre záujemcov o podnikanie, začínajúcich i existujúcich podnikateľov) a to najmä v oblasti marketingu, manažmentu a financií, vypracovanie a posúdenie podnikateľských plánov alebo ich častí, projektov regionálneho rozvoja, projektov pre grantové schémy, vzdelávanie záujemcov o podnikanie (najmä z radov nezamestnaných) zamerané na základy podnikania, resp. na základné kroky pri zahájení podnikateľskej činnosti, ale i na kľúčové oblasti podnikania pre existujúcich podnikateľov, sprostredkovanie obchodných a kooperačných kontaktov medzi slovenskými a zahraničnými firmami, apod.

Podnikateľský inkubátor je miesto, kde sa koncentrujú novootvorené podniky v určitom priestore. Cieľom týchto inkubátorov je zvýšiť šancu prežitia týchto podnikov a podporovať ich rast prostredníctvom poskytovania zvýhodnených služieb. K výhodám patrí napr. prenájom priestorov na podnikanie za nižšie nájomné ako je bežné v danej lokalite (obvykle na úrovni nákladov), spoločná technická infraštruktúra (telefón, fax, kopírka, počítače, internet), služby spoločného sekretariátu či možnosť odborných poradenských služieb a vzdelávania.¹⁸

Vedecko-technické parky sú fyzické, ale i virtuálne priestory, ktoré sú riadené a spravované špecializovaným manažérskym tímom, ktorý poskytuje svojim firmám nadštandardné služby. Plnia dve základné služby- inovačnú a inkubačnú. Hlavným cieľom je zvýšenie konkurencieschopnosti daného regiónu vytváraním podmienok pre urýchlenie rozvoja inovácií, transferu technológií a vznik nových spin-off firiem.¹⁹ Môže to byť takisto inštitúcia orientovaná na vedu, technológie a inovačné podnikanie. Svoje know-how využíva na vytváranie podmienok pre dynamický rozvoj činnosti inovačných firiem, na zabezpečovanie transferu technológií ale i na výchovu k inovačnému podnikaniu.

Vedecký park je expertmi riadená organizácia na podporu podnikateľskej činnosti. Cieľom je podporiť rýchlo sa rozvíjajúce inovatívne firmy prostredníctvom poskytovania

---

¹⁸ Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Politika štátnej podpory MSP. [online]. [cit. 2011-4-1]. Dostupný z WWW: <<http://www.nadsme.sk/sk/content/politika-statnej-podpory-msp>>.

¹⁹ Spin-off firma- je inovatívna firma, ktorá bola založená študentmi, profesormi, absolventmi z univerzít, alebo zamestnancami z fungujúcich spoločností (spin-off= odtrhnutie, odštiepenie, osamostatnenie). Obvykle sa jedná o firmy s väzbou na výskum alebo na univerzitu v regióne. Spin-off spoločnosť využíva hmotného alebo nehmotného majetku iného právneho subjektu k zahájeniu svojej činnosti.

infraštruktúry a služieb, vrátane spolupráce s agentúrami regionálneho ekonomického rozvoja, prepojenia s univerzitami, inštitúciami vyššieho vzdelávania a výskumnými organizáciami. Obvykle sa zakladá pri vysokej škole, alebo pri vedecko-technickom areály z iniciatívy výskumných pracovníkov. Zameriava sa na základný, prípadne aplikovaný výskum s cieľom efektívne využiť vedecko-výskumné kapacity a zrýchliť realizáciu základného výskumu. Táto forma sa často vyskytuje v USA, Veľkej Británii alebo v Škandinávii.

Technologický park, ktorého účelom je podporiť technologický transfer a rozvoj Hi-Tech (napr. mikroelektronika, komunikačná technológia, biotechnológia apod.). Má význam pre podniky, ktoré zavádzajú aplikovaný výskum do praxe a komercializujú ho. Technologické parky pozitívne ovplyvňujú rozvoj ekonomiky v regióne.

Priemyselný park je územie, na ktorom sa sústreďuje priemyselná činnosť (výroba) alebo služby najmenej dvoch podnikateľských subjektov a ktoré je na tento účel ustanovené územným plánom obce. Sústredením priemyselnej výroby alebo služieb na pomerne malom území sa dosahuje zvýšenie zamestnanosti v regióne, prílev investícií a vytváranie nových väzieb na dodávateľov. Okrem rozvoja podnikov so sídlom v ňom a ekonomickom prínose pre jeho zakladateľov a majiteľov nehnuteľností v ňom pozitívne ovplyvňuje rozvoj obcí a regiónu.

Inovačný park resp. centrum slúži na podporu inovácií bez dôrazu na Hi-Tech. Jeho najdôležitejšou funkciou je pomoc pri založení podniku, vytvorenie vhodných podmienok pre začiatkový rozvoj súkromných podnikov, poskytovanie infraštruktúry pre podnikateľov. Podnik môže pôsobiť v takomto inkubátore maximálne 2 až 3 roky. K formám inovačného parku patria: verejný neziskový inkubátor (zameraný najmä na rozvoj regiónu, financovaný vládami orgánmi), univerzitný inkubátor (nadväzuje na vysokoškolský výskum), súkromný inkubátor (založený podnikateľmi alebo kapitálovými spoločnosťami za účelom transferu technológií a aplikácie technologických novín) a verejno-súkromný inkubátor (založený štátnou neziskovou agentúrou a súkromným sektorom).

2.3.7.5 Dotačná politika SR- programovacie obdobie SR 2007-2013

Okrem podpory MSP v oblasti poradenstva a vzdelávania existuje i finančná forma podpory, ktorá je najčastejšie realizovaná pomocou dotácií, ktoré môžu malé a stredné podniky čerpať.

Strategický cieľ na obdobie 2007 až 2013 sa zameriava na výrazné zvýšenie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti pri zachovaní trvale udržateľného rozvoja. Tento cieľ predstavuje nielen pokračovanie trendu približovania sa úrovni štátom EÚ z hľadiska ekonomickej výkonnosti, ale jeho naplnenie predpokladá uskutočnenie kvalitatívnych a štrukturálnych zmien potrebných na zvýšenie konkurencieschopnosti Slovenskej republiky a jej regiónov, a takisto zvýšenie kvality života občanov SR. Stratégie, priority a ciele Národného strategického referenčného rámca sú realizované pomocou 11 operačných programov v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky EÚ, ktoré sú rozdelené medzi dva hlavné ciele, cieľ Konvergenca a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť. Slovensko v tomto období môže čerpať z fondov EÚ približne 11,4 mld. EUR.

V cieľi **Konvergenca** sa finančná podpora z fondov ERDF a ESF prioritne sústreďuje na regióny, ktorých HDP na obyvateľa za posledné tri roky nedosiahol 75 % priemeru krajín rozšírenej EÚ. V prípade Slovenska je to celé jeho územie okrem Bratislavského kraja. Pri financovaní z Kohézneho fondu cieľ Konvergenca pokryje členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok za posledné tri roky nedosiahol 90 % priemeru členských krajín EÚ a ktoré majú konvergenčný program. Tieto kritéria spĺňa Slovensko celým svojím územím.²⁰

K operačným programom tohto cieľa patria nasledovné operačné programy:

- **Regionálny operačný program (ROP)**- globálnym cieľom je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch. Riadiacim orgánom programu je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. ROP podporuje najmä stavebné objekty využívané zariadeniami občianskej infraštruktúry, za účelom zvýšenia kvality poskytovaných služieb občianskej infraštruktúry v oblasti vzdelávania (prepojenie na OP Vzdelávanie), sociálnych služieb (prepojenie na OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia) a kultúry, ďalej je zameraný na posilnenie vybavenosti územia prostredníctvom intervencií do miestnych a regionálnych komunikácií za účelom zvýšenia dopravnej obslužnosti regiónov a tiež na zlepšenie hmotnej infraštruktúry vidieckych a mestských sídel, vrátane integrovaných projektov rozvoja mestských oblastí.

---

²⁰ Národný strategický referenčný rámec. [online]. [cit. 2011-4-3]. Dostupný z WWW: <<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>.

- **Operačný program Životné prostredie (OP ŽP)**- globálnym cieľom je zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR. Riadiacim orgánom programu je Ministerstvo životného prostredia SR. OP sa zameria najmä na najviac problémové a finančne najnáročnejšie aktivity z pohľadu implementácie investične náročného environmentálneho acquis²¹ v oblasti vôd, odpadu, ovzdušia a ochrany prírody podľa schváleného Implementačného plánu environmentálneho acquis SR do roku 2013/2015.
- **Operačný program Doprava (OPD)**- globálnym cieľom je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej dopravy. Riadiacim orgánom programu je Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR. OPD finančne podporuje modernizáciu hlavných železničných koridorov, výstavbu nových úsekov diaľnic, rýchlostných ciest a ciest I. triedy alebo rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy (prostredníctvom obnovy železničných mobilných prostriedkov pre regionálnu a medziregionálnu dopravu).
- **Operačný program Zdravotníctvo (OPZ)**- globálnym cieľom je zlepšenie podmienok ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva v produktívnom ako aj v neproduktívnom veku prostredníctvom zvyšovania kvality zdravotnej starostlivosti. Riadiacim orgánom OPZ je Ministerstvo zdravotníctva SR.
- **Operačný program Informatizácia spoločnosti (OP IS)**- globálnym cieľom je vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku pre rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky. Riadiacim orgánom programu je Úrad vlády SR. Podpora bude smerovaná na aktivity spojené s elektronizáciou verejnej správy a rozvojom elektronických služieb.
- **Operačný program Výskum a vývoj (OP VaV)**- globálnym cieľom OP je modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (Hi-Tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách. Riadiacim orgánom je Ministerstvo školstva SR.

---

²¹ Acquis je pojem pochádzajúci z francúzštiny a označuje právny rad Európskej únie. Je to súhrn všetkých právnych pravidiel v akejkoľvek forme (obecne i individuálne záväzné akty i právne nezáväzné dokumenty), ktoré sa vzťahujú k činnosti EÚ.

- **Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KaHR)**- globálnym cieľom operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Riadiacim orgánom OP KaHR je Ministerstvo hospodárstva SR. Aktivita budú zamerané na podporu inovatívnych procesov, transfer nových a environmentálnych technológií a poznatkovo náročných výrob a rozvoj spoločných služieb pre podnikateľov. Významná bude podpora spolupráce medzi podnikateľskou sférou a výskumnými a vývojovými inštitúciami, univerzitami a vzdelávacími inštitúciami a podpora na budovanie infraštruktúry pre výskum, vývoj a inovácie, ako sú inkubátory, klastre, inovačné centrá, kompetenčné centrá aplikovaného výskumu a vývoja, technologické platformy, vedecko-technologické a priemyselné parky, alebo regionálne inovačné portály. V oblasti cestovného ruchu je potrebné zamerať investície najmä na zvýšenie rozmanitosti a kvality ponuky cestovného ruchu a kúpeľníctva na Slovensku s dôrazom na komplexnosť služieb cestovného ruchu s celoročným využitím (využitie minerálnych a geotermálnych prameňov pre rozvoj letnej a zimnej turistiky s komplexnými službami pre zákazníka a pod.).
- **Operačný program Vzdelávanie (OPV)**- globálnym cieľom OP je zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti. Riadiacim orgánom tohto OP je Ministerstvo školstva SR. OPV bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre trh práce.
- **Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZaSI)**- globálnym cieľom programu je rast zamestnanosti, pokles nezamestnanosti, sociálna inklúzia a budovanie kapacít. Riadiacim orgánom OP ZaSI je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.
- **Operačný program Technická pomoc (OP TP)**- globálnym cieľom OP je zabezpečiť efektívne, účinné a správne riadenie, implementáciu, finančné riadenie, kontrolu a audit štrukturálneho a kohézneho fondu v rokoch 2007 – 2013. Riadiacim orgánom OP TP je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Na čerpanie podpory v celi **Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** sú oprávnené oblasti, ktoré nespádajú do prvého cieľa Konvergencia. V prípade Slovenska je to Bratislavský kraj. Cieľ je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a atraktivity regiónu Bratislavského kraja cestou predvídania hospodárskych a sociálnych zmien a podporení inovácií, spoločnosti založenej na vedomostiach, cestou podnikateľského ducha, ochrany životného prostredia a prevencie pred rizikami, podporou adaptability pracovníkov a podnikov a rozvojom trhov práce, orientovaných na sociálne začleňovanie.²²

2.4 Zhrnutie teoreticko-metodologickej časti

Pozornosť v tejto časti práce je venovaná základným pojmom a ich stručnému výkladu. Pre pochopenie problematiky podnikateľského prostredia je nutné definovať pojmy úzko spojené s touto témou. Kapitola venuje pozornosť ako základným pojmom, tak i charakteristike, rozdeleniu a popisu jednotlivých typov podnikateľského prostredia. Dôležitým prvkom sú i metódy a techniky analýzy podnikateľského prostredia, na základe ktorých bude v ďalšej časti uskutočnená analýza tohto prostredia. To čo napomáha rozvoju podnikateľského prostredia je jeho neustála podpora. Podpora, ktorá je venovaná ako kraju, tak i samotným podnikateľom. Preto je vhodné popísať si jednotlivé inštitúcie a formy podpory, ktorá sa dostáva podnikateľom od vlády, a to obzvlášť vo forme dotácií v rámci aktuálnych operačných programov.

Teoreticko-metodologická časť popisuje i metódy, ktoré sa využívajú pri hodnotení aktuálnej situácie podnikateľského prostredia. Existuje mnoho druhov metód, preto treba k analýze podnikateľského prostredia vybrať vhodnú kombináciu takých, ktoré by popísali čo najširšiu škálu faktorov, ktoré majú na podnikateľské prostredie vplyv. *PEST analýza* vďaka zhrnutiu a popisu faktorov politických, ekonomických, sociálnych a technologických má dostatočnú vypovedajúcu schopnosť ako o základných faktoch zvoleného prostredia, resp. kraja, tak i o zmenách a vývoji ďalších dôležitých ukazovateľov. Tým sa stáva vysoko objektívnou metódou zachycujúcou ako minulý vývoj, tak i zmeny a aktuálny stav nielen podnikateľského prostredia, ale i celého kraja. Tvorbe návrhov a odporúčaní môžu výrazne napomôcť názory a postoje samotných podnikateľských subjektov pôsobiacich v kraji. Je nutné všeobecne známe objektívne fakty doplniť subjektívnymi názormi samotných MSP.

---

²² Národný strategický referenčný rámec. [online]. [cit. 2011-4-3]. Dostupný z WWW: <<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>.

Preto ako ďalšia analýza bol zvolený *prieskum podnikateľského prostredia*, ktorý bude uskutočňovaný pomocou elektronického dotazníkového šetrenia, takže nie je časovo náročný. To, čím kraj disponuje a čo odhaľuje jeho potenciál k rozvoju je kombinácia silných stránok a príležitostí, ale i stránok slabých, ktoré odhaľujú mnoho skrytých príležitostí a možností. Na základe predošlých dvoch analýz bude následne spracovaná *SWOT analýza*, ktorá spočíva v jednoduchom princípe a vďaka svojmu spracovaniu v tabuľke je i prehľadná.

3 Praktická časť

Na základne teoretických poznatkov boli pre analýzu podnikateľského prostredia v žilinskom kraji zvolené nasledujúce metódy a techniky. PEST analýza, vďaka svojej schopnosti zachytiť široké dianie vo zvolenom regióne, dotazníkové šetrenie pre získanie názorov a postojov podnikateľských subjektov pôsobiacich v tomto kraji a na záver analýza SWOT, ktorá odhaľuje široké spektrum potenciálnych príležitostí a silných stránok, ktoré sú pre tvorbu návrhov a odporúčaní v ďalšej časti, kľúčovými prvkami.

3.1 Charakteristika Žilinského kraja

Žilinský kraj sa nachádza v severozápadnej časti Slovenska. Vďaka svojej rozlohe 6 809 km² je tretím najväčším krajom Slovenskej republiky. Severozápadnú hranicu tento kraj zdieľa s Českou republikou, na severe zase hraničí s Poľskom. Žilinský kraj zahŕňa päť prirodzených historických regiónov (Horné Považie, Kysuce, Liptov, Orava, Turiec) a jedenásť okresov (Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín, Žilina). V kraji sa nachádza 315 obcí, z ktorých 18 má štatút mesta. Najmenším okresom v rámci kraja je okres Kysucké Nové Mesto a najväčším okres Liptovský Mikuláš.

Obr. 3.1 Územie Žilinského kraja

Zdroj: Región Žilina. Základné informácie [online]. [cit. 2011-2-26]. Dostupný z WWW: <http://www.zask.sk/components/gallery/show_gallery_image.jsp?src=/images/gallery/fotky_2010/web_foto/s_mapa-zsk.png>.

3.2 PEST analýza Žilinského kraja

Pri analýze podnikateľskej situácie v Žilinskom kraji je nevyhnutné uviesť a popísať prvky, ktoré ovplyvňujú makroprostredie daného regiónu. Táto analýza pomôže k ucelenému pohľadu na aktuálny stav podnikateľského prostredia, ale i k prognóze budúceho vývoja a následných odporúčaní k zlepšeniu podmienok pre podnikateľov pôsobiacich v Žilinskom kraji.

3.2.1 Politické a legislatívne faktory

3.2.1.1 Politická stabilita štátu

Slovenská republika sa radí medzi štáty s demokratickým právnym systémom, kde funguje tzv. systém troch mocí. Moci zákonodarná, výkonná a súdna sú na sebe závislé, vzájomne sa demokraticky kontrolujú a tým i vyvažujú. K demokratickej forme štátu však Slovensko sprevádzalo mnoho významných míľnikov ako sú pád komunizmu, rozpad Československa či obdobie vlády Vladimíra Mečiara. Dôležitou novodobou zmenou vo vývoji Slovenskej republiky bol vstup do Európskej únie. Po dlhom časovom úseku a po splnení všetkých pomerne náročných podmienok sa stalo Slovensko oficiálnym členom tohto spoločenstva 1. mája 2004. Aktuálna politická situácia na Slovensku je výrazne ovplyvnená parlamentnými voľbami, ktoré sa konali v júni minulého roku, pri ktorých došlo k zásadnej mocenskej zmene v štáte, ale aj k významnému preskupeniu síl v rámci straníckeho systému. Stredopravú koalíciu vedie, po prvý krát v histórii Slovenska žena, Iveta Radičová. Takisto po prvý krát od pádu komunistického režimu v roku 1989 nebude v slovenskom kabinete sedieť ani jedna osoba, ktorá bola v minulosti členom komunistickej strany. Aj tieto dva fakty môžu svedčiť o významnom charaktere zmeny, ktorú Slovensku priniesli posledné voľby. Stabilitou vlády však otriasajú problémy a časté nezhody v koalícii, čo však nie je ničím výnimočným či už na Slovensku, tak i v iných štátoch EÚ.

Podľa slov Ing. Igora Federiča, vedúceho úradu vlády SR, sa Slovensko dá považovať za vnútorne politicky stabilnú krajinu s dobrými vzťahmi so susednými krajinami, za krajinu, ktorá napriek svojej územnej malosti a malému počtu obyvateľov si zaslúži medzinárodný rešpekt, za krajinu potvrdzujúcu reálnosť kombinácie silného hospodárskeho rastu a sociálneho štátu, za krajinu, ktorá je hrdá na svoju minulosť a prítomnosť i za krajinu, ktorá

vie, čo chce dosiahnuť v strednodobom a dlhodobom horizonte až do roku 2030. Jednoducho sa dá označiť Slovensko v roku 2010 ako krajinu, v ktorej sa dá podnikat' a oplatí investovať.

3.2.1.2 Daňová politika

V decembri 2010 vláda schválila novely troch dôležitých zákonov ovplyvňujúcich podnikanie na Slovensku v roku 2011. Ide o novelu zákona 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, ktorá je účinná od 1. januára 2011. Táto novela je prvým krokom k zjednoteniu výberu daní, cla a odvodov. Na tento účel sa zavádzajú nové definície základných pojmov ako je napr. zamestnanec, zamestnávateľ či vymeriavací základ. Zároveň sa po novom definuje aj osobný rozsah sociálneho poistenia, vznik a zánik sociálneho poistenia, a to tak, aby tieto základné pojmy a zásady boli kompatibilné s ustanoveniami zákona o dani z príjmov. Zmeny sa týkajú i samostatne zárobkovo činných osôb a ďalších (napr. konateľov a spoločníkov s.r.o.). Parlament schválil tiež novelu zákona o zdravotnom poistení, na základe ktorej sa od začiatku roka budú platiť zdravotné odvody aj z dividend, a to z dividend vyplateným fyzickým osobám. Pôvodne mali zdravotné odvody z dividend uhrádzať právnické osoby, ktoré dividendy vyplácajú. Sadzba poistného na odvody z dividend bude na úrovni 10 % z vymeriavacieho základu, ktorý bude ročne ohraničený 36 násobkom priemernej mesačnej mzdy na SR z pred dvoch rokov. Od 1. januára tohto roku nastali zmeny aj v zákone o dani z príjmov, ktoré sa dotkli všetkých daňových subjektov. Najvýznamnejšie zmeny nastali v uplatňovaní nezdaniiteľnej časti (na daňovníka a manželku/manžela), ktorú je možné uplatniť iba na tzv. aktívne príjmy, zo zákona boli odstránené aj ďalšie výhody a výnimky (napr. nezdaniiteľná časť na tzv. III. pilier, či časť oslobodení pri príjmoch z predaja nehnuteľností). Novela zákona o dani z príjmov bola schválená NRSR, po opätovnom prerokovaní (návrh zákona bol vrátený prezidentom), dňa 21. decembra 2010.²³ Tieto zmeny síce okresali rôzne výhody podnikateľov, avšak celková daňová situácia na Slovensku je v celku pozitívna. Podľa štatistického úradu európskej únie bolo Slovensko v roku 2008 treťou krajinou s najnižším daňovým zaťažením, čo je pomerne lákavé ako pre podnikateľov, tak i pre prípadných investorov.

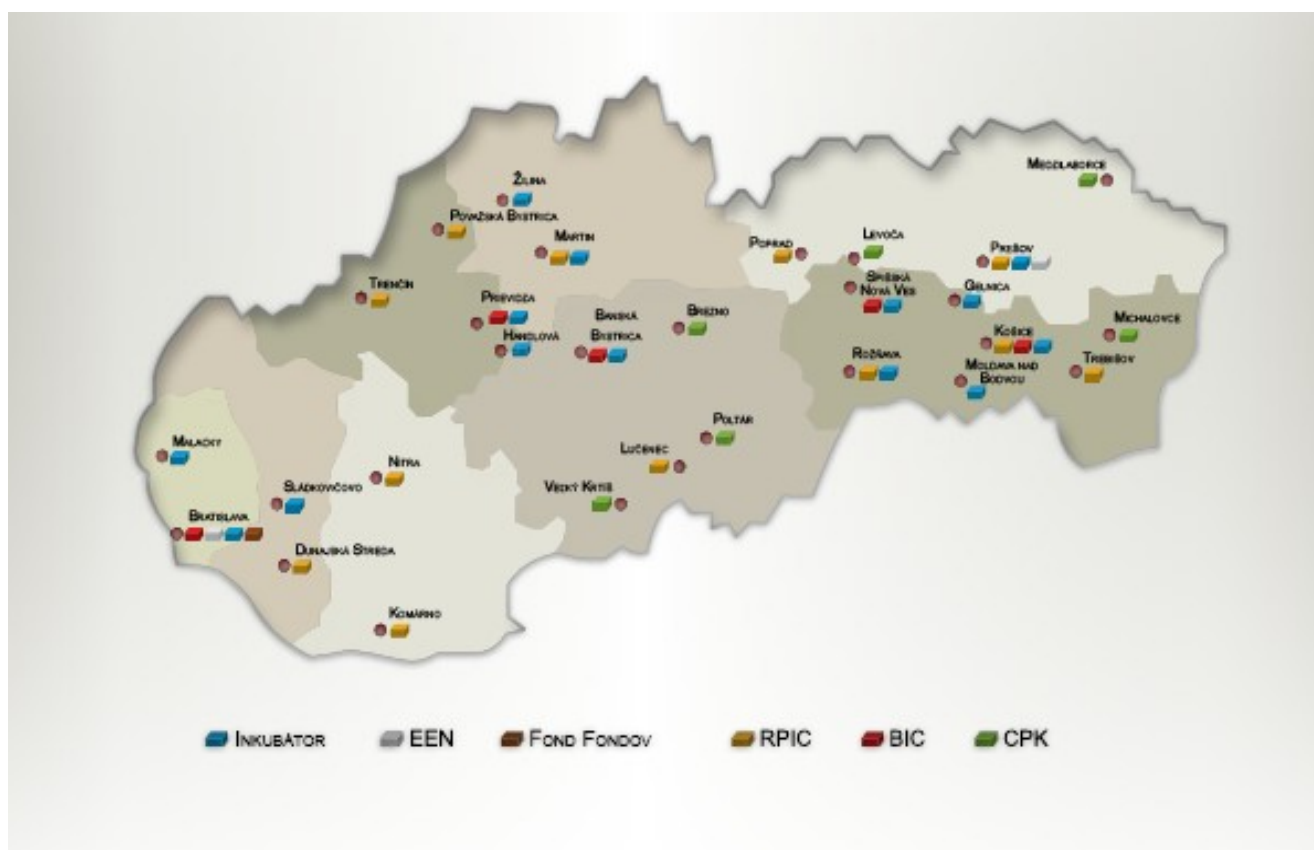
---

²³ Združenie mladých podnikateľov Slovenska. Zmeny v daniach a odvodoch od roku 2011 [online]. 22.12.2010, [cit. 2011-3-18]. Dostupný z WWW: <<http://zmps.sk/clanok/1566053509/zmeny-v-daniach-a-odvodoch-od-roku-2011.html>>.

3.2.1.3 Podpora a vzdelávanie MSP v Žilinskom kraji

V Žilinskom kraji pôsobí Regionálne poradenské a informačné centrum v Martine, ktoré poskytuje komplexné poradenské, informačné a vzdelávacie služby najmä pre začínajúcich podnikateľov, alebo pre malé a stredné podniky. RPIC Martin dopĺňa Martinsko-Flámske podnikateľské a inkubátorové centrum, ktorého úlohou je podporovať začínajúcich a už existujúcich MSP v ich rozvoji, napr. formou poskytovania priestorov, technickej infraštruktúry, komplexných a vzdelávacích služieb. Začínajúci podnikatelia či malé a stredné podniky zo Žilinského kraja takisto využívajú pomoc RPIC, ktoré sa nachádza v Považskej Bystrici. Na podporu rozvoja a rastu MSP vznikol v roku 2001 vedecko-technologický park Žilina ako centrum aplikácie inovatívnych myšlienok v regióne, rozvoja Hi-Tech v rôznych odvetviach podnikania. Toto samozrejme napomáha rozvoju vstupu nových investorov do regiónu.

Obr. 3.3 Poradenské inštitúcie na Slovensku

Zdroj: Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Služby pre vaše podnikanie

3.2.2 Ekonomické faktory

3.2.2.1 Ekonomický rozvoj v Žilinskom kraji

Ekonomický potenciál v tomto kraji predstavuje vyvážené spolupôsobenie kapitálu, ľudských zdrojov a prírodných daností, ktoré sa nachádzajú v tomto kraji, za účelom výroby, produkcie či poskytovania služieb. Je rozhodujúcim faktorom rozvojových možností kraja a determinantom životnej úrovne jeho obyvateľstva. Z hľadiska fungovania ekonomiky kraja určuje jej ponukovú stránku.

Pre hospodársko-sociálny potenciál územia je charakteristická jeho priemyselnopoľnohospodárska základňa. Najpriemyselnejšia časť kraja leží v okresoch pozdĺž údolia Váhu a to najmä Žilina, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš. V poslednom období vstúpilo na územie mnoho významných zahraničných investorov, ktorí prispievajú k atraktivite tohto kraja. Z hľadiska tržieb a počtu zamestnancov má najvyššie zastúpenie výroba a rozvod elektriny, plynu, pary. K zvyšovaniu podielu výroby motorových vozidiel prispieva spoločnosť KIA Motors Slovakia, ktorá viaže na seba mnoho ďalších subdodávateľských aktivít. Ďalšími významnými hospodárskymi odvetviami v tomto regióne sú výroba potravín a nápojov (Hyza a.s., PEZA a.s., Ryba Žilina s.r.o., Friesland Slovensko, a.s., Kofola a.s.), výroba kovov a kovových výrobkov (Precismetall s.r.o. Žilina, MC-Metall s.r.o. Žilina, Elektrovod Žilina a.s.), strojársky priemysel (Drevoindustria Mechanik s.r.o. Žilina), chemický priemysel (DKI Plast s.r.o. Žilina, Quinn Plastics Slovakia s.r.o. Žilina), spracovanie dreva a výroba nábytku (Drevodom Rajec s. r.o. ,Vital a.s. Žilina, FINES a.s. Žilina), výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera (TENTO a.s. Žilina) ale i výroba a rozvody energií (Stredoslovenská energetika a.s., Žilinská teplárenská a.s., Severoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. Žilina).

Žilinský kraj nie je príliš bohatý na zásoby a ťažbu nerastných surovín. Oplatí sa však spomenúť ložiská stavebného kameňa, zásoby štrkopieskov a pieskov. V oblasti Malej Fatry sa ťažia vápence, ktoré slúžia na výrobu cementu a vápna, v oblasti Hornej Oravy zase ložiská rašeliny a zásoby drevnej hmoty. Ťaženie týchto surovín má regionálny, zväčša lokálny charakter. Surovinovú základňu, vzhľadom k vysokej lesnatosti tohto územia (cca 55 % z celkového územia) predstavuje drevo, čo je významná báza pre drevospracujúci priemysel.

Územie je tiež bohaté na výskyt minerálnych a geotermálnych vôd. Minerálne a termálne vody sa využívajú ako na kúpeľné účely v Rajeckých Tepliciach, Turčianskych Tepliciach či v Korytnici, tak i na priemyselné využitie a predaj stolových vôd pod obchodnými názvami Budiš, Fatra a Korytnica.

Žilinský kraj má takisto obrovský potenciál v oblasti cestovného ruchu, ktorý stále nie je plne využívaný. Krajinná štruktúra kraja sa vyznačuje veľkou rôznorodosťou. Je tu mnoho vodných tokov (Váh, Kysuca, Turiec, Orava), poľnohospodárska, lesná ale i vysokohorská krajina (hrebeňové pásma pohorí Západných, Nízkych Tatier, Chočských vrchov, Veľkej Fatry, Malej Fatry, Javorníkov a Strážovských vrchov). Z uvedených údajov je zrejmé, že ide prevažne o hornatú krajinu s atraktívnym prírodným prostredím, ktoré je mimoriadne vhodné na rozvoj turistiky, vodných či zimných športov. Na území Žilinského kraja sa nachádzajú štyri národné parky (Malá Fatra, Veľká Fatra, Nízke Tatry, Vysoké Tatry) a tri chránené krajinné oblasti (Kysuce, Horná Orava, Strážovské vrchy). Žilinský kraj nie je bohatý len na peknú prírodu. Nachádza sa tu množstvo múzeí, galérií, divadiel, kultúrnych a historických pamiatok. Známych je celkom 23 kultúrnych pamiatok (napr. Budatínsky zámok, hrad Strečno, hrad Lietava, apod.), mestská pamiatková rezervácia (Mariánske námestie a príľahlé ulice starého mesta), tri pamiatkové rezervácie ľudovej architektúry a 19 pamiatkových zón.

Dopravný systém je takisto nevyhnutným prvkom podpory podnikania v regióne. Práve tento faktor je jedným z kľúčových pri rozhodovaní o vstupe investora na daný trh, či o založení a rozvíjaní podnikateľov. Dopravná sústava Žilinského kraja pozostáva zo systémov cestnej, železničnej, leteckej i kombinovanej dopravy. Významné miesto zaujímajú cestná a železničná sieť. Železničný uzol Čadca poskytuje priame napojenie na Poľsko a Českú republiku, zo Žiliny zase smerujú vlaky do Bratislavy, Košíc, ale i Maďarska a Rakúska. Regionálny charakter majú železnice v trase Čadca- Makov na Kysuciach, Žilina- Rajec a Kral'ovany- Trstená na Orave. Územím kraja prechádzajú i dôležité medzinárodné cestné ťahy:

- E50 Česká Republika- Žilina- Košice- Ukrajina
- E75 Poľsko- Čadca- Žilina- Maďarsko- Rakúsko
- E77 Poľsko- Trstená- Dolný Kubín- Šahy- Maďarsko
- E442 Česká republika- Makov- Bytča- Žilina s pripojením na E50 a E75.

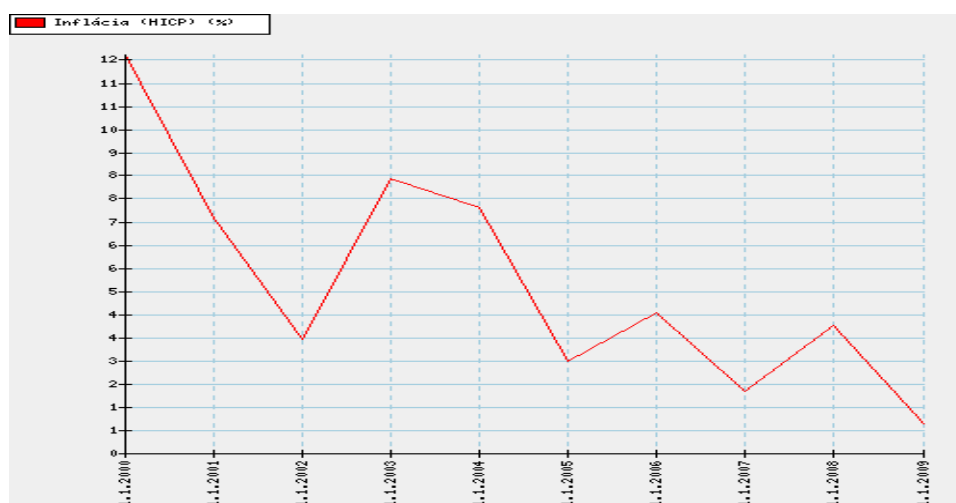
Hlavnou dopravnou tepnou je diaľnica D1 prepájajúca kraj vo východozápadnom smere. Niektoré úseky diaľnice sú ešte stále vo výstavbe, jej dobudovanie sa predpokladá do roku 2012. Vo výstavbe je i diaľnica D3 prepájajúca kraj v severojužnom smere v regióne Kysuce a rýchlostná komunikácia R3 prechádzajúca regiónmi Orava a Turiec. V blízkosti Žiliny sa nachádza i regionálne letisko v obci Dolný Hričov, ktoré má štatút verejného medzinárodného letiska a zabezpečuje dvakrát denne spojenie s letiskom Praha. Vzletová a pristávacia dráha s dĺžkou 1 150m je vhodná pre lietadlá typu Airbus 310, Boeing 737 apod. Letisko ročne využije zhruba 10 000 cestujúcich. V prípravnej fáze je priemyselný park Letisko Žilina, ktorý by mal prispieť k rozšíreniu kapacity pre rozvoj leteckej dopravy, logistiky ale i voľno časového využitia cestujúcich.

3.2.2.2 Vývoj spotrebiteľských cien na Slovensku

Inflácia je makroekonomický problém, ktorý sa prejavuje dlhodobým rastom cenovej hladiny tovarov a služieb. Prináša so sebou nielen neistotu v cenovej oblasti, ale zároveň predstavuje náklady pre ekonomiku, ale i jednotlivcov. Hodnota inflácie krajiny má výrazný vplyv na každé mesto či región v krajine a na jeho či už podnikateľské prostredie, alebo prostredie na život.

Vývoj inflácie na Slovensku má výrazne kolísavý charakter, čo znázorňuje i obr. 3.4. O aktuálnej hodnote inflácie z januára 2011 informoval slovenský štatistický úrad, jej hodnota je 3,2 %. Najrýchlejší je rast cien tovarov a služieb a to za posledné dva roky.

Obr. 3.4 Vývoj cenovej hladiny na Slovensku v rokoch 2000 až 2009

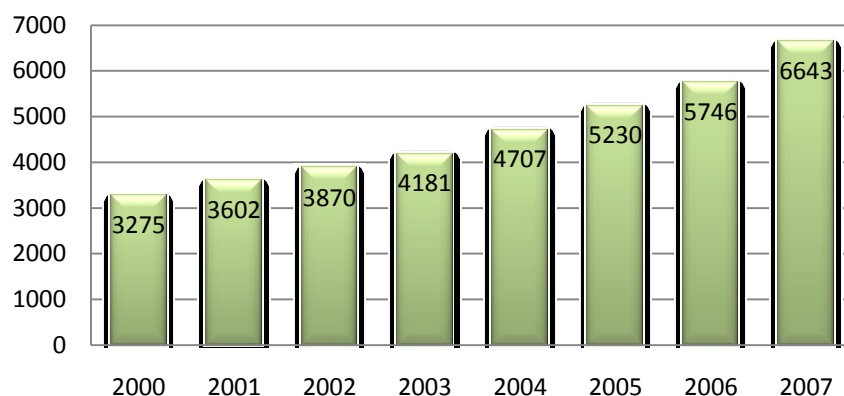
Zdroj: Finance.sk. Ročná Inflácia v rokoch 2010 – 2000 [online]. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <[http://www.finance.sk/popupmoduly/blankpage/?sys_fm\[1\]=1654&form1654\[Graf\]=1](http://www.finance.sk/popupmoduly/blankpage/?sys_fm[1]=1654&form1654[Graf]=1)>.

3.2.2.3 Základné hodnotenie makroekonomickej situácie v Žilinskom kraji

Základným ukazovateľom výkonnosti ekonomiky je hrubý domáci produkt. Žilinský kraj v hodnotení ekonomického postavenia z hľadiska tvorby HDP patrí k stredne výkonným regiónom SR. Tvorba HDP v období rokov 2000 až 2007 mala stúpajúci trend, čo naznačuje progresívny vývoj regionálnej ekonomiky. V roku 2001 regionálny HDP dosiahol hodnotu 3 602 mil. EUR, v roku 2007 bol 6 643 mil. EUR v bežných cenách. Objem v tomto kraji vytvoreného HDP predstavuje 10,8% podiel na vytvorenom HDP v SR. Tento neustále sa zlepšujúci stúpajúci trend vykazuje, že ekonomická situácia sa zlepšuje a región sa môže stať a pomaly i stáva atraktívnym pre potenciálnych zahraničných, ale i domácich investorov, ale i pre začínajúcich podnikateľov.

Graf 3.1 Vývoj HDP (v mil. €) v Žilinskom kraji v rokoch 2000 až 2007

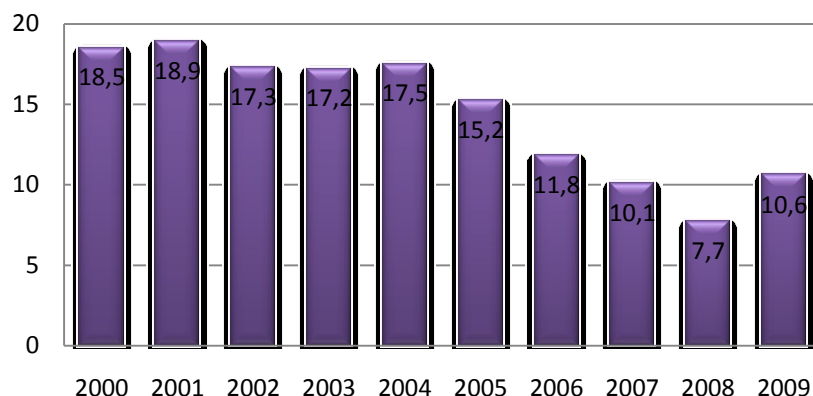
Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

V priemere za 1. až 3. štvrťrok 2010 sa počet zamestnaných osôb v Žilinskom kraji podľa štatistického výkazníctva medziročne znížil o 4,3 % na 253, 4 tis. osôb. Miera nezamestnanosti v tomto regióne mala tendenciu od roku 2000 klesať, avšak ekonomická kríza, ktorá postihla celú krajinu spôsobila, že sa táto pozitívna zmena zastavila a v roku 2009 miera nezamestnanosti vzrástla o 2,9 %. Tento vývoj je znázornený na grafe 3.2. Najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola v okresoch Bytča 14,71 % a Dolný Kubín 13,3 %. Najnižšia bola v okrese Žilina 7,93 %. V ostatných okresoch tohto kraja bola miera evidovanej nezamestnanosti v rozpätí od 9,16 % v Martine po 12,64 % v Námestove. Graf 3.3 znázorňuje mieru evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých okresoch v roku 2010.

Pomerne vysoká miera nezamestnanosti v niektorých okresoch poskytuje podnikom a investorom množstvo potenciálnej pracovnej sily, ktorá často nie je adekvátne využívaná

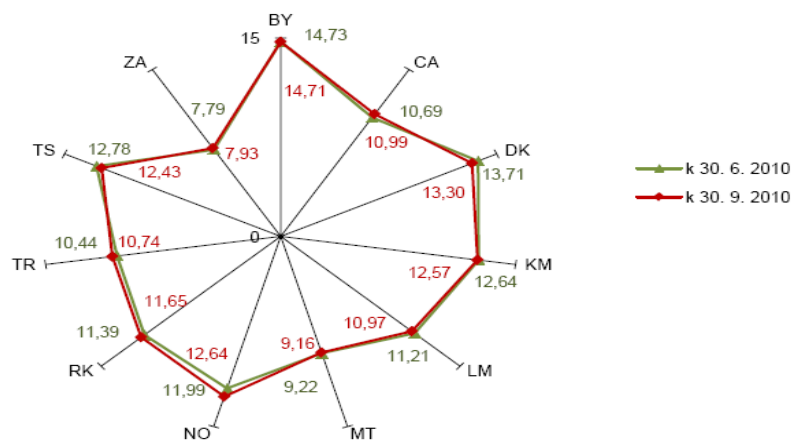
a ľudia sú preto nútení za prácou odchádzať do iných regiónov či dokonca do iných krajín. Región, ale i celá krajina by mala neustále vytvárať a zlepšovať vhodné podnikateľské prostredie čo by spôsobilo, že títo nezamestnaní by mohli zvažovať i zahájenie podnikateľskej činnosti, čo by opäť posilnilo ekonomickú situáciu v Žilinskom kraji.

Graf 3.2 Vývoj miery nezamestnanosti v Žilinskom kraji od roku 2000 do roku 2009

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Graf 3.3 Miera evidovanej nezamestnanosti v (%) v okresoch Žilinského kraja

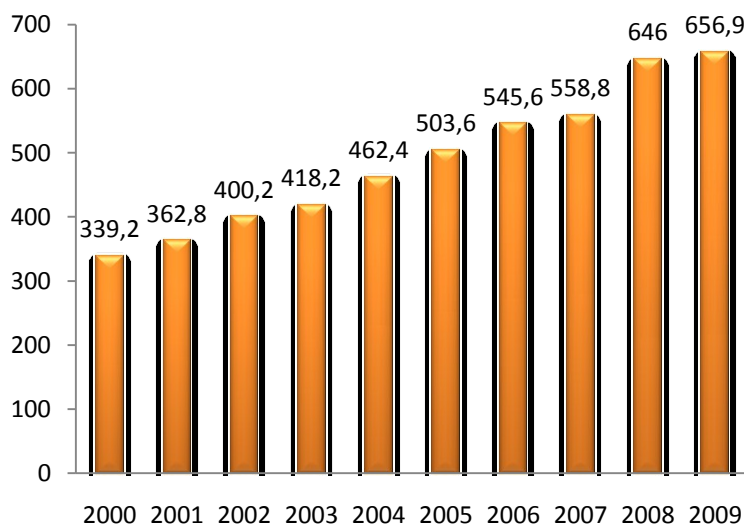

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky. Správa o ekonomickom vývoji v Žilinskom kraji za 1.- 3. štvrťrok 2010 [online]. 21.12.2010, [cit.2011-3-19]. Dostupný z WWW: <http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/ZA/E_publikacia/info2010/3/informativna-sprava-1-3-stvrtrok-2010.pdf>.

Takisto priemerná nominálna mesačná mzda v hospodárstve Žilinského kraja sa vyvíjala od roku 2000 pozitívne a v roku 2009, i napriek zložitej ekonomickej situácie, zaznamenala zvýšenie o 4,5 % oproti minulému roku a to na 656,9 €. Tento vývoj je

zaznamenaný na obr. 3.5. Štatistický úrad Slovenskej republiky ku koncu septembra 2010 evidoval 13 405 podnikov so sídlom v Žilinskom kraji. Oproti rovnakému obdobiu minulého roku sa ich počet zvýšil o 10,6 %. Podľa sektoru vlastníctva tvorili podniky v súkromnom vlastníctve 99,5 %. Koncom 1. až 3. štvrťroka bolo registrovaných takmer 60 000 fyzických osôb- podnikateľov.

Graf č. 3.4 Vývoj priemernej mesačnej mzdy (v €) v Žilinskom kraji od roku 2000 do roku 2009

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

3.2.2.4 Vývoj podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji

Podnikateľské prostredie v ŽSK sa v posledných rokoch výrazne zlepšovalo. K jeho pozitívnemu vývoju prispeli najmä zahraničné investície, ktoré predstavovali príležitosti i pre domácich a regionálnych podnikateľov a živnostníkov. V súčasnosti sa však podnikateľské subjekty musia vyrovnávať s vplyvom hospodárskej krízy, ktorá koncom r. 2008 zasiahla i Slovensko, čo spôsobilo, že sa trend pozitívneho vývoja ekonomiky zastavil a je badateľný i jeho pokles. V ŽSK bolo podľa ŠÚ SR ku koncu roka 2009 evidovaných 17 921 právnických osôb. Z tohto počtu bolo takmer 69 % podnikov zameraných na tvorbu zisku a 31 % neziskových inštitúcií. Fyzických osôb- podnikateľov evidovali 59 213. Z hľadiska právnej formy prevažovali spoločnosti s ručením obmedzeným. Vo veľkostnej štruktúre podnikov kraja najpočetnejšiu skupinu tvoria práve malé podniky s počtom zamestnancov do 49 (až 96,4 %), stredné podniky s počtom zamestnancov 50-249 predstavovali 3 % a veľké podniky s počtom zamestnancov 250 a viac predstavovali len 0,6 %. V prílohovej časti je aktuálny tabuľka právnických a fyzických osôb v Žilinskom kraji.

3.2.3 Sociálne a demografické faktory

3.2.3.1 Demografický vývoj populácie v Žilinskom kraji

Podľa údajov Slovenského štatistického úradu SR ku koncu roka 2009 žilo v tomto kraji 697 502 obyvateľov. Spomedzi 11 okresov najviac obyvateľov (takmer 160 000) žilo v okrese Žilina, najmenej (takmer 17 000) v okrese Turčianske Teplice. V kraji sa nachádza 315 obcí, z toho 18 má štatút mesta. Stupeň urbanizácia, t.j. sústredenie obyvateľov do miest, dosiahol 50,1 %. Z jednotlivých miest najviac obyvateľov žije v meste Žilina, najmenej v meste Rajecké Teplice.

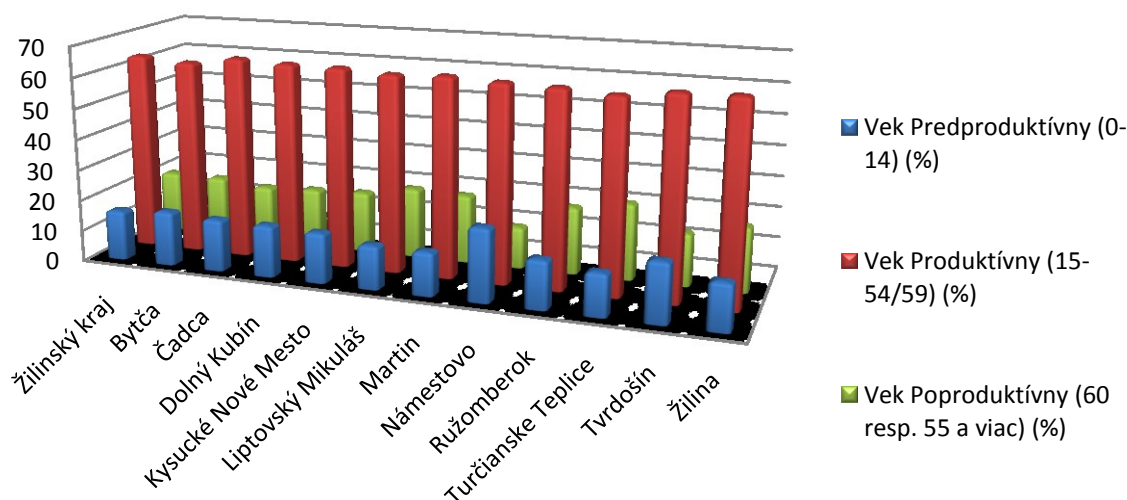
V oblasti pôrodnosti zaznamenalo 9 miest prirodzený prírastok obyvateľstva, kým v okresoch Liptovský Mikuláš a Trenčianske Teplice zaznamenali prirodzený úbytok obyvateľstva.

V rámci mobility obyvateľstva sú známe nasledujúce fakty. Do Žilinského kraja sa prisťahovalo 2 188 obyvateľov, z toho 504 zo zahraničia. Vystaľovalo sa 2 124 obyvateľov, z nich 177 do zahraničia. Migráciou tak tento kraj získal 64 obyvateľov, čo je pomerne nízke číslo. Z toho môžeme usúdiť, že tento región stále nie je dosť atraktívny, najmä pre mladých ľudí. Najmenej atraktívne sú okresy Námestovo a Dolný Kubín, kde bol najvýraznejší úbytok sťahovaním.

Veková štruktúra obyvateľstva patrí k základným charakteristikám každej populácie. Tvorí sa dlhodobým vývojom demografických pôrodnosti, úmrtnosti a migrácie. Na rozvoj podnikateľského prostredia majú značný vplyv, v podobe pracovnej sily, obyvatelia v produktívnom veku (15-54- ročné ženy a 15-59- roční muži), ktorých je z celkového počtu obyvateľov 445 354. Rozloženie obyvateľov je v rôznych okresoch pomerne rovnomerné čo je možné vysledovať i na grafe č. 3.5.

Vývoj obyvateľstva podľa vekovej sa v tomto kraji od roku 2005 výrazne nemenil. Obyvatel'ov v produktívnom veku je stále najviac a to okolo 64%. Ani obyvatel'ov v predproduktívnom či poproduktívnom veku výrazne nepribudlo resp. neubudlo.

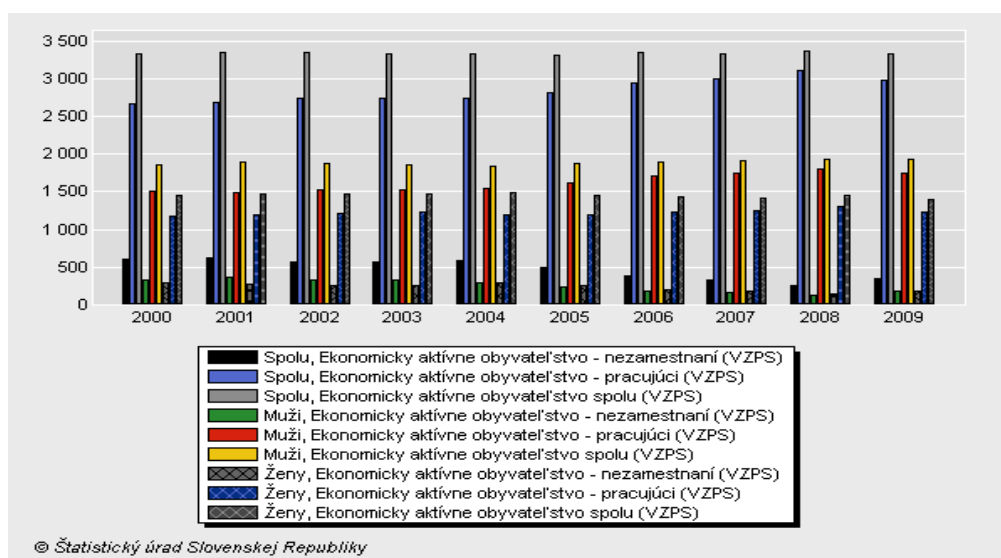
Graf č. 3.5 Veková štruktúra obyvateľstva v Žilinskom kraji v roku 2009.

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Počet nezamestnaného ekonomicky aktívneho obyvateľstva od roku 2000 mal klesajúcu tendenciu, avšak v roku 2009 opäť vzrástol, čo môže byť zapríčinené ekonomickou krízou, kedy bolo mnoho podnikov donútených prepúšťať svojich zamestnancov. Čo sa týka pracujúcich obyvateľov, najviac ich bolo v tomto kraji v roku 2008. Tieto zmeny sú zachytené na obr. 3.5.

Obr. 3.5 Bilancia ekonomickej aktivity obyvateľstva v Žilinskom kraji v tis.

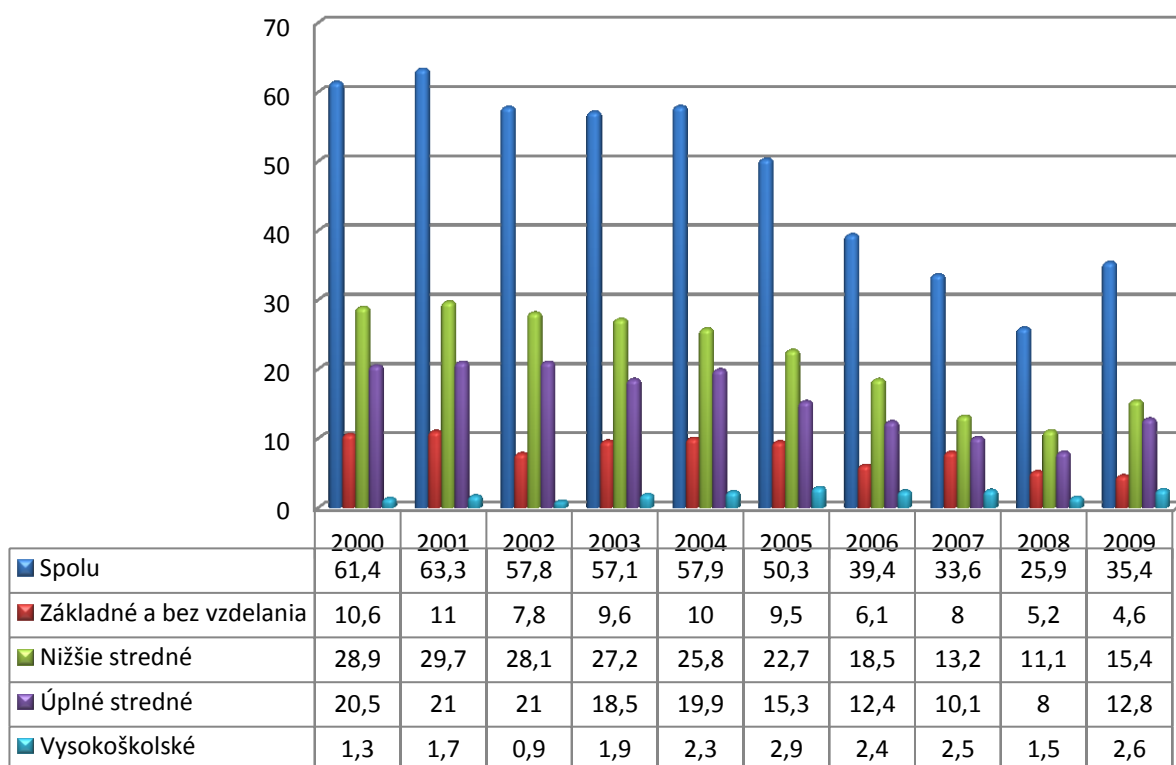
Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej Republiky. Databáza regionálnej štatistiky. [online]. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/igraph/MakeGraph.asp?onpx=y&pxfile=AKTIV_NE2011327433050.px&PLanguage=12&menu=y&gr_type=1>.

3.2.3.2 Sociálna infraštruktúra

Čo je podstatné pre rozvoj podnikateľského prostredia sú kvalifikovaný zamestnanci a pôda pre výskumné činnosti. V kraji majú sídlo tri vysoké školy a jedna fakulta vysokej školy so sídlom v Bratislave. Najznámejšia je Žilinská univerzita, ktorá je zameraná na výchovu vysokokvalifikovaných odborníkov pre dopravné vedy, pošty a telekomunikácie, ekonomiku, manažment, strojárstvo, elektrotechniku, stavebníctvo, informačné technológie, špeciálne inžinierstvo a v poslednom období i pre oblasť učiteľstva a humanitných vied. K zvyšným školám patria Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Katolícka univerzita v Ružomberku a Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši.

Vzdelanostná štruktúra sa od roku 2000 pomerne zlepšila. Počet vysokoškolsky vzdelaných ľudí sa do roku 2009 dokonca zdvojnásobil, no stále tvorí najmenšiu časť zo vzdelanostnej štruktúry v tomto kraji. To môže byť zapríčinené i tzv. „únikom mozgov“, kedy mladí ľudia opúšťajú tento región po ukončení vysokej školy. Podľa údajov ŠÚ SR je viditeľné, že počet ľudí so základným vzdelaním sa neustále znižuje, tzn. že majú snahu o rekvalifikáciu, či doplnenie vzdelania. Je potrebné v tomto trende pokračovať a podporovať a udržiavať ľudí s úplným stredným a vysokoškolským vzdelaním aby ostali v danom regióne a svojimi odbornými znalosťami prispievali k zlepšeniu situácie na pracovnom trhu. Trend vývoja vzdelanostnej štruktúry v ŽSK od roku 2000 až po rok 2009 je zachytený v nasledujúcom obrázku.

Obr. 3.7 Vývoj vzdelanostnej štruktúry obyvateľov v ŽSK v rokoch 2000- 2009 vyjadrené v tis.

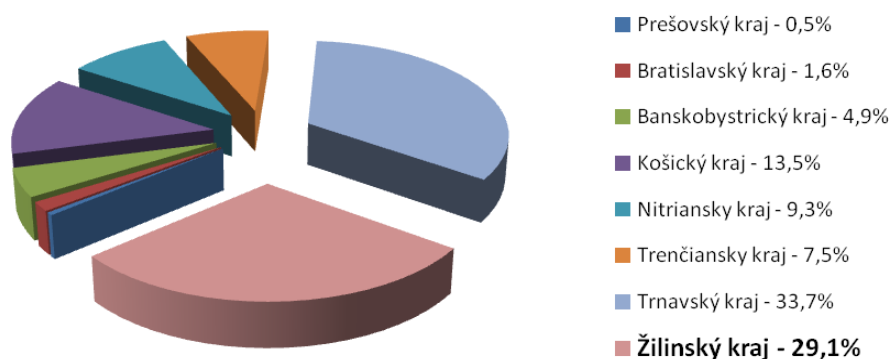
Zdroj: ŠÚ SR, Vlastné spracovanie

3.2.4 Technologické faktory

3.2.4.1 Podpora investícií v Žilinskom kraji

Podľa katalógu investičných príležitostí, ktorý na internetových stránkach uverejňuje Žilinský samosprávny kraj, patrí tento región z hľadiska poskytnutých investičných stimulov k jednému z najviac podporovaných regiónov v Slovenskej republike. V rokoch 2001 až 2007 bolo v tomto kraji podporených osem investičných projektov v celkovom objeme 417, 71 mil. EUR. Najviac podporovaným odvetvím bol automobilový priemysel, ktorý sa aj vďaka tejto podpore stal ťahúňom hospodárskeho rastu kraja. Pomoc schválená pre KIA MOTORS je najväčšou z hľadiska objemu a najdrahšou z hľadiska nákladov na vytvorené pracovné miesta a investície vyvolané u prijímateľa zo všetkých podporených projektov v Slovenskej republike.

Obr. 3.2 Percentuálny podiel krajov na investičnej pomoci SR v r. 2001 – 2007

Zdroj: Katalóg investičných príležitostí. Podpora investícií [online]. [cit.2011-3-18]. Dostupný z WWW: <http://vtpzilina.sk/kip/pages/regional_bussiness>.

3.2.4.2 Výskum a vývoj, podpora rozvoja inovácií a budovanie klastrov

Existencia vysokých škôl a organizácií výskumu a vývoja v kraji poskytuje potenciál najmä pre rozvoj dopravných systémov a služieb, technológií, materiálov a systémov pre strojársky a automobilový priemysel, ktoré sú v tomto kraji významné. K organizáciám pôsobiacim v oblasti výskumu a vývoja a inovácií patria Výskumný ústav dopravný v Žiline, Vývoj v Martine, Stredoeurópsky technologický inštitút, Slovenské centrum produktivity, Ústav konkurencieschopnosti a inovácií, Žilinská univerzita, VÚVT- Engineering v Žiline, IPA Slovakia v Žiline či Vedecko-technologický park v Žiline. Je teda zrejmé, že ŽSK má širokú základňu a podporu pre výskum a vývoj.

V roku 2006 bola spracovaná „Rámcová stratégia Žilinského samosprávneho kraja“ pre oblasť inovačného rozvoja, ktorú regionálna správa plní prostredníctvom týchto aktivít:

- Od roku 2007 podporuje vznik a budovanie odvetvových klastrov (ide o tri klastre cestovného ruchu- Klaster Liptov, Klaster Orava a Klaster Turiec),
- od roku 2008 sa uskutočňuje udeľovanie ocenenia „Inovácia Žilinského samosprávneho kraja“ (ceny sa udeľujú vo dvoch kategóriách- „Malé a stredné podniky“ a „Regionálny rozvoj“),
- od roku 2007 kraj vyvíja snahu o vytvorenie Regionálneho inovačného centra.

3.2.4.3 Životné prostredie

V súčasnosti sa ochrana životného prostredia dostáva do popredia v činnosti každého podniku. Sledovanie týchto zmien, neustále sa meniace nároky a normy nepochybne ovplyvňujú výskumné, vývojové a inovačné činnosti firiem.

Viac ako 52 % rozlohy ŽSK sa nachádza v rôznom stupni ochrany, čo radí tento kraj medzi regióny s najvyšším podielom chránených území v rámci celého Slovenska. Na území tohto regiónu bol v rokoch 2006 a 2007 zaznamenaný negatívny nárast objemu komunálneho odpadu na obyvateľa. Pozitívny vývoj je možné sledovať v objeme separovaného odpadu. V tomto období sa podarilo znížiť objem emisií základných znečisťujúcich látok, ktorých objem poklesol z cca 30 452 t v roku 2006 na 29 403 t v roku 2007.

3.3 Zhrnutie PEST analýzy

Žilinský kraj má dobrú *strategickú polohu*. Susedí s dvoma štátmi čo mu ponúka mnoho príležitostí pre rozvoj napr. v podobe *cezhraničnej spolupráce*. Vďaka mnohým *prírodným bohatstvám* sa tento kraj javí potenciálnym investorom ako atraktívne prostredie pre rozšírenie ich podnikateľskej činnosti. K tejto atraktivite prispieva i fakt, že na Slovensku je pracovná sila evidentne lacnejšia ako v iných krajinách EÚ. Príchodom nových spoločností sa môže vylepšiť i v posledných rokoch *zvyšená miera nezamestnanosti*. Avšak podpora MSP v kraji ešte nie je natoľko rozvinutá ako v iných regiónoch, alebo napr. v susednom Česku. Kraj nedisponuje dostatočným počtom poradenských centier, na ktoré by sa mohli obrátiť najmä začínajúci podnikatelia. Tento problém by sa mal v rámci zlepšenia prostredia pre podniky odstrániť v krátkodobom horizonte.

I keď má tento región pomerne dobrú základňu pre výskum a vývoj, nevyužíva ich dostatočne. Mnoho podnikov vo svojej činnosti stagnuje, nemá povedomie o možnosti využívania napr. podnikateľských inkubátorov, prípadne už nie je pre ne miesto.

Napriek uvedeným nedostatkom sa Žilinský kraj javí ako pomerne ekonomicky stabilný región, v ktorom je mnoho príležitostí pre ďalší rozvoj.

3.4 Vyhodnotenie dotazníkového šetrenia

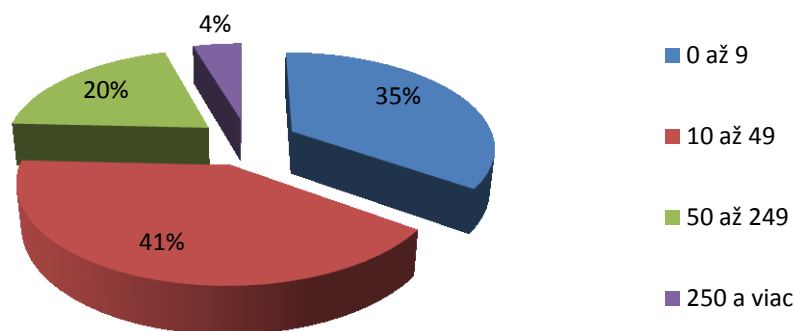
V nasledujúcej časti bude vyhodnotené dotazníkové šetrenie, ktorého výsledky budú smerodajné pre odporúčania k zlepšeniu podnikateľského prostredia. Cieľom tohto dotazníkového šetrenia, ktoré bolo uskutočňované elektronicky, bolo zistiť, ako podnikateľské subjekty pôsobiace v Žilinskom kraji vnímajú prostredie, ktoré im k podnikaniu vytvára ako Slovenská republika tak i samotný región a to najmä pomocou dotácií. Oslovení boli náhodne vybraní, najmä malí a strední podnikatelia, ktorí sídlia v okrese Žilina a v jeho blízkom okolí. Zo 140 oslovených respondentov bola návratnosť 66 vyplnených dotazníkov, čo predstavuje úspešnosť 47 %. Dotazníkové šetrenie bolo uskutočnené vo februári 2011.

Dotazník je rozdelený do piatich hlavných častí a obsahuje najmä výberové typy otázok. Prvá skupina otázok slúži k zisteniu základných údajov o respondentoch. V druhej časti respondenti hodnotia ako vstup Slovenskej republiky do Európskej únie ovplyvnil ich podnikateľskú činnosť a ako vnímajú výhody, resp. nevýhody plynúce z tohto vstupu. Tretia časť venuje pozornosť vzťahu respondentov k dotačnej politike a k informáciám o formách a možnostiach dotácií. Podnikom, ktoré čerpali, resp. čerpajú dotácie je venovaná štvrtá časť, kde respondenti podrobne popisujú skúsenosti s využívaním určitej formy podpory. Posledná, piata, časť pre firmy, ktoré dotácie nevyužívajú zisťuje, prečo sa neusilovali o získanie tohto typu podpory.

3.4.1 Základné údaje

Najväčšiu časť opýtaných (41 %) tvoria práve malé a stredné podniky s počtom zamestnancov do 49. Táto cieľová skupina bola zvolená zámerne, nakoľko prínos dotazníkového šetrenia má byť najmä pre malé a stredné podniky. Podniky boli náhodne zvolené a to najmä z okolia mesta Žilina, ktoré je najväčším mestom kraja. Štruktúru respondentov podľa počtu zamestnancov znázorňuje i nasledujúci graf.

Graf č. 3.6 Aký počet zamestnancov má Váš podnik?

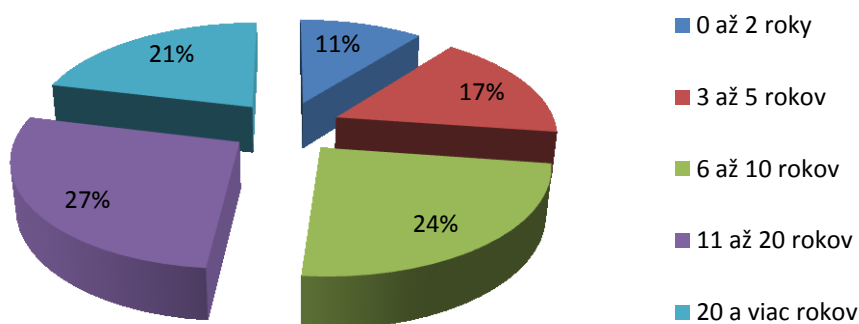

Zdroj: Vlastné spracovanie

Pôsobnosť podniku na trhu je takisto dôležitým faktorom pri udeľovaní dotácií. V podmienkach účasti na niektorých operačných programoch doslova figuruje podmienka založenia podniku po roku 1989. Na druhú stranu je pochopiteľné, že podniky, ktoré vykonávajú svoju aktivitu len krátko nie sú vhodnými kandidátmi na získanie takejto formy podpory. I v nasledujúcom grafickom znázornení majú najväčšie zastúpenie práve podniky, ktorých činnosť je pomerne dlhodobá.

Tento fakt sa zhoduje i z materiálov získaných z ministerstva hospodárstva SR o udelených dotáciách v Žilinskom kraji, kedy z 84 udelených dotácií smerovala 31 firmám, ktoré sú na trhu 6 až 10 rokov a 31 firmám, ktoré na trhu pôsobia 11 až 20 rokov.

Graf č. 3.7 Ako dlho pôsobíte na trhu?

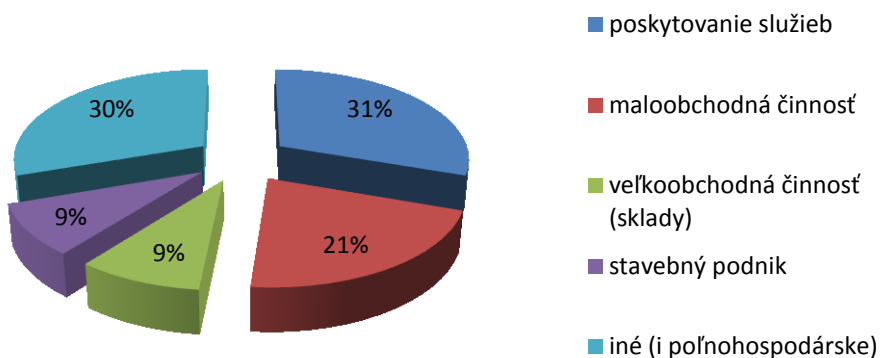

Zdroj: Vlastné spracovanie

Čo sa týka podnikateľskej činnosti zo zvolenej vzorky prevažovalo najmä poskytovanie služieb, medzi ktoré patrili cestovné kancelárie, konzultačné či poradenské podniky, poisťovacie kancelárie ale i rôzne druhy opráv a podnikateľská činnosť označovaná pod pojmom iná, kde sa najviac vyskytovala výroba, produkcia, ale i výskum a vývoj.

Podľa materiálov získaných z MH SR práve najväčšie množstvo dotácií v ŽSK získali podniky, ktorých činnosťou boli služby a výroba. Je to práve preto, lebo najviac využívané dotácie pre podniky sa týkajú zvýšenia konkurencieschopnosti na trhu a zlepšenia inovácií či už vo výrobných procesoch alebo vo vývoji nového výrobku, na čo sú najviac vhodné práve tieto podnikateľské činnosti.

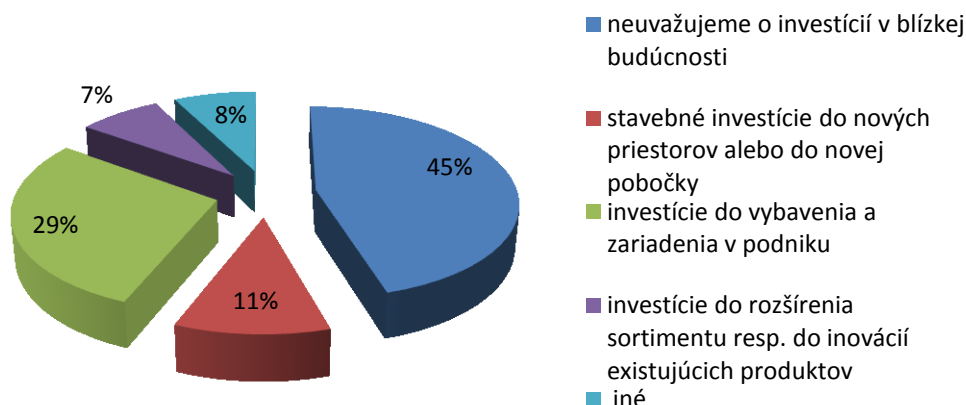
Graf č. 3.8 Akú činnosť Váš podnik vykonáva?

Zdroj: Vlastné spracovanie

V základnej časti dotazníku bola i otázka, ktorá sa týkala záujmu spoločností v budúcnosti investovať. Práve tento záujem podnecuje podniky k úvahám o zapojení sa do dotačnej politiky. Avšak ekonomická situácia na Slovensku nie je ideálna, ako potvrdzujú i samotní podnikatelia, takže sťažka uvažujú o významných investíciách ako je rozšírenie sortimentu výrobkov či stavebné úpravy alebo dokonca zriadenie novej pobočky. Tieto odpovede sa vyskytujú len v malom množstve. Najviac respondentov, 45 %, odpovedalo, že žiadne investície neplánujú a ak áno, jedná sa len menšie sumy do vybavenia či zariadenia v podniku.

Graf č. 3.9 Hodláte v budúcnosti investovať?

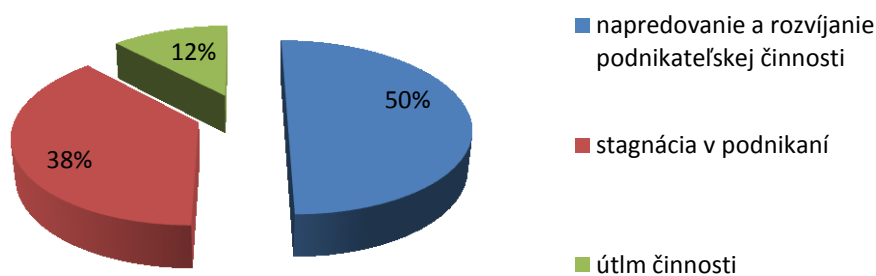

Zdroj: Vlastné spracovanie

Tento problém by sa mal riešiť zvýšením záujmu podnikov o možnosti získania finančnej podpory formou dotácií. Mala by sa viac podnecovať ich snaha a informovanosť o dotačnej politike a to napr. výrazným zvýšením propagácie činnosti, ktorá sa týka podpory MSP či už formou tlačív, alebo formou jasných a prehľadných internetových zdrojov.

Na otázku, aký podniky predpokladajú rozvoj svojej podnikateľskej činnosti, polovica z opýtaných odpovedala kladne, avšak celých 38 % sa vyjadrilo, že mieni v podnikaní stagnovať a dokonca 12 % priznalo blízky zánik svojej činnosti. Z toho môžeme usúdiť, že podnikateľom nie sú vytvorené vhodné podmienky pre rozvoj ich činnosti alebo im chýba dostatočná miera motivácie. Toto môže byť spôsobené napr. nadmernou administratívou a byrokraciou, ako sa neskôr respondenti zhodujú, ktoré pôsobia na rozvoj činnosti MSP ako výrazné prekážky.

Graf č. 3.10 Aký predpokladáte vývoj Vášho podniku do budúcnosti?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Ak región, ale i samotný štát vytvorí a zlepši prostredie, v ktorom podniky fungujú, tieto nadobudnú vyššie sebavedomie a vyššiu mieru motiváciu vo svojej činnosti zotrvať. Zánik podnikov v regióne môže mať značne negatívny dopad na makroekonomické ukazovatele ako sú HDP či miera nezamestnanosti, ktorá po zániku podnikov vzrastie. Región musí počítať aj s tým, že mnoho potenciálnych investorov pri uvažovaní vstupu na trh do konkrétneho kraja sleduje tieto ukazovatele, ktoré sú v podstate vizitkou nielen ekonomickej aktivity kraja. Pomôcť by mohlo napr. rozšírenie poradenských centier v ŽSK, kde sa môžu obrátiť nielen začínajúci podnikatelia, ale i podniky zmietajúce sa v kríze, či v iných problémoch.

3.4.2 Zmeny po vstupe do EÚ

Slovenská republika sa stala členom Európskej únie 1. mája 2004, takže ubehlo dostatok času na objektívne zhodnotenie situácie, ktorá nastala po tejto výraznej zmene. Cieľom nasledujúceho bloku otázok bolo zistenie, ako podnikatelia vnímajú zmeny, ktoré priniesol vstup Slovenska do EÚ. Blok otázok je rozdelený na dve časti. Na výhody a nevýhody, resp. obavy, ktoré môžu podnikatelia pociťovať.

3.4.2.1 Výhody resp. nevýhody vstupu

Otázky v dotazníku sú zamerané na ekonomické výhody resp. nevýhody vstupu. To čo sa niekomu môže javiť ako výhoda, iný podnikateľ môže pociťovať skôr ako nevýhodu. Výhody, ktoré Slovensko získalo vstupom do EÚ majú všeobecne pozitívne dopady na kvalitu, pružnosť a produktivitu pracovnej sily. Prejavom týchto výhod je i príliv nových zahraničných investorov, ale i možnosť kvalifikácie obyvateľov pre vybrané oblasti podnikania. Tieto investície zabezpečujú Slovensku zrýchlenie reálneho ekonomického rastu, znižovanie nezamestnanosti a čiastočne aj zastavenie odlivu kvalifikovaných pracovníkov do zahraničia. Respondenti mohli výhody ohodnotiť rovnakou stupnicou ako v škole, a to od 1 (výborne) až po 5 (nedostatočne). Nasledujúca tabuľka znázorňuje odpovede opýtaných v percentách na to, čo sa všeobecne považuje za výhody vstupu SR do EÚ.

Prístup na medzinárodný trh je z väčšej časti hodnotený ako kladná výhoda. Len menšie množstvo sa vyjadrilo negatívne, čo môže byť spôsobené orientáciou podnikov na regionálny trh. Mnoho z nich nemá záujem či podmienky pre rozšírenie svojej podnikateľskej činnosti na národnú či dokonca nadnárodnú úroveň.

K tomu by podnikateľom mohla dopomôcť ďalšia zmena, ktorá po vstupe do EÚ nastala, a to odstránenie bariér v styku so zahraničím. Dokonca viac než polovica respondentov sa na margo tejto zmeny vyjadrujú veľmi kladne, takže postupná snaha vlády, ale i regiónov, zlepšovať podnikateľské prostredie a znižovať prekážky v podnikaní začína vykazovať isté výsledky, aspoň čo sa týka pocitu podnikateľov.

Avšak to, čo by podnikateľom malo napomáhať k rozvíjaniu ich činnosti, podporovať ich v inováciách a zvyšovať ich konkurencieschopnosť, a to účasť na dotačných programoch, sa podnikom nejaví ako príliš zreteľná a výrazná podpora. Viac než polovica respondentov sa dokonca vyjadrilo o tejto zmene ako o nedostatočnej, resp. dostatočnej. Tieto odpovede môžu mať súvis s odpoveďami na otázku o vzťahu podnikov k dotáciám, kde zo 66 opýtaných len 11 podnikov využilo možnosť čerpať dotácie.

Najpozitívnejšie ohodnotená výhoda je voľný pohyb osôb a materiálu, kde sa ani jeden respondent nevyjadril negatívne, takže sa dá predpokladať, že táto zmena napomohla k rozvíjaniu obchodných činností podnikov. Nedá sa však jednoznačne označiť, či sa jedná o výhodu. Pokiaľ ide o súčasné pracovné podmienky na Slovensku, kde je stále nízko ohodnotená kvalifikovaná pracovná sila, hrozí, že táto upriami ešte viac svoju pozornosť na západnú Európu a tak obávaný únik kvalifikovaných pracovníkov bude naďalej narastať.

Výhody, ako sú zjednodušenie daňovej politiky a administratívy, ktoré si Slovensko kládlo za cieľ pri vstupe do EÚ sa zatiaľ vôbec neprejavili a podniky to skôr chápu ako nevýhodu. Je alarmujúce, aké percento respondentov tieto výhody považujú za nedostatočné. Preto by sa podpora MSP mala uberať najmä týmto smerom. Veď nadmerná byrokracia znamená pre podnikateľov (najmä malých a stredných) v princípe stratený čas a zvýšené a zbytočné náklady, ktoré by mohli efektívnejšie využiť. Tento fakt je podložený i prieskumami Európskej komisie podľa ktorých priemerný MSP v EÚ venuje byrokracii a plneniu rôznych administratívnych požiadaviek verejnej správy priemerne 8 % svojho času, na Slovensku je to až 12 %, čo je viac ako v ostatných krajinách V4. I Svetová banka potvrdzuje rozsiahlosť byrokracie, keď na príklade počtu daní, ktoré musí MSP platiť počas roka (počet platieb za rok) a času (v hod.), ktorý zaberie príprava súvisiacich dokumentov znázorňuje kvalitu verejnej správy a rozsiahlosť byrokracie. Slovensko v tomto prieskume jednoznačne vedie.

Bohužiaľ tento problém sa nedá odstrániť behom krátkej doby. Vláda však ani v budúcnosti nepripravuje zmeny zákonov či vyhlášok, ktoré by výrazne uľahčili podnikateľom túto situáciu. Napomôcť by však mohli štátne inštitúcie, ktoré by za znížené poplatky mohli poskytovať právnu pomoc podnikateľom, ktorí majú problém zorientovať sa v komplikovanej legislatíve či administratíve.

Tab. 3.1Výhody vstupu SR do EÚ.

Výhoda vstupu do EÚ	Výborná výhoda (%)	Chválitebná výhoda (%)	Dobrá výhoda (%)	Dostatočná výhoda (%)	Nedostatočná výhoda (%)
Prístup na medzinárodný trh.	18	36	24	14	8
Odstránenie bariér v styku so zahraničím.	18	39	23	12	8
Účasť na dotačných programoch.	5	14	21	27	33
Voľný pohyb osôb a materiálu.	27	35	23	15	0
Zjednodušenie administratívy.	8	9	29	36	18
Zjednodušenie daňovej politiky.	5	3	21	39	32

Zdroj: Vlastné spracovanie

Je samozrejmé, že existujú aj nevýhody vstupu krajiny do veľkého ekonomického celku akým rozhodne Európska únia je. Tieto riziká a nevýhody sa priamo odvíjajú od už zmienených výhod. Tzn., že hoci sa sprístupní medzinárodný trh a otvorí sa priestor pre slovenské výrobky, avšak tie musia podliehať všeobecne prijatým technickým normám

platným pre celé európske spoločenstvo. Práve z tejto zmeny má stále veľké obavy až 44 % respondentov a 21 % menšie obavy. Tejto nevýhody sa obávajú najmä podniky s menším počtom zamestnancov, resp. s regionálnym charakterom, ktorým prispôsobenie sa novým náročným normám a predpisom robí výrazne väčšie problémy ako spoločnostiam, ktoré už majú skúsenosti s pôsobením na medzinárodnom trhu.

Napomôcť podnikom by mohli kurzy rekvalifikácie ako technických pracovníkov, tak i administratívnych pracovníkov, ktoré by im napomohli spoznať, zorientovať sa a ľahšie sa prispôbiť novým požiadavkám EÚ či už v oblasti výroby, alebo v oblasti administratívy.

So zmenou tohto typu ide ruka v ruke i finančne a časovo náročný proces prispôsobenia sa novým legislatívnym úpravám. Tieto náklady sa týkajú ako zavedenia nových technológií, tak i zmien v organizácii riadenia apod. 33 % respondentov však túto situáciu nedokáže momentálne objektívne posúdiť, avšak 47 % má z tejto nevýhody veľké resp. mierne obavy, čo je pochopiteľné, nakoľko sa jedná skutočne o finančne náročné a nemalé investície.

Existenciu menších či slabších podnikateľov môže ohroziť zvyšujúca sa konkurencia. Ak tieto subjekty nebudú adekvátne reagovať, môže to byť príčina ich zániku. Práve tohto rizika sa obáva najviac podnikateľov, až 40 %.

Možnosťou by mohlo byť uchádzanie sa podnikov o dotácie, ktoré je možné využiť na posilnenie konkurencieschopnosti podniku na trhu. Ďalším z faktorov, ktoré môžu výrazne posilniť konkurencieschopnosť je i dobre mierená a účelná propagácia podniku. I na tieto témy sa konajú z iniciatívy Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania rôzne semináre, ktorých návšteva je bezplatná. Je len nutné zvyšovať záujem podnikateľov o tieto semináre.

Posledným rizikom je rast ceny práce. Obavy z tohto rizika závisia predovšetkým na podnikateľskej činnosti, ktorú podnik vykonáva. Každé odvetvie má iné nároky na požadovanú kvalifikáciu pracovnej sily a to si samozrejme vyžaduje i odlišnú cenu práce.

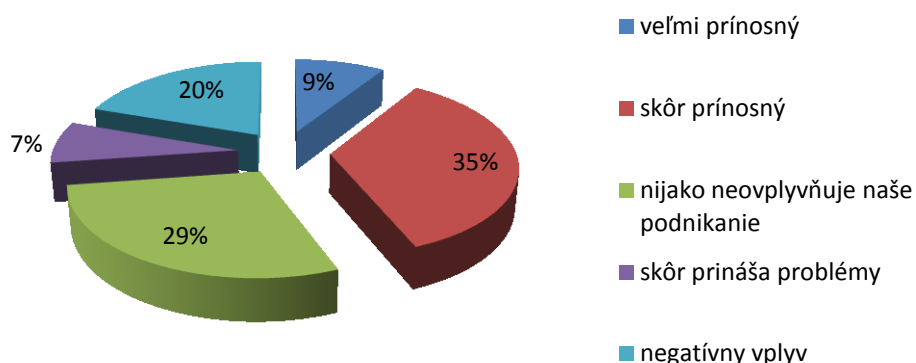
Tab. 3.2 Nevýhody vstupu SR do EÚ

Nevýhoda vstupu do EÚ	Veľké obavy (%)	Mierne obavy (%)	Žiadne obavy (%)	Neviem posúdiť (%)
Zvýšená zahraničná konkurencia.	40	27	15	18
Rast ceny práce.	21	26	20	33
Náklady na prispôsobenia sa novým legislatívnym úpravám.	21	26	20	33
Spĺňanie náročnejších technických noriem.	44	21	12	23

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Druhý blok otázok uzatvára otázka zisťujúca celkový pohľad na vstup Slovenska do EÚ. 35 % respondentov si myslí, že táto zmena je pre ich podnikateľskú činnosť skôr prínosná, 29 % podnikov zmenu nijak zvlášť nepocituje a pomerne dosť, 20 %, pocituje negatívny vplyv. Tieto problémy môžu byť spojené s už zmienenou komplikovanou administratívou, na ktorú sa respondenti počas dotazníkového šetrenia najviac sťažovali, ale i z prechodu Slovenska na inú menu, kedy mnoho ľudí pocituje výrazné zvýšenie cien, čo sa samozrejme odzrkadľuje i v cenách výrobných faktorov a následne vo výsledných cenách výrobkov a služieb.

Graf č. 3.11 Vstup do EÚ z pohľadu podnikania hodnotíte ako:

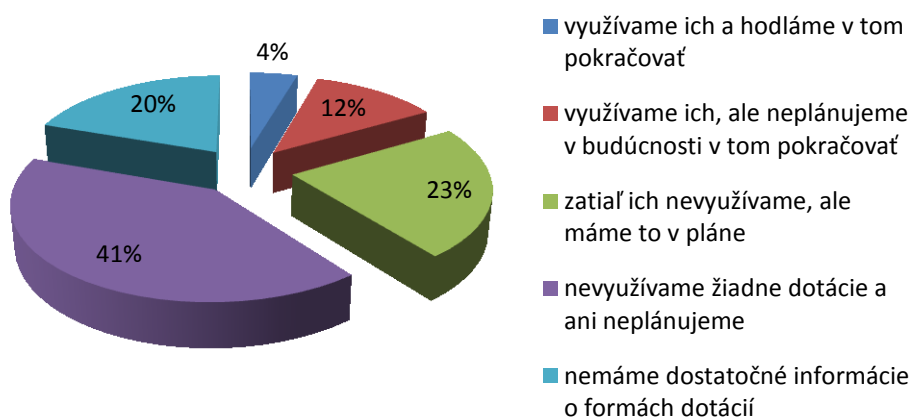
Zdroj: Vlastné spracovanie

3.4.2.2 Dotácie z EÚ

Cieľom tretieho bloku otázok bolo zistiť, aký majú podnikatelia vzťah k dotačnej politike, resp. či čerpali alebo čerpajú finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ, ako získavajú informácie a či sú získané informácie dostačujúce a prehľadné.

Pri jednoduchej a priamej otázke aký vzťah majú podniky k dotáciám až 41 % respondentov sa vyjadrilo, že dotácie nevyužívajú ani neplánujú, 23 % zatiaľ len zvažuje túto možnosť a 20 % nemá dostatočné informácie o tejto forme podpory. Tieto údaje sú po šiestich rokoch pôsobenia Slovenska v európskom spoločenstve dosť alarmujúce. Len 4 % z respondentov má pozitívnu skúsenosť s využívaním dotácií a naďalej s nimi počíta v svojej podnikateľskej budúcnosti. V súvislosti s vyhodnotením tejto otázky je nutné zmieniť, že medzi podniky, ktoré už majú skúsenosti s dotáciami patria najmä podniky, ktoré pôsobia na trhu viac ako 6 rokov, počtom zamestnancom patria k stredným podnikom (10-49) a ich podnikateľská činnosť je najmä poskytovanie služieb a výroba a produkcia.

Graf č. 3.12 Ktorá odpoveď najlepšie vystihuje Váš vzťah k dotáciám z EÚ?

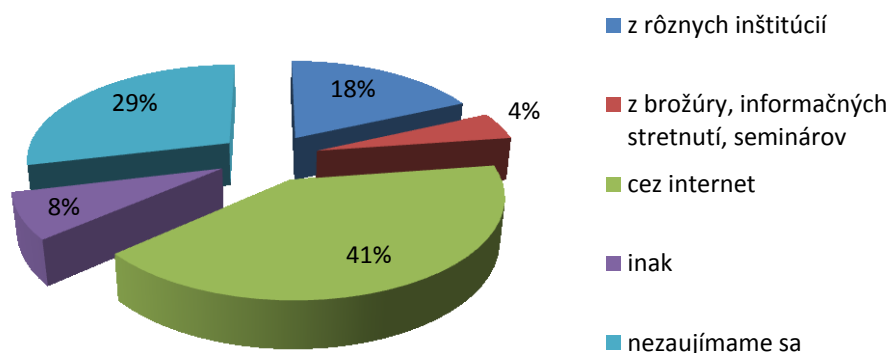

Zdroj: Vlastné spracovanie

Postoj podnikov k dotačnej politike by sa dal zlepšiť zvýšením informovanosti o prebiehajúcich a aktuálnych dotačných programoch, do ktorých by sa mohli tieto zapojiť, a to najmä vyššou formou propagácie. Napomôcť orientácii v rôznych druhoch programov na podporu MSP by mohli i školenia podnikateľov resp. ich zamestnancov v tejto problematike.

Posledné dve otázky tohto bloku poukazujú na dôležitý faktor v probléme získavania dotácií, a to na mieru a kvalitu informovanosti, ktorá sa dostáva podnikateľom. Čo sa týka získavania informácií, nie je prekvapujúce, že v dnešnej dobe prevládajú internetové zdroje. Len 4 % opýtaných využíva možnosti zúčastniť sa informačných stretnutí a seminárov. Je škoda, že tieto akcie ostávajú pomerne málo navštevované, resp. že podniky o nich nemajú príliš vysoké povedomie, nakoľko účasť na nich je bezplatná, zahŕňa rôzne prezentácie o možnostiach inovácií či zvýšenia konkurencieschopnosti podniku na trhu. Inštitúcie na podporu malých a stredných podnikateľov by mali zvýšiť svoju aktivitu zameranú na informovanosť verejnosti, resp. na propagáciu svojej činnosti.

Graf č. 3.13 Informácie o dotáciách získavame:

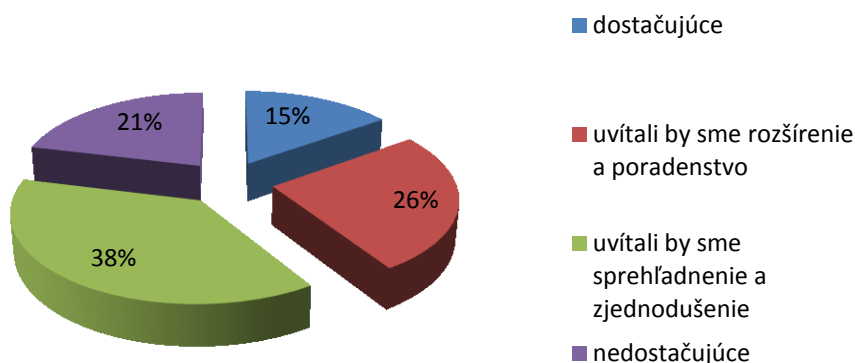
Zdroj: Vlastné spracovanie

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania začala v januári 2007 opäť vydávať mesačník podnikanie, ktorý vychádza každý mesiac v elektronickej podobe a obsahuje všetko, čo potrebuje malý a stredný podnikateľ vedieť z oblastí ako spolupráca podnikateľov, konanie seminárov, novinky z EÚ, právna poradňa, aktivity regiónov pri podpore podnikania, fondy a aktuálne výzvy a rôzne iné. Predplatné tohto mesačníka je 4,98 € na rok, čo nie je príliš vysoká suma za aktuálne a často dôležité informácie pre rozvoj podnikateľskej činnosti.

Ako rôzne inštitúcie poskytujúce informácie o dotáciách boli v dotazníku uvedené rôzne ministerstvá SR, Slovenská záručná a rozvojová banka, EXIMBANKA, SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu), slovensko-americký podnikateľský fond, záujmové a profesijné združenia, Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Najviac sa v súvislosti so získavaním informácií skloňovali ministerstvá SR, ktoré na svojich internetových stránkach uverejňujú aktuálne výzvy, ale i charakteristiky dotačných programov a výročné správy o ich priebehu. Čo sa dá týmito stránkam vytknúť je ich pomerne neskorá aktualizácia, a dlhšie časové odstupy. Mnoho posledných údajov je z roku 2009, čo je pomerne zastarané. Tento fakt by sa mal upraviť zlepšením zo strany ministerstva. Ako iná možnosť získavania informácií sa objavila od partnerov, s ktorými firmy spolupracovali. Tento fakt by sa dal využiť ako forma ďalšieho rozvoja možností získavania informácií. Mohla by sa vytvoriť webová stránka, kde by si firmy vymieňali svoje skúsenosti s dotáciami, prípadne kam by sa podniky mohli obrátiť po cenné rady. Firmy, ktoré už majú skúsenosti s dotáciami by mohli vystúpiť i na seminároch či školeniach, kde by tieto informácie predali iným firmám.

V nasledujúcej otázke o kvalite získaných informácií sa potvrdzuje vyššie zmienený fakt. Až 38 % opýtaných by uvítalo sprehl'adnenie a zjednodušenie a 26 % by bolo vďačných za rozšírenie a poradenstvo v tejto oblasti. Táto otázka potvrdzuje nevedomosť podnikateľov o možnostiach, ktoré rôzne agentúry pre rozvoj MSP poskytujú. Tieto možnosti poradenstva a vzdelávania MSP sú zmienené v teoreticko-metodologickej časti. Mnoho týchto foriem pomoci sa poskytujú bezplatne, takže využiť ich môže naozaj každý.

Graf č. 3.14 Informácie o rôznych formách dotácií, ktoré získavate sú:

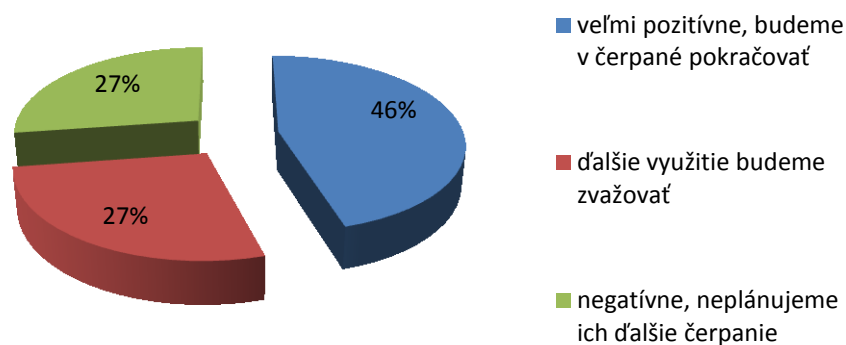
Zdroj: Vlastné spracovanie

Pri prieskume bolo vcelku komplikované vyhľadať potrebné informácie takže požiadavky a názory respondentov sú namieste. Keďže internet je stále najvyhľadávanejším zdrojom informácií, ako sme sa z prieskumu dozvedeli, sprehľadnenie a rozšírenie informácií o danej problematike by sa mal uberať týmto smerom. Okrem informácií v tlači by sa mohli objaviť i krátke upútavky napr. v regionálnych televíziách, ktoré by určite podnikatelia zaujímajúci sa túto formu podpory radi uvítali.

3.4.2.3 Časť pre firmy, ktoré využívajú dotácie

K tejto časti sa vyjadrilo 11 respondentov zo 66, ktorí mali možnosť využiť dotácie, čo predstavuje len 17 %. Je to pomerne málo, ale pozitívnym prvkom je, že takmer polovica má s využívaním dotácií dobré skúsenosti a plánuje v tom pokračovať. Negatívne pocity môžu prameniť z prílišnej administratívy či náročných podmienok, ktoré je nutné splniť pre získanie tejto formy podpory ako sa neskôr respondenti zmieňujú.

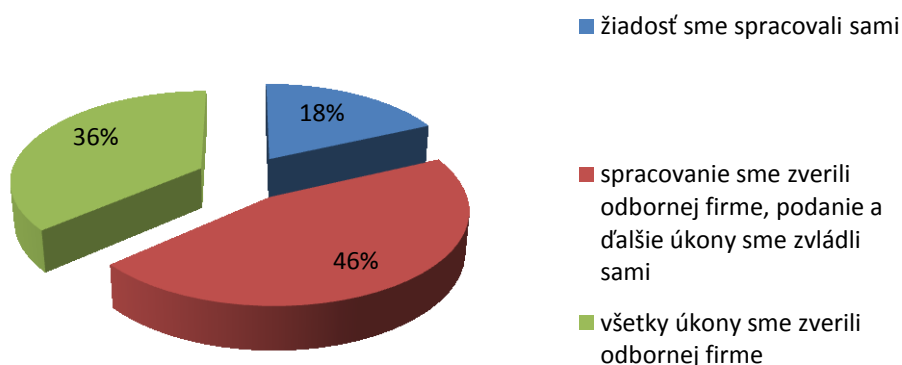
Graf č. 3.15 Aké sú Vaše skúsenosti s dotáciami z EÚ?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Administratívne požiadavky sú pomerne náročné, podniky s menším počtom zamestnancov nemajú možnosť vyčleniť jedného resp. viacero zamestnancov, ktorí by sa venovali len tomuto druhu dokumentácie. Preto sa drvivá väčšina rozhodla časť, či celý proces zveriť do rúk odbornej firmy. Súčasťou ponuky týchto firiem býva i automatické podanie žiadosti na ministerstve, takže podnik týmto ušetrí mnoho času, ktoré by mu i podanie žiadosti mohlo zabráť.

Graf č. 3.16 Žiadosť o dotácie sme:

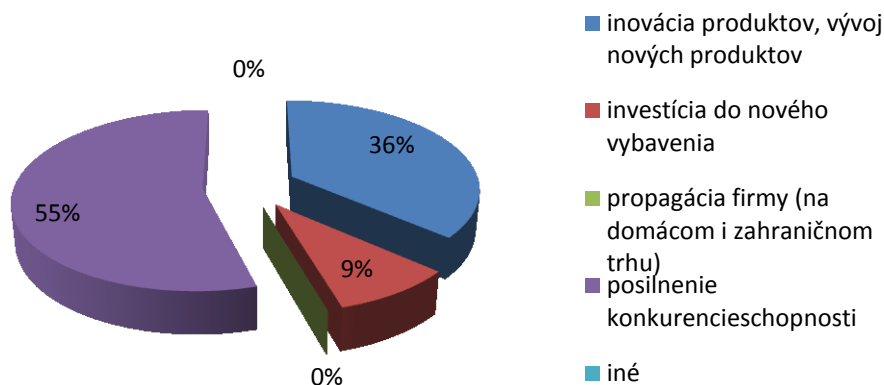

Zdroj: Vlastné spracovanie

Mnoho poradenských firiem ponúka podnikom možnosť opýtať sa na otázky spojené s dotáciami priamo cez internet, prípadne uvádzajú i telefonický kontakt. Nie je teda náročné spojiť sa s poradenskými firmami pôsobiacimi v tejto oblasti.

Doplňujúcou otázkou bolo zistené, že najviac využívané programy pre podporu MSP boli Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, kedy sa najviac podnikov, snažilo upevniť svoje postavenie ako na domácom, tak i na medzinárodnom trhu. Druhé najčastejšie skloňované projekty boli zamerané na inováciu už existujúcich výrobkov a na technológie výroby. To, aké programy podniky využili potvrdzuje i nasledujúca otázka zameraná na účel žiadosti pre získanie finančných prostriedkov. Dotačné programy vhodné pre rozvoj a podporu podnikateľskej činnosti sú detailne popísane v teoreticko-metodologickej časti.

Graf č. 3.17 Účelom Vašej žiadosti bolo získanie finančných prostriedkov na:

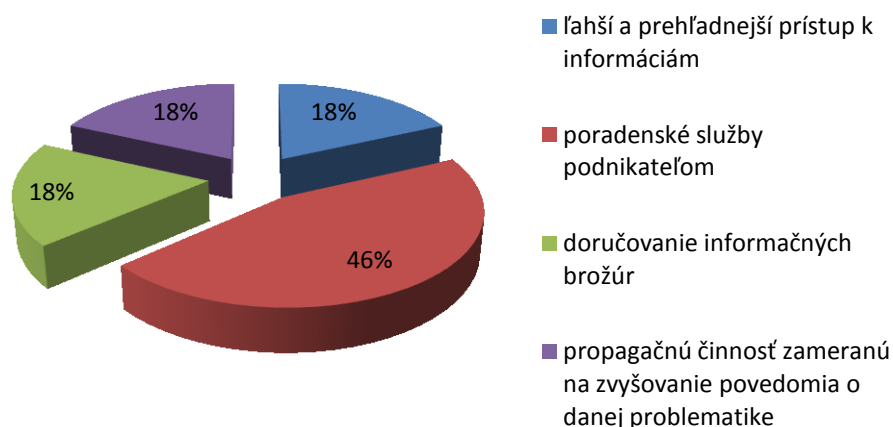

Zdroj: Vlastné spracovanie

Finančné prostriedky na propagáciu firmy sa v prieskume neobjavili. Z toho sa dá usúdiť, že malé a stredné podniky v tomto kraji nevenujú príliš veľkú pozornosť otázke marketingu. Nemajú predstavu, že môžu využiť pomoc štátu k zviditeľneniu svojej firmy. Pritom, ako už bolo zmieňované, konkurencieschopnosť sa dá posilniť i pozitívnou reklamou u zákazníkov.

V nasledujúcej otázke sa opäť potvrdzuje nevedomosť o možnostiach poradenstva pre MSP, kedy by skoro polovica respondentov uvítala túto zmenu. Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania podáva MSP pomocnú ruku vo forme poradenských centier, ktoré sú takisto popísané v teoreticko-metodologickej časti.

Graf č. 3.18 Čo by ste uvítali z hľadiska podpory malých a stredných podnikateľov?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Avšak Žilinský samosprávny kraj disponuje len jedným poradenským centrom v Martine, čo je málo na región, ktorý chce ekonomicky rásť. V rámci návrhovej časti bude doporučené zavedenie

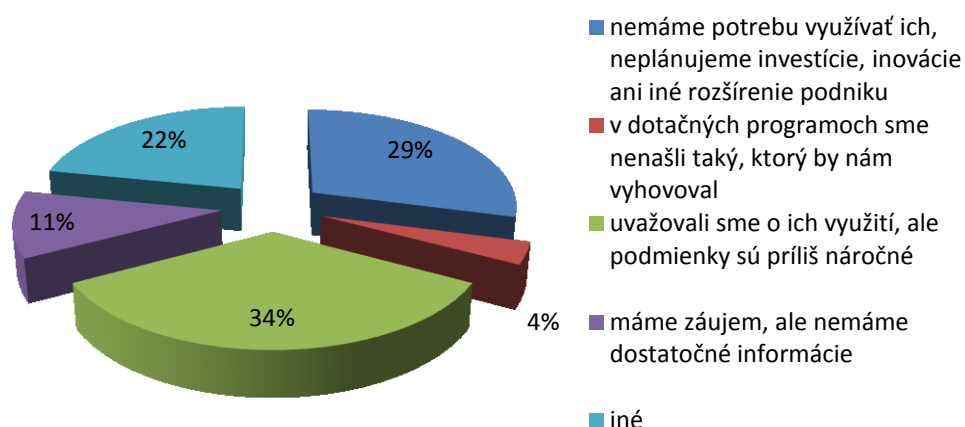

ďalšej pobočky takéhoto poradenského centra pre MSP. Návrh na problém v informovanosti už bol v predošlých otázkach zmienený.

3.4.2.4 Časť pre firmy, ktoré nevyužívajú dotácie

K záverečnej otázke mali možnosť vyjadriť sa respondenti, ktorí dotácie nečerpali. Bolo ich teda 55 zo 66 opýtaných. Pozitívne je, že najväčšiu časť tvorí odpoveď, kedy podniky uvažujú, resp. uvažovali o zapojení sa do dotačnej politiky. Zvyšujúci sa záujem je pre rast ekonomiky a posilnenie postavenia slovenských podnikov dobrým znamením, no mnoho podnikov svoje úsilie vzdá kvôli náročným podmienkam ktoré vedú k zaradeniu podniku do dotačného programu. Pre podniky menšieho formátu sú požiadavky náročné. Ak sa im tieto požiadavky splniť podarí, ich snaha zlyháva na problémoch s náročnou dokumentáciou. 22 % respondentov uviedlo ako dôvod nevyužitia dotácií odpoveď iné.

Graf č. 3.19 Aký je Váš vzťah k dotáciám resp. prečo ste sa neusilovali o žiadne dotácie?

Zdroj: Vlastné spracovanie

Dôvody, ktoré zazneli však nie sú príliš lichotivé najmä pre sprostredkovateľov týchto dotácií. Najčastejšie sa v tomto slova zmysle skloňoval pojem korupcia. Čiže podnikatelia majú pocit, že sú výrazne uprednostňované firmy, ktoré disponujú vyšším kapitálom. Je nutné podotknúť, že podstata podpory MSP nebude naplnená, pokiaľ táto podpora bude orientovaná na známe, veľké firmy, ktoré majú mnoho kontaktov, ktoré im napomáhajú k získaniu dotácií.

Bohužiaľ problém korupcie sa nedá úplne odstrániť a v dnešnej dobe i ťažko eliminovať, takže následné návrhy sa môžu len s ťažkou ušľachtlosťou uberať týmto smerom. Aj keď posilnenie protikorupčnej politiky je v pláne každej strany, ktorá sa vo voľbách uchádza

o hlasy voličov, stále sa nedá zaznamenať výrazné zlepšenie. Azda napomôcť riešeniu korupcie v dotačnej politike by mohlo byť zriadenie internetových stránok či telefonických liniek, na ktoré by sa podnikatelia, ktorí majú takéto negatívne skúsenosti, mohli obrátiť. Je však nutné, aby sa tento stav začal riešiť, nakoľko je nutné zmierniť alarmujúce tvrdenia, podľa ktorých je Slovensko so svojou korupciou najhoršie z celej V4.

3.5 SWOT analýza Žilinského kraja

SWOT analýza bola vypracovaná na základe výsledkov predošlej PEST analýzy a dotazníkového šetrenia, v ktorom sa mali respondenti možnosť priamo vyjadriť k prostrediu a atmosfére, ktoré im k fungovaniu vytvára Žilinský kraj. Je teda možné vychádzať so skúseností, ktoré samotní podnikatelia majú, ale i z objektívnych faktoch, ktoré sú zrejmé z PEST analýzy.

Tab. 3.3 SWOT analýza ŽSK

Silné stránky	Slabé stránky
Podnikateľské prostredie <ul style="list-style-type: none"> • zachované prírodné a kultúrne dedičstvo, tradícia kúpeľníctva, • výhodná geografická a strategická poloha (dopravný systém), • kvalitný ľudský potenciál s postupne rastúcou vzdelanosťou, • tradícia priemyselnej výroby, remesiel, diverzifikovaná priemyselná štruktúra (odvetvie celulózo-papierenské, elektrotechnické, strojárské, automobilové), • bohatstvo lesných zdrojov- dostatok drevnej hmoty pre ďalšie priemyselné spracovanie, • cezhraničná spolupráca s možnosťou realizácie spoločných programov 	Podnikateľské prostredie <ul style="list-style-type: none"> • nedostavaná dopravná sústava (diaľnice, rýchlostné komunikácie), • nedostatok štartovacieho, rozvojového a rizikového kapitálu, • jednostranná zameranosť investičných stimulov (v rokoch 2007-2009 na automobilový priemysel), • absencia finančnej podpory pre rozvoj klastrov, • nedostatočná úroveň využitia domácich surovín, • vysoká miera opotrebovanosti technologických zariadení, • nerozvinutý systém poradenstva pre MSP, • málo rozvinutý marketing v cestovnom ruchu, čo tvorí slabý imidž regiónu, • nedostatok doplnkových aktivít pre voľný čas v strediskách cestovného ruchu,

(Slovensko- Poľsko, Slovensko- Česko).	
<p>Zamestnanosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • nové, inovatívne prístupy k aktívnej politike zamestnanosti, • nástroje aktívnej politiky trhu práce vrátane nástrojov na podporu pracovného uplatnenia, • postupný rozvoj malého a stredného podnikania, • veková štruktúra obyvateľstva, • vysoká miera ekonomickej aktivity. 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná propagácia regiónu.
<p>Vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • rôzne typy akreditovaných vzdelávacích inštitúcií, stredných škôl, vysokých škôl, • špecializácia škôl, • existencia neštátneho školstva, • rastúca úroveň vzdelania pracovných síl, • rovnomerne rozložená sieť škôl. 	<p>Zamestnanosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • nízky stupeň rekvalifikácie, jej nedostatočné zacielenie a efektívnosť, • miera nezamestnanosti s výraznými regionálnymi rozdielmi, • vysoká úroveň dlhodobej nezamestnanosti (najmä osôb s nízkym stupňom vzdelania), • nízka flexibilita trhu práce v oblasti využívania pružných modelov organizácie práce a pracovného času.
<p>Výskum, vývoj a inovácie</p> <ul style="list-style-type: none"> • spracované strategické materiály a záujem samosprávy o rozvoj inovačného potenciálu, • pokročilé vzdelávanie v technológiách na vybraných školách a inštitúciách, • existencia mnohých inovačných centier, inkubátorov apod. na podporu výskumu a vývoja. 	<p>Vzdelávanie</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatočná previazanosť medzi vzdelávacou sústavou a trhom práce, • nedostatočne rozvinuté systémy predvídania zmien v kvalifikačných potrebách trhu práce, • nedostatok informačných a poradenských služieb o vzdelávaní na trhu práce.
<p>Výskum, vývoj a inovácie</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatok vlastných investičných prostriedkov a prostriedkov pre inovácie, vedu a výskum, • nedostatok kvalifikovaných zamestnancov pre oblasť inovácií, • nízky počet podnikov a inštitúcií so spracovanou inovačnou stratégiou, • nízky stupeň spolupráce s inými podnikmi a inštitúciami pri inovačných aktivitách podnikov. 	
Príležitosti	Ohrozenia
<p>Podnikateľské prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> • možnosť čerpania rôznych typov finančnej a nefinančnej podpory (najmä pre MSP v prioritných oblastiach), 	<p>Podnikateľské prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> • nedostatok finančných prostriedkov na dobudovanie infraštruktúry, najmä dopravnej, • nedostatok podpory a absencia koncepčného

• budovanie integrovaného systému dopravy na regionálnej úrovni a nadregionálne prepojenie smerom k blízkym trhom, • využitie potenciálu rozvoja existujúcich priemyselných zón, • rozvoj odvetví, ktoré generujú vysokú pridanú hodnotu a vyžadujú kvalifikáciu pracovnej sily (najmä v oblasti cestovného ruchu), • rozvoj cezhraničnej spolupráce s Poľskom a Českom a vytváranie spoločných programov a projektov, • obrovský potenciál pre cestovný ruch, • potenciál pre rozvoj aktivít v oblasti informačných technológií.	prístupu k rozvoju klastrov- inovatívnej forme podporujúcej spoluprácu a konkurencieschopnosť, • pomalá vnútorná reštrukturalizácia priemyslu a modernizácia výrobného zariadenia a technológií, • rastúca konkurencia na domácom i zahraničnom trhu, • nemotivujúce podnikateľské prostredie, absencia systémových nástrojov podpory, • nedostatočná ekonomická výkonnosť a nízka úroveň finančnej disciplíny, • odliv kvalifikovaných síl z regiónu, • nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra obmedzujúca príliv priamych investícií do regiónu.

Zamestnanosť

- efektívna realizácia národných akčných plánov zamestnanosti,
- posilnenie systémov a štruktúr na zníženie dlhodobej nezamestnanosti a nezamestnanosti znevýhodnených účastníkov na trhu práce,
- prehĺbenie spolupráce so sociálnymi a regionálnymi partnermi pri rozvíjaní miestnej zamestnanosti,
- rozvoj samozamestnania,
- zapojenie miestnych iniciatív do riešenia problémov trhu práce.

Zamestnanosť

- prehlbovanie nerovnováhy na trhu práce a rast dlhodobej nezamestnanosti,
- nízka ponuka pracovných príležitostí v niektorých častiach regiónu (Orava, Kysuce, Liptov),
- prehlbovanie štrukturálnych rozdielov medzi dopytom a ponukou práce,
- stagnácia verejných služieb .zamestnanosti a málo rozvinuté nové formy služieb zamestnanosti.
- neprehľadná legislatíva, nemotivujúca daňová, odvodová a úverová politika pre začínajúce podnikateľské subjekty

Vzdelávanie

- možnosť čerpania rôznych typov finančnej a nefinančnej podpory na podporu nových foriem vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelania pre strategické

Vzdelávanie

- prehlbovanie izolovanosti vzdelávacej sústavy od potrieb trhu práce,
- zníženie kvality odborného vzdelávania a prípravy,

<p>oblasti a v súlade s potrebami trhu práce,</p> <ul style="list-style-type: none"> • zvýšenie dostupnosti vzdelávania pre všetky typy obyvateľstva vo všetkých oblastiach s dôrazom na ich potreby, • realizácia cielených rekvalifikačných kurzov. 	<ul style="list-style-type: none"> • odchod pedagogických pracovníkov zo školstva, • strata konkurencieschopnosti pracovnej sily v podmienkach jednotného trhu EÚ, • negatívny vývoj pri uplatňovaní absolventov škôl a ďalších skupín obyvateľov, • odchod ľudí s vyšším vzdelaním do ekonomicky silnejších krajín EÚ.
<p>Výskum, vývoj a inovácie</p> <ul style="list-style-type: none"> • potenciál oblasti výskumu a vývoja, • podpora výskumu, vývoja a inovácii pre oblasť strojárstva, automobilového priemyslu, IT, • rozvoj informatizácie (postupné nasadzovanie e-služieb v prioritných oblastiach rozvoja regiónu), • impulzy pre inovačné projekty od dodávateľov zariadení, materiálov, komponentov, • rozvoj informačno-komunikačných technológií a tým zvyšovanie možnosti získania informácií o trhoch, konkurentoch a možnosti získavania podpory pre inovačné aktivity firiem. 	<p>Výskum, vývoj a inovácie</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaostávanie vo využívaní IT v prioritných oblastiach rozvoja regiónu, • nedostatok pracovníkov so špecifickými vedomosťami a zručnosťami pre výskum a vývoj a inovácie, • nedostatočné prepojenie výskumu, vývoja a výroby, výrazné kapacitné a technické oslabenia priemyselnej výskumnej a vývojovej základne, • nedostatočná ponuka verejnej finančnej podpory od miestnych alebo regionálnych orgánov štátnej správy a od štátu, • nízka angažovanosť univerzít pre transfer poznatkov do podnikateľského prostredia, • vysoké náklady na inovácie v existujúcej finančnej situácii podnikov, • neistý dopyt po inovovaných produktoch.

Zdroj: Vlastné spracovanie

Z uvedenej SWOT analýzy možno vysledovať mnoho dôležitých faktov, ktoré bránia rozvíjaniu sa podnikateľského prostredia, ale zároveň ho i podporujú. Tie negatívne je nutné v čo najkratšom časovom horizonte vylepšiť, resp. odstrániť, aby mohol Žilinský kraj napredovať a aby sa mohol stať regiónom príťažlivým nielen pre podnikateľov, ale i pre potenciálnych investorov. V rámci ďalších odporúčaní je nutné venovať pozornosť najmä zlepšeniu slabých stránok a maximálneho využívania príležitostí, ktoré sa samotnému kraju naskytujú. Tomuto kroku sa venuje nasledujúca kapitola.

4 Vyhodnotenie a odporúčania

Poslednú časť práce tvoria vyhodnotenie a návrhy, ktoré by prispeli k zlepšeniu podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji. Za základné metódy, z ktorých sa pri výskumnej časti vychádzalo, boli zvolené PEST a SWOT analýza a dotazníkové šetrenie. Výsledky týchto analýz priniesli mnoho dôležitých faktov, ktoré sú smerodajné pre následné odporúčania.

4.1 Vyhodnotenie výsledkov výskumu

PEST analýza poskytuje objektívny pohľad na situáciu v kraji z mnohých aspektov. Pre analýzu stavu podnikateľského prostredia poskytuje informácie o vývoji základných makroekonomických ukazovateľov, o aktuálnej demografickej štruktúre v kraji ale i o výskume, vývoji, inovácií a aktuálnej podpore podnikania v kraji. Súhrn týchto faktov prispieva k objektívite návrhov podporujúcich vhodné podnikateľské prostredie.

V rámci dotazníkového šetrenia mali respondenti možnosť vyjadriť svoje postoje k dotačnej politike Slovenska. Otázky boli zostavené ako pre podnikateľské subjekty ktoré dotácie čerpali, tak i pre podniky, ktoré túto možnosť nevyužili. Najmarkantnejším problémom v tejto časti bola administratíva, resp. prílišná byrokracia, ktorá vo vzťahu k využívaniu dotácii pôsobí ako výrazná bariéra pre MSP. V súvislosti s negatívnym postojom podnikateľov k dotáciám sa často skloňoval i pojem korupcia. Táto skutočnosť zaiste nefiguruje len na Slovensku. Avšak vhodnými krokmi a opatreniami sa dá aspoň výrazne eliminovať. Problém je takisto v informovanosti verejnosti v tejto oblasti. Mnoho podnikateľov nemá dostatočné povedomie o možnostiach takéhoto typu podpory. Chýba akési sprehladnenie a zjednodušenie v informáciách, ktoré sú poskytované podnikateľom. Tento faktor by sa dal zo strany štátu, ale i Žilinského kraja pomerne ľahko napraviť.

Analýza SWOT vychádza z predošlého dotazníkového šetrenia a analýzy PEST. Pre jej sprehladnenie je rozdelená do štyroch hlavných častí, ktoré sú pri tvorbe vhodných podmienok podnikateľského prostredia smerodajné. Z uvedenej analýzy sa dá usúdiť, že tento kraj oplýva množstvom silných stránok a potenciálnych príležitostí nielen pre nových investorov v kraji, ale i pre efektívny rozvoj prostredia, v ktorom podniky fungujú. Je tu však

pomerne vysoký výskyt slabých stránok, ktorých vylepšením resp. odstránením by sa dalo dosiahnuť výrazné zlepšenie podmienok pre podnikanie.

Na základe uvedených výsledkov sa dá usúdiť, že Žilinský kraj patrí k regiónom s obrovským potenciálom. Potenciál je evidentný v cestovnom ruchu, prírodných bohatstvách, širokej škále škôl, rastúcej vzdelanosti obyvateľov i v oblasti výskumných aktivít. Je však nutné, pre ďalší efektívny rozvoj, určiť správne priority, ktoré budú prospešné nielen podnikateľom pôsobiacim v kraji, ale i samotnému regiónu.

4.2 Navrhnuté odporúčania

Čiastočné návrhy a odporúčania sú uvedené v časti vyhodnotenia dotazníkového šetrenia. Jedná sa o navrhnuté riešenia problémov, ktoré pociťujú samotné podnikateľské subjekty a ktoré by napomohli týmto podnikom k rozvoji, zvýšeniu miery motivácie a posilneniu ich pozície na trhu. V rámci Žilinského kraja sa návrhy zakladajú na výsledkoch, SWOT analýzy. Všeobecne je nutné konštatovať, že je dôležité venovať pozornosť nielen oblastiam, v ktorých ŽSK zaostáva, ale i oblastiam, ktoré patria medzi silné stránky regiónu.

4.2.1 Podnikateľské prostredie

Snaha pri navrhovaní riešení, ktorá by pomohla výrazne zlepšiť podporu podnikateľom v tomto kraji sa zameriavala na iniciatívu otvorenia Centra prvého kontaktu alebo Regionálneho inovačného centra v meste Žilina, ktoré by napomohli zvýšeniu úrovne podpory a poradenstva pre MSP v kraji. V rámci tohto odporúčania bola elektronicky položená priama otázka ostatným RPIC na Slovensku. Z tohto prieskumu názorov vyplýva alarmujúci a žalostný fakt. Regionálne poradenské a informačné centrum v Košiciach sa vyjadrilo, že inštitucionálna podpora je v súčasnosti na minimálnej možnej úrovni. RPIC momentálne nemajú zdroje na poradenskú činnosť pre MSP, ani na vzdelávacie aktivity, takisto mikropôžičkový program na podporu MSP je pozastavený. Poradenské centrá majú pocit, že vláda, mestá a ani obce nemajú výrazný záujem na fungujúcej podpore pre podnikateľov. Vzniká dojem, že s problémom financujú aktivity, za ktoré sú zodpovedné podľa zákona. Výsledkom tejto situácie je fakt, že väčšina poradenských centier zamestnáva maximálne 5 zamestnancov. Ďalším problémom je, že ani záujemcovia o podnikanie nie sú ochotní za vzdelanie či cenné rady zaplatiť, prípadne majú problém sa na vzdelávacie kurzy dostaviť, resp. venovať im istý čas z dôvodu prílišnej vyťaženia. Poradenské centrá sú

v posledných rokoch financované len na základe skutočných výkonov, t.j. hodín poradenstva, resp. uskutočnených školení a to aj tak podľa vopred schváleného ohrozeného rozpočtu. Táto alarmujúca situácia sa týka všetkých poradenských centier na celom Slovensku. Je preto nutné poukázať na činnosť vlády, ktorá absolútne zanedbáva podporné aktivity tohto typu pre podnikateľov. Pre zlepšenie danej situácie by mala vláda vyčleniť na oživenie poradenských aktivít finančný balík. V čase ekonomickej krízy je však táto požiadavka značne nereálna a nadnesená.

4.2.1.1 Legislatíva a administratíva

K ďalším oblastiam, ktoré vytvárajú bariéry pre rozvoj podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji patria i legislatíva, administratíva a prístup k finančnej podpore.

Čo sa týka legislatívy a administratívy, najväčším problémom sa javí prílišná byrokracia a nevedomosť podnikateľov v zmene zákonov. Preto je dôležité dôkladne posudzovať vplyv legislatívnych a administratívnych zmien a iniciatív na MSP prostredníctvom aktuálnych prieskumov názorov podnikateľov a následné výsledky prieskumov zohľadňovať pri ďalších návrhoch. Tieto prieskumy sa dajú pomerne jednoducho a rýchlo uskutočňovať elektronicky, nakoľko v dnešnej dobe každá firma disponuje e-mailovou adresou.

Takisto podnikateľom pomôže, ak sa legislatívne a administratívne návrhy, ktoré majú na ne dopad, budú konzultovať so zúčastnenými stranami, vrátane podporných a poradenských organizácií najmenej v predstihu dvoch mesiacoch pred zavedením do praxe, aby vznikol časový priestor na zoznámenie sa so zmenami. MSP sa takto vyhnú možným problémom s administratívou.

V lepšej orientácii medzi právnymi predpismi, resp. zmenami by vláda mala uvažovať nad možnosťou, že medzi prijatím predpisu a nadobudnutím jeho účinnosti sa stanoví primeraná doba, tzn. prijímať zmeny v legislatíve ovplyvňujúcej sektor MSP tak, aby nadobúdala účinnosť iba k jednému dátumu v roku (napr. 1. január) a takisto k predkladaným návrhom zákonov spracovať jednoduché, stručné a ľahko zrozumiteľné výklady pravidiel a povinností, ktoré pre MSP zo zákona vyplývajú.

Korupcia, alebo nekalé praktiky sa odstrániť natrvalo nedajú zo žiadneho politického, resp. podnikateľského prostredia. Aby však podnikatelia nadobudli pocit, že sa v prípade

núdze majú na koho obrátiť, kraj by mal uvažovať o zriadení kontaktného miesta, alebo portálu, na ktorý sa môžu podnikatelia obrátiť v súvislosti s pravidlami alebo postupmi, ktoré považujú za neprimerané, alebo obmedzujúce ich činnosť. Tento portál by mal byť priamo pod vedením Žilinského samosprávneho kraja a tento by mal okamžite a pružne reagovať na podnety, ktoré by sa na ňom objavovali, prípadne by poskytovali podnikateľom rady. Pokiaľ by sa ŽSK rozhodol pre lacnejšiu alternatívu, ktorou je zriadenie web stránok na tento účel, suma na vytvorenie internetového portálu sa pohybuje v rozmedzí 1 000 až 1 500 EUR podľa odhadu IT pracovníkov. Kraj môže na priebežné spracovanie a údržbu tejto stránky vyčleniť jedného administratívneho zamestnanca z odboru vnútornej správy ŽSK. Takisto by bolo možné využiť príspevku z Operačného programu Informatizácia spoločnosti (OP IS), ktorý napomáha elektronizácií verejnej správy a rozvoju elektronických služieb.

4.2.1.2 Prístup k finančným prostriedkom

Prvým a dôležitým krokom, ktorým by sa malo začať opätovné naštartovanie finančnej podpory by malo byť znovu zavedenie mikropôžičkového programu od NARMSP, ktorý bol od 17.2.2010 dočasne pozastavený z dôvodu implementácie zmien v postupoch v zmysle nového znenia a upravených podmienok, ktoré schválila vláda SR dňa 27.1.2010. Časový interval už však trvá viac než rok, čo je vcelku dlhá doba. Je potrebné zamerať na tento program najvyššiu možnú mieru pozornosti, čo najskôr ho opäť sprevádzkovať a pravidelne prehodnocovať potrebu doplnenie zdrojov do tohto programu.

Takisto banky by mali uľahčiť začínajúcim podnikateľom prístup ku štartovaciemu kapitálu formou poskytovania zvýhodnených úverov, resp. záruk, nakoľko takíto klienti sú stále považovaní za rizikových, posilniť by sa mali najmä záručné programy SZRB, ktoré sú momentálne zamerané najviac na podnikateľky a mladých podnikateľov. Tento fakt je vcelku pozitívny, avšak pozornosť by sa mala uberať i smerom k MSP, ktorí existujú na trhu dlhší čas a mohli sa vplyvom krízy dostať do existenčných problémov.

V záujme zvýšenia pravdepodobnosti prežitia začínajúcich podnikateľov je potrebné vo väčšej miere prepojiť finančnú podporu s poskytovaním vzdelávacích a poradenských služieb a motivovať podnikateľov toto poradenstvo plne využívať. Toto prepojenie by mohlo mať podobu balíka služieb pre podnikateľov. Služieb finančných, ktorých získanie by malo byť podmienené účasťou na vzdelávacích kurzoch, nakoľko v dnešnej hektickej dobe majú a strední podnikatelia nemajú čas a ani záujem si istý čas vyhradiť na takúto formu podpory.

4.2.2 Zamestnanosť

Zamestnanosť v regióne v poslednom období poklesla. K jej zvýšeniu môžu napomôcť niekoľko dôležitých krokov.

V záujme lepšieho uplatnenia MSP na jednotnom trhu EÚ a zároveň ich dlhodobého zotrvania i na medzinárodných trhoch, kedy sa malé a stredné podniky môžu rozrástť a vytvárať nové pracovné miesta, je nutné venovať zvýšenú pozornosť podpore exportu MSP, mali by byť vytvorené špecifické podporné programy zamerané na odstránenie typických slabých stránok MSP v zahraničnom obchode, ktorými sú najmä nedostatočné skúsenosti so zahranično-obchodnými transakciami, nedostatočná znalosť trhu a príslušných predpisov, získanie obchodného partnera, financovanie exportu apod. Podpora v tejto oblasti by sa mohla realizovať najmä pomocou školení a seminárov na téma medzinárodných trhov.

K zvýšeniu zamestnateľnosti dlhodobo nezamestnaných osôb by napomohlo zavedenie podporného systému pre zamestnávateľov, na základe ktorého by štát participoval po istý čas na odvodovom zaťažení podnikateľa, ktorý zamestnáva takéhoto pracovníka (čas trvania tejto podpory by zahŕňal potrebnú rekvalifikáciu zamestnanca, resp. nadobudnutie pravidelných pracovných návykov, tzn. minimálne 6 mesiacov).

4.2.3 Vzdelávanie

Vzdelaní a kvalifikovaní zamestnanci sú kľúčovým prvkom každej firmy. Preto je potrebné podporu rozvoja podnikateľského myslenia, podnikateľskej kultúry a podnikateľských zručností najmä na stredných a vysokých školách ekonomického zamerania vylepšiť kombinovaním formálneho prístupu (úprava existujúcich učebných osnov) a neformálneho prístupu (spočívajúci v úzkom kontakte s podnikateľskou praxou). Tento krok dozaista pomôže zvýšiť vzdelanosť v obore podnikania. Študenti by sa mohli do podnikateľskej praxe zapojiť formou vzdelávacieho projektu, ktorého hlavnou úlohou bude vytvorenie a následné udržiavanie fiktívnej firmy. V rámci tohto projektu by študenti absolvovali i prednášky s úspešnými podnikateľmi na téma manažment, inovácie, marketing apod. Je nevyhnutné, aby boli študenti neustále zapájaní i do praxe, vďaka čomu sa ich možnosť obstať na trhu ako podnikateľ znásobí.

Nakoľko podnikatelia nechcú za vzdelávacie kurzy platiť, vláda, resp. kraj by mal poskytnúť príspevok malým a stredným podnikateľom na rekvalifikačné kurzy ako pre zamestnancov, tak i pre zamestnávateľov. Príspevok pre MSP na vzdelávacie a rekvalifikačné kurzy by sa pohyboval do výšky 150 EUR.

Takisto agentúry pre rozvoj MSP pripravujú pre podnikateľov školiace semináre, na ktorých je bezplatná účasť. Mnohí podnikatelia však o tejto možnosti netušia, preto by agentúry mali zvýšiť propagáciu svojej činnosti. Podnikateľom by mali byť každý mesiac doručované brožúry o pripravovaných kurzoch, na ktorých sa môžu zúčastniť.

Jazykové schopnosti sú dôležitou zručnosťou každého potenciálneho zamestnanca. Zvýšenie kvality jazykovej prípravy, na všetkých druhoch a stupňoch škôl výrazne skvalitní vzdelávací systém a následne zlepši situáciu uplatnenia na trhu práce. Takisto rozširovanie a prehĺbovanie znalosti cudzích jazykov existujúcim podnikateľom môže výrazne napomôcť pri expanzii na medzinárodné trhy. V Žilinskom kraji je množstvo možností využívania jazykových kurzov. Vyťaženie podnikatelia by mohli využívať jazykový kurz cez internet, resp. skype, aspoň dve hodiny týždenne.

4.2.4 Výskum, vývoj a inovácie

Pozornosť v tejto oblasti by sa mala zameriavať najmä na zvýšenie využívania priemyselných parkov a inkubátorov.

V Žilinskom kraji sa nachádza celkom 11 priemyselných parkov. Z toho je len jeden plne obsadený. Tu sa naskytuje možnosť využitia zvyšných objektov. Je nutné posilniť marketingovú stratégiu a prilákať potenciálnych investorov napr. cenovým zvýhodnením možnosti prenajatia, resp. využívania priemyselného parku. V súvislosti so zvýšením atraktivity regiónu pre investorov je nutné v krátkodobom horizonte usilovať o dobudovanie diaľnic a rýchlostných komunikácií, ktoré sú stále vo výstavbe.

Čo sa týka inkubátorovej starostlivosti, je nutné presunúť ťažisko podpory firmám v inkubátoroch z poskytovania priestorov a súvisiacich služieb za zvýhodnené podmienky na poskytovanie špecializovaného poradenstva a získanie finančných prostriedkov, aby sa čo najskôr mohli presadiť na trhu a osamostatniť.

4.3 Zhrnutie praktickej časti

Z uvedených analýz Žilinského kraja vyplýva mnoho faktov, ktoré sú pozitívnym prvkom tohto kraja. Je tu obrovský potenciál v cestovnom ruchu, nakoľko kraj oplýva mnohými prírodnými bohatstvami, hlboká história priemyslu, najmä silne sa rozvíjajúci automobilový priemysel, sídla vysokých škôl apod. Avšak čo sa týka podnikateľského prostredia, súčasná situácia nie je príliš pozitívna. Samotní malí a strední podnikatelia sa zmietajú v problémoch, niektorí často v existenčných. Toto nie je zapríčinené len súčasnou ekonomickou krízou, ale najmä faktom, že vláda SR, ale i samotný kraj akosi rezignovali na podporu MSP. V celom regióne je len jedno Regionálne poradenské a inovačné centrum a otvorenie ďalšieho nemá žiadnu budúcnosť, pokiaľ región a vláda nebudú podporovať jeho aktivity na vyššej úrovni. Ani podnikatelia nemajú záujem využívať možnosti vzdelávania, nakoľko za služby odmietajú platiť. V rámci využívania dotácií, ktoré by pomohli oživeniu podnikateľskej činnosti MSP, sa často skloňuje pojem korupcia, zbytočná byrokracia, náročná administratíva, či problematika splnenia všetkých podmienok uchádzačov.

Návrhy a opatrenia by preto mali smerovať v prvom rade vláde SR. Prvým dôležitým krokom by malo byť znovuzavedenie Mikropôžičkového programu, ktorý je už viac než rok pozastavený kvôli vykonávaniu legislatívnych zmien. Prioritou vlády by mala byť podpora práve MSP, ktoré tvoria najväčšiu časť podnikateľských subjektov na Slovensku. Ďalším podstatným krokom by malo byť upriamenie pozornosti na činnosť RPIC, ktorá je podľa názoru RPIC v Košiciach, absolútne minimálna. Podnikatelia by takisto omnoho viac využívali možnosti vzdelávania a poradenstva, keby na tieto služby dostali jednorazové príspevky, či zvýhodnenú cenu na ich využívanie.

Ďalšou bariérou v rozvoji a napredovaní podnikateľského prostredia je vysoká miera administratívy a byrokracie. Postupnými krokmi by sa táto problematika mala čo najviac eliminovať a to práve vhodne navrhnutými zmenami a opatreniami najmä zo strany vlády, ktorá by si mala uvedomiť, že podpora a uľahčenie podnikateľskej činnosti MSP je cestou vpred v rozvoji ekonomiky každej krajiny.

V kraji je takisto potenciál pre vývoj, výskum a inovácie, podniky však mnoho krát netušia, ako by sa takýchto programov mohli zúčastniť, čo opäť potvrdzuje ich neinformovanosť vo sfére podpory podnikania. V kraji je i mnoho priemyselných parkov,

ktoré nie sú dostatočne využívané, plne je obsadený len jeden. Pritom prilákanie investora do týchto parkov by značne posilnilo ekonomickú situáciu v kraji, a to najmä posilnenie zamestnanosti v kraji, ktorá za posledné dva roky poklesla.

Budúcnosťou každého štátu sú vzdelaní ľudia. V kraji sa nachádzajú tri vysoké školy, čo tvorí slušnú základňu vysokoškolsky vzdelaných ľudí. Mnoho takýchto ľudí však za prácou odchádza. Preto by sa mala zväziť spolupráca medzi vysokými školami a praxou, a to najmä pre ekonomicky zameraných študentov. Tí by vďaka možnosti ľahšieho uplatnenia na pracovnom trhu v tomto regióne nemali záujem hľadať prácu inde. Takýmto krokom by značne vzrástla i životná úroveň v kraji, ktorá najmä na severe regiónu nie je príliš vysoká.

Máloktorý región ma takú výbornú polohu, kedy susedí s dvoma štátmi. Je nevyhnutné, aby Žilinský kraj naďalej využíval spoluprácu, ktorá sa mu týmto naskytuje. Prináša obrovský potenciál pre rozvoj regiónu a mnoho príležitostí pre podnikateľov v kraji, či už vo forme expanzie na zahraničné trhy, alebo vo forme cezhraničnej spolupráce firiem.

Z uskutočnených analýz a opatrení sa dá zhodnotiť, že po odstránení niektorých závažných bariér, ktoré bránia MSP v ich podnikateľskej činnosti sa Žilinský kraj môže stať jedným z ekonomicky najsilnejších regiónov na Slovensku.

5 Záver

Sektor malého a stredného podnikania má v ekonomike veľmi významné miesto. Je hnacou silou podnikateľskej sféry, rastu, inovácií i konkurencieschopnosti. Hrá rozhodujúcu úlohu pri tvorbe pracovných príležitostí a všeobecne je faktorom sociálnej stability a hospodárskeho rozvoja. V poslednej dobe došlo k miernemu poklesu počtu MSP. Hlavným dôvodom tejto situácie je nielen súčasná ekonomická kríza, ale i nedostatočná podpora zo strany vlády.

Cieľom tejto diplomovej práce bolo pomocou vhodne zvolených metód zanalyzovať stav podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji. Pre analýzu tohto prostredia boli zvolené PEST, SWOT analýza a dotazníkové šetrenie, najmä pre ich jednoduchosť, prehľadnosť, efektívnosť, ale i časovú nenáročnosť. Tieto analýzy poskytujú nielen objektívne a známe fakty, ale i subjektívne názory a postoje samotných malých a stredných podnikateľov pôsobiacich v tomto kraji, konkrétne v okolí mesta Žilina.

Od roku 2004 sa Slovensko stalo súčasťou vyspelého podnikateľského prostredia a vnútorného trhu európskej únie, ktorý poskytuje podnikateľom mnoho možností k rastu. Významnou podporou, ktorú môžu MSP využívať, sú najmä dotácie zo štrukturálnych fondov EÚ. Preto sa dotazníkové šetrenie zaoberá najmä touto problematikou, kedy MSP mali možnosť vyjadriť sa k aktuálnej situácii. Výsledky tohto šetrenia priniesli v niektorých ohľadoch prekvapivé fakty. Podnikatelia sa necítia dostatočne informovaní o možnostiach finančnej podpory. Toto je nutné v čo najkratšom časovom horizonte napraviť. Z toho vyplýva i nízky počet opýtaných, ktorí majú skúsenosti s čerpaním dotácií. Mnoho z nich sa o túto možnosť financovania ani nezaujíma. Preto by sa mal ich záujem neustále podnecovať najmä vhodnou formou vzdelávacích kurzov, ale i prehľadných brožúr a internetových zdrojov.

Na záver sa dá skonštatovať, že cieľ stanovený v úvode diplomovej práce sa podarilo splniť. Situáciu v Žilinskom kraji sa podarilo pomocou stanovených analýz vhodne popísať, a na základe získaných výsledkov sa stanovili návrhy a odporúčania na dôležité kroky, ktoré by napomohli k zlepšeniu prostredia pre podnikateľov v tomto kraji.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

- /1/ GRUBLOVÁ, E. a kol. *Podniková ekonomika*. 1.vyd. Ostrava: Repronis, 2004. 438 s. ISBN 80-86122-75-1.
- /2/ CHODASOVÁ, A.; BUJNOVÁ, D. *Podnikanie malých a stredných podnikoch*. Bratislava: EKONÓM, 2001. 261 s. ISBN 80-225-1351-2.
- /3/ LUDVÍK, L. *Rozvoj mikroregionálního podnikatelského prostředí*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 124 s. ISBN 80-86458-03-2.
- /4/ MALACH, A. *Jak podnikat po vstupu do EU: právo a podnikání, podnikatelské řízení, podpora podnikání v ČR a EU, podnikatelské a podpůrné instituce, podnikání a veřejná správa*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2005. 524 s. ISBN 80-247-0906-6.
- /5/ MIKOLÁŠ, Z. *Small and medium-size enterprise: The present and new trends in entrepreneurship*. 1 st. ed. Katowice: The Karol Adamiecki Academy of Economics, 2002. 66 s. ISBN 83-7246-272-0.
- /6/ MIKOLÁŠ, Z.; FOLVARČNÁ, A. *Malá a střední firma: Manuál podnikatelského vedení*. 1.vyd. Jilešovice: MAJ, 2000. 67 s. ISBN 80-86458-02-4.
- /7/ NOVOTNÁ, M. *Regionální politika EU*. 1.vyd. Ostrava: VŠB- TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA Ekonomická fakulta, 2007. 210 s. ISBN 978-80-248-1413-1.
- /8/ PALMER, A.; WORTHINGTON, I. *The Business and marketing environment*. 1 st. ed. London: McGraw Hill, 1992. 257 s. ISBN 0-07-707442-4.
- /9/ PETŘÍČEK, V. *Vývoj podnikatelského prostředí v České republice*. 1.vyd. Praha: CORONA, 2006. 120 s. ISBN 80-903363-6-1.
- /10/ Sborník příspěvků ze sekce č. 4 z mezinárodní vědecké konference EKONOMICKÉ A ADAPTAČNÍ PROCESY pro české průmyslové regiony před vstupem do EU. *Regionální politika kandidátských zemí před vstupem do Evropské unie*. 1.vyd. Ostrava: VŠB- TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA, 2002. 230 s. ISBN 80-248-0186-8.
- /11/ SEDLÁČKOVÁ, H.; BUCHTA, K. *Strategická analýza*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. 121 s. ISBN 80-7179-367-1.
- /12/ SRPOVÁ, J.; ŘEHOŘ, V.; kol. *Základy podnikání: Teoretické poznatky, příklady a zkušenosti českých podnikatelů*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 432 s. ISBN 978-80-247-3339-5.

- /13/ STAŇKOVÁ, A. *Podnikáme úspěšně s malou firmou*. 1.vyd. Praha: C.H.Beck, 2007. 199 s. ISBN 978-80-7179-926-9.
- /14/ STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
- /15/ STRÁŽOVSKÁ, E.; STRÁŽOVSKÁ, Ľ. *Malé a stredné podnikanie*. 1.vyd. Bratislava: EKONÓM, 1999. 162 s. ISBN 80-225-1186-2.
- /16/ TETŘEVOVÁ, L. a kolektiv. *Veřejný a podnikatelský sektor*. 1.vyd. Příbram: Professional Publishing, 2009. 190 s. ISBN 978-80-86946-90-0.
- /17/ VEBER, J. ; SRPOVÁ, J. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. Praha: Grada Publishing, a.s., 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.
- /18/ VITURKA, M. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 232 s. ISBN 978-80-247-3638-9.
- /18/ VODÁČEK, L.; VODÁČKOVÁ, O. *Malé a střední podniky: konkurence a aliance v Evropské unii*. 1.vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. 192 s. ISBN 80-7261-099-6.
- /19/ Zákon č. 513/91 Zb. Obchodný zákoník, v znení neskorších predpisov.
- /20/ ŽÍTEK, V.; KLÍMOVÁ, V. *Regionální politika*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. 107 s. ISBN 978-80-210-4761-7.

Internetové zdroje

- /1/ Abpharma.cz. Spin-off [online]. [cit. 2011-3-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.abpharma.cz/Stranky/Spin-off.aspx>>.
- /2/ Finance.sk. Ročná Inflácia v rokoch 2010–2000 [online]. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <[http://www.finance.sk/popupmoduly/blankpage/?sys_fm\[1\]=1654&form1654\[Graf\]=1](http://www.finance.sk/popupmoduly/blankpage/?sys_fm[1]=1654&form1654[Graf]=1)>.
- /3/ Katalóg investičných príležitostí. Podpora investícií [online]. [cit.2011-3-18]. Dostupný z WWW: <http://vtpzilina.sk/kip/pages/regional_bussiness>.
- /4/ Martin Zeman. SLEPT (PEST) analýza. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <<http://zeman.webnode.cz/products/slept-pest-analyza/>>.
- /5/ Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Správa o stave malého a stredného podnikania v Slovenskej republike v roku 2009 [online]. Dostupný z WWW: <http://www.nadsme.sk/files/Stav_MSP_2009_1.pdf>.
- /6/ Národný strategický referenčný rámec. [online]. [cit. 2011-4-3]. Dostupný z WWW: <<http://www.nsrr.sk/narodny-strategicky-referencny-ramec-2007-2013/>>.
- /7/ P5 Štátna podpora rozvoja MSP [online]. [cit. 2011-3-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.daqq.eu/download/skola/Zajko%20Statna%20podpora%20rozvoja%20MSP.pdf>>.
- /8/ Región Žilina. Základné informácie [online]. [cit. 2011-2-26]. Dostupný z WWW: <http://www.zask.sk/components/gallery/show_gallery_image.jsp?src=/images/gallery/fotky_2010/web_foto/s_mapa-zsk.png>.
- /9/ Regionálna rozvojová agentúra- Púchov. Projekt cezhraničnej spolupráce Česko-slovenský priemyselný klaster [online]. [cit. 2011-4-9]. Dostupný z WWW: <http://www.rrapu.sk/clanky/clanok-108/projekt_cesko_slovensky_priemyselny_klaster/>.
- /10/ Slovenská asociácia malých podnikov. Legislatívne opatrenia v čase krízy v prostredí malého a stredného podnikania [online]. Dostupný z WWW: <<http://www.samp-msp.sk/forum-metrologov/>>.
- /11/ Štatistický úrad Slovenskej Republiky. Databáza regionálnej štatistiky. [online]. [cit. 2011-3-27]. Dostupný z WWW: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/igraph/Mak_eGraph.asp?onpx=y&pxfile=AKTIV_NE2011327433050.px&PLanguage=12&menu=y&gr_type=1>.
- /12/ Štatistický úrad Slovenskej republiky. Správa o ekonomickom vývoji v Žilinskom kraji za 1.- 3. štvrťrok 2010 [online]. 21.12.2010, [cit.2011-3-19]. Dostupný z WWW:

<http://portal.statistics.sk/files/KrajskeSpravy/ZA/E_publikacia/info2010/3/informativna-sprava-1-3-stvrtrok-2010.pdf>.

/13/ Wikipedie.cz. Acquis communautaire [online]. 20.1.2011, [cit. 2011-3-18]. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Acquis_communautaire>.

/14/ Združenie mladých podnikateľov Slovenska. Zmeny v daniach a odvodoch od roku 2011 [online]. 22.12.2010, [cit. 2011-3-18]. Dostupný z WWW: <<http://zmps.sk/clanok/1566053509/zmeny-v-daniach-a-odvodoch-od-roku-2011.html>>

Zoznam skratiek

BIC	- Podnikateľské inovačné centrum
BY	- Bytča
CA	- Čadca
CPK	- Centrum prvého kontaktu
DK	- Dolný Kubín
EHK OSN	- Európska hospodárska komisia OSN
ERDF	- Európsky fond regionálneho rozvoja [European Regional Development Fund]
ESF	- Európsky sociálny fond [European Social Fund]
EÚ	- Európska únia [European union]
EUR	- Euro
HDP	- Hrubý domáci produkt
KM	- Kysucké Nové Mesto
LM	- Liptovský Mikuláš
MF SR	- Ministerstvo financií SR
MH SR	- Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MP SR	- Ministerstvo pôdohospodárstva SR
MPSVR SR	- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MSP	- Malé a stredné podniky
MT	- Martin
MVRR SR	- Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR
MŽP SR	- Ministerstvo životného prostredia SR
NARMSP	- Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania
NO	- Námestovo
NUTS	- Nomenklatúra územných štatistických jednotiek [Nomenclature des unités territoriales statistiques]
OECD	- Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OPD	- Operačný program Doprava
OP IS	- Operačný program Informatizácia spoločnosti
OP KaHR	- Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP TP	- Operačný program Technická pomoc
OP VaV	- Operačný program Výskum a vývoj

OPV	- Operačný program Vzdelávanie
OPZ	- Operačný program Zdravotníctvo
OP ZaSI	- Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OP ŽP	- Operačný program Životné prostredie
PHARE	- Pomoc Poľsku a Maďarsku pri reštrukturalizácii ekonomiky [Poland and Hungary Assistance for Restructuring of their Economies]
RK	- Ružomberok
ROP	- Regionálny operačný program
RPIC	- Regionálne poradenské a informačné centrum
SAEF	- Slovensko-americký podnikateľský fond
SARIO	- Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu
SWOT	- Analýza silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb [Strenghts, Weaknesses, Opportunities, Threats]
SZRB	- Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.
ŠÚ SR	- Štatistický úrad Slovenskej republiky
TR	- Tvrdošín
TS	- Turčianske Teplice
UNIDO	- Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj
USD	- Americký dolár
V4	- Visegrádska štvorka
ZA	- Žilina
ŽSK	- Žilinský samosprávny kraj

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35– užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

Zoznam príloh

Príloha č.1: Prehľad počtu právnických osôb ku dňu 30.6.2010 v Žilinskom kraji

Príloha č.2: Prehľad počtu fyzických osôb- podnikateľov ku dňu 30.6.2010 v Žilinskom kraji

Príloha č.3: Dotazník

Príloha č.1: Prehľad počtu právnických osôb ku dňu 30.6.2010 v Žilinskom kraji

■ Právnické osoby

k 30. 6. 2010

Územie	Právnické osoby	v tom		Z podnikov spolu			
		podniky spolu	neziskové inštitúcie	spoločnosti s ručením obmedzeným	akciové spoločnosti	družstvá	fyzické osoby zapísané v obchodnom registri
Žilinský kraj	19 174	13 340	5 834	11 769	523	202	133
Bytča	443	299	144	249	8	7	6
Čadca	1 803	1 321	482	1 202	27	21	17
Dolný Kubín	1 258	785	473	681	23	25	7
Kysucké Nové Mesto	672	495	177	455	9	6	6
Liptovský Mikuláš	2 286	1 458	828	1 252	72	25	14
Martin	3 331	2 085	1 246	1 871	88	24	10
Námestovo	821	507	314	431	8	20	4
Ružomberok	1 407	941	466	825	47	16	14
Turčianske Teplice	416	230	186	185	10	9	3
Tvrdošín	677	435	242	361	14	10	7
Žilina	6 060	4 784	1 276	4 257	217	39	45

Príloha č.2: Prehľad počtu fyzických osôb- podnikateľov ku dňu 30.6.2010 v Žilinskom kraji

■ Fyzické osoby - podnikatelia

k 30. 6. 2010

Územie	Fyzické osoby - podnikatelia	v tom		
		živnostníci	podnikajúci v slobodných povolaniach	samosprávne hospodáriaci rolníci
Žilinský kraj	58 611	55 712	1 847	1 052
Bytča	2 588	2 492	53	43
Čadca	7 872	7 517	174	181
Dolný Kubín	2 894	2 724	100	70
Kysucké Nové Mesto	2 942	2 797	89	56
Liptovský Mikuláš	5 662	5 238	254	170
Martin	7 532	7 177	270	85
Námestovo	6 199	5 953	126	120
Ružomberok	3 977	3 730	162	85
Turčianske Teplice	1 186	1 134	25	27
Tvrdošín	3 221	3 054	87	80
Žilina	14 538	13 896	507	135

Príloha č.3: Dotazník

Dotazník

Vážení respondenti,

Prosím Vás o vyplnenie dotazníku, ktorý bude podkladom pre moju diplomovú prácu na téma **Analýza podnikateľského prostredia v Žilinskom kraji**. Na základe Vašich odpovedí bude vyhodnotená úroveň podnikateľského prostredia a jeho formy podpory v Žilinskom kraji. Dotazník je z celá anonymný.

Ďakujem Vám za spoluprácu a prajem Vám mnoho pracovných úspechov.

S pozdravom Bc. Katarína Soliková

I. Základné údaje

1) Aký počet zamestnancov má Váš podnik?

- ☐ 0- 9
- ☐ 10- 49
- ☐ 50- 249
- ☐ 250 a viac

2) Ako dlho pôsobíte na trhu?

- ☐ 0-2 roky
- ☐ 3- 5 rokov
- ☐ 6-10 rokov
- ☐ 11-20 rokov
- ☐ 20 a viac rokov

3) Akú činnosť Váš podnik vykonáva?

- ☐ poskytovanie služieb (cestovné kancelárie, konzultačný podnik, poisťovacia kancelária a pod.)
- ☐ maloobchodná činnosť
- ☐ veľkoobchodná činnosť (sklady)
- ☐ stavebný podnik
- ☐ iné (i poľnohospodárske)

4) Hodláte v budúcnosti investovať?

- ☐ neuvažujeme o investícií v blízkej budúcnosti
- ☐ stavebné investície do nových priestorov alebo do novej pobočky
- ☐ investície do vybavenia a zariadenia v podniku
- ☐ investície do rozšírenia sortimentu resp. do inovácií existujúcich produktov
- ☐ iné _____

5) Aký predpokladáte vývoj Vášho podniku do budúcnosti?

- ☐ napredovanie a rozvíjanie podnikateľskej činnosti
- ☐ stagnácia v podnikaní

- ☐ útlm činnosti

II. Zmeny po vstupe do EÚ

Cieľom tohto bloku otázok je zistenie, ako vnímate zmenenú situáciu podnikateľského prostredia po vstupe SR do EÚ, resp. ako ste tieto zmeny pocítili.

Výhody vstupu: použite prosím známky ako v škole (1-výborne,...,5- nedostatočne)

	1	2	3	4	5
6) Prístup na medzinárodný trh.					
7) Odstránenie bariér v styku zo zahraničím.					
8) Účasť na dotačných programoch.					
9) Voľný pohyb osôb a materiálu.					
10) Zjednodušenie administratívy.					
11) Zjednodušenie daňovej politiky.					

Nevýhody vstupu: použite prosím hodnotenie 1- veľké obavy, 2- mierne obavy, 3- žiadne obavy, 4- neviem posúdiť

	1	2	3	4
12) Zvýšená zahraničná konkurencia.				
13) Rast ceny práce.				
14) Náklady na prispôsobenia sa novým legislatívnym úpravám.				
15) Splňanie náročnejších technických noriem.				

Celkové hodnotenie vstupu do EÚ:

15) Vstup do EÚ z pohľadu podnikania hodnotíte ako:

- ☐ veľmi prínosný
- ☐ skôr prínosný
- ☐ nijako neovplyvňuje naše podnikanie
- ☐ skôr prináša problémy
- ☐ negatívny vplyv

III. Dotácie z EÚ

Cieľom tejto časti je zistiť, aký máte vzťah k možnostiam čerpanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

16) Ktorá odpoveď najlepšie vystihuje Váš vzťah k dotáciám z EÚ?

- ☐ využívame ich a hodláme v tom pokračovať
- ☐ využívame ich, ale neplánujeme v budúcnosti v tom pokračovať
- ☐ zatiaľ ich nevyužívame, ale máme to v pláne
- ☐ nevyužívame žiadne dotácie a ani neplánujeme
- ☐ nemáme dostatočné informácie o formách dotácií

17) Informácie o dotáciách získavame:

- ☐ z rôznych inštitúcií (*ministerstvá, SZRB, EXIMBANKA, SARIO, slovensko-americký podn. fond, záujmové a profesijné združenia, národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania,...*)
- ☐ z brožúry, informačných stretnutí, seminárov
- ☐ cez internet
- ☐ inak _____
- ☐ nezaujíma sa

18) Informácie o rôznych formách dotácií, ktoré získavate sú:

- ☐ dostačujúce
- ☐ uvítali by sme rozšírenie a poradenstvo
- ☐ uvítali by sme sprehľadnenie a zjednodušenie
- ☐ nedostačujúce

IV. Časť pre firmy, ktoré využívajú dotácie

19) Aké sú Vaše skúsenosti s dotáciami z EÚ?

- ☐ veľmi pozitívne, budeme v čerpaní pokračovať
- ☐ ďalšie využitie budeme zvažovať
- ☐ negatívne, neplánujeme ich ďalšie čerpanie

20) Žiadosť o dotácie sme:

- ☐ spracovali sami
- ☐ spracovanie sme zverili odbornej firme, podanie a ďalšie úkony sme zvládli sami
- ☐ všetky úkony sme zverili odbornej firme

21) Aký program ste využili? _____

22) Účelom Vašej žiadosti bolo získanie finančných prostriedkov na:

- ☐ inovácia produktov, vývoj nových produktov
- ☐ investícia do nového vybavenia
- ☐ propagácia firmy (na domácom i zahraničnom trhu)
- ☐ posilnenie konkurencieschopnosti
- ☐ iné _____

23) Čo by ste uvítali z hľadiska podpory malých a stredných podnikateľov?

- ☐ ľahší a prehľadnejší prístup k informáciám
- ☐ poradenské služby podnikateľom
- ☐ doručovanie informačných brožúr
- ☐ propagačnú činnosť zameranú na zvyšovanie povedomia o danej problematike

25) Čo by sa podľa Vášho úsudku dalo v oblasti dotačnej politiky zlepšiť?

_____

V. Časť pre firmy, ktoré nevyužívajú dotácie

26) Aký je Váš vzťah k dotáciám resp. prečo ste sa neusilovali o žiadne dotácie?

- ☐ nemáme potrebu využívať ich, neplánujeme investície, inovácie ani iné rozšírenie podniku
- ☐ v dotačných programoch sme nenašli taký, ktorý by nám vyhovoval
- ☐ uvažovali sme o ich využití, ale podmienky sú príliš náročné
- ☐ máme záujem, ale nemáme dostatočné informácie
- ☐ iné _____

Ďakujem Vám za Vašu pozornosť.